

Δι-ιδρυματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
«Κοινωνικά Δικαιώματα και Συνηγορία στις Κοινωνικές Υπηρεσίες»

Υπεράσπιση υπερασπιστριών ανθρωπίνων δικαιωμάτων κοινωνικών λειτουργών, η βιωμένη εμπειρία τους και η ανταπόκρισή τους σε μορφές βίας, στην Αττική

Νικόλαος (Νίκο ο/το) Χατζάκης

ΑΜ.: 5422Μ015

Αθήνα, 2024

Τριμελής Επιτροπή

Ιωακείμης Βασιλείος, Καθηγήτης Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Επιβλέπων Καθηγητής)

Παπαμιχαήλ Στυλιανή, Επίκουρη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Παπούλη Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Copyright © Νικόλαος Χατζάκης, 2024

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς την συγγραφέα. Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

«Εδώ τα ανάπηρα τα τρανς

Οι σερβιτόρες που δουλεύουν για να φας

Εδώ παιδιά μεταναστών και οι νεκρές απ' τις ορμές των βιαστών

Που αν φταίνε εκείνες τις ρωτάς»

0-100 sirene - PSOFOS

Ευχαριστίες

Αρχικά, να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Βασίλειο Ιωακειμίδα που με εισήγαγε στο θέμα.

Ύστερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τις φίλες μου, Φωτεινή Μουράτη και Ελένη Κυριάζη που στο πρώτο εξάμηνο του Μεταπτυχιακού προγράμματος αυτού, γνωρίσαμε μαζί τους/τις Υπερασπιστές/τριες Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και μαζί με την Δέσποινα Συροπούλου, τα καταφέραμε. Ανεξαρτήτως βαθμού, πήραμε αυτό το πτυχίο, αλλά πρωτίστως, καταφέραμε να γνωριστούμε και να αγαπηθούμε.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, την μητέρα μου Σμαράγδα, τον πατέρα μου Γεράσιμο, όπως και τα αδέρφια μου Δήμητρα και Μύρωνα. Την επιλεγμένη οικογένεια μου, τα φίλα μου, το «Συμπόσιον», τα γατιά μου Σκόφι και Άμε, τα συνάδελφά μου και τους καθηγητές και τις καθηγήτριες που με βοήθησαν να δω την αξία μου, όπως η Σοφία Δεδότση.

Στα συντροφάκια μου και όλες τις φίλες μου, είτε είναι δίπλα στο πατρικό μου, είτε στην άλλη άκρη της Ελλάδας, είτε στις τρεις άκρες της Ευρώπης, Δανάη, Ιφιγένεια, Ελένη Κ., Ελένη Ψ., Έλλη, Λευκοθέα, Άννα, Άννη, Έλενα, Ανθή και Γεωργία Ο.

Στην θεραπεύτριά μου Γεωργία Κορρέ, που με βοήθησε να πω «ευχαριστώ» σε εμένα.

Και στο φίλο μου που με άκουγε με τις ώρες, Μελίν Αλ Σαμπ.

Το έχουμε, γιατί έχουμε το ένα το άλλο.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	4
Περίληψη και λέξεις κλειδιά	8
Abstract and keywords	9
Εισαγωγή	10
Κεφάλαιο 1: Κοινωνική Εργασία και Υπεράσπιση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	12
1.1 Ιστορική εξέλιξη σύνδεσης κοινωνικής εργασίας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	12
1.2 Βιβλιογραφική επισκόπηση-τεκμηρίωση ποινικοποίησης κοινωνικών λειτουργών Υ.Α.Δ.....	16
Κεφάλαιο 2: Έμφυλη βία και γυναίκες κοινωνικές λειτουργοί.....	24
2.1 Γυναίκες/Θηλυκότητες Υπερασπίστριες Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	24
2.2 Θηλυκοποίηση της κοινωνικής εργασίας και της φροντίδας.....	31
2.3 Συστήματα καταπίεσης.....	33
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία Έρευνας	38
3.1 Σκοπός έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα	38
3.2 Σημαντικότητα της έρευνας	39
3.3 Θεωρητικό μεθοδολογικό πλαίσιο	40
3.4 Μέθοδος παραγωγής δεδομένων	42
3.5 Συμμετέχουσες στην έρευνα	43
3.6 Ανάλυση δεδομένων	45
3.7 Ζητήματα δεοντολογίας έρευνας.....	46
3.8 Περιορισμοί έρευνας	48
Κεφάλαιο 4: Ανάλυση Δεδομένων	50
4.1 Οι επαγγελματίες κοινωνικές λειτουργοί που συμμετείχαν στην έρευνα	50
4.2 Ποινικοποιήσεις και καθημερινότητα για τις κοινωνικές λειτουργούς	51
4.3 Στάσεις και θέσεις αντιμετώπισης της ποινικοποίησης από τις κοινωνικές λειτουργούς.....	57

4.4 Πρόληψη και αντιμετώπιση μελλοντικών ποινικοποιήσεων Κ.Α.Γ.Υ.Α.Δ.....	62
4.4.1 Καταλογισμός Ευθύνης - Πού;	63
4.4.2 Βελτίωση Συνθηκών - Πώς;	65
4.4.3 Αλλαγή Νομοθετικού και Συστημικού πλαισίου - Τι;	66
Συζήτηση-Συμπεράσματα	68
Πηγές – Βιβλιογραφία	73
Παράρτημα Α: Οδηγός Συνέντευξης.....	84
Παράρτημα Β: Έντυπο Συγκατάθεσης Συμμετοχής στην Έρευνα	86

Πίνακες

Πίνακας 1: Παραβιάσεις/Κίνδυνοι/Περιορισμοί Γ.Υ.Α.Δ.....	52
Πίνακας 2: Βήματα/Στάσεις Συνηγορίας.....	59-60
Πίνακας 3: Καταλογισμός Ευθύνης.....	63-64
Πίνακας 4: Βελτίωση Συνθηκών.....	65-66
Πίνακας 5: Αλλαγές σε Νομοθετικό και Συστημικό πλαίσιο.....	67

Περίληψη και λέξεις κλειδιά

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την ποινικοποίηση των γυναικών υπερασπιστριών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εργάζονται ως κοινωνικές λειτουργοί, καθώς και της έμφυλης διάστασης της βίας που υπόκεινται και την αντιμετώπιση αυτής. Στο πρώτο μέρος πραγματοποιείται θεωρητική ανασκόπηση αναφορικά με την σύνδεση της κοινωνικής εργασίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μαζί με μία καταγραφή ποινικοποιήσεων που έχουν δεχθεί κοινωνικοί/ές λειτουργοί υπερασπιζόμενοι/ες ανθρώπινα δικαιώματα, προσπαθώντας να τεκμηριωθεί το φαινόμενο των παραβιάσεων αυτών. Στη συνέχεια, γίνεται προσπάθεια να οριστεί η φύση και το έργο των γυναικών υπερασπιστριών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Γ.Υ.Α.Δ.), και να αναδειχθεί η ταύτιση της κοινωνικής εργασίας και της φροντίδας με την γυναικεία ταυτότητα. Κλείνοντας παρουσιάζονται τα συστήματα καταπίεσης μέσα στα οποία οι κοινωνικές λειτουργοί Γ.Υ.Α.Δ., υπάρχουν, αγωνίζονται και ποινικοποιούνται. Παράλληλα στο δεύτερο μέρος αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τη διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας που προσπάθησε να απαντήσει σε ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με τις δυσκολίες που έχουν αντιμετωπίσει οι συμμετέχουσες ως γυναίκες κοινωνικοί λειτουργοί και υπερασπίστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων μαζί με τους τρόπους αντιμετώπισης αυτών. Στα αποτελέσματα αναδεικνύονται οι παραβιάσεις που δέχθηκαν οι συμμετέχουσες, καθώς και τα βήματα αντιμετώπισης και συνηγορίας που ακολούθησαν. Τα ευρήματα προέκυψαν από ημιδομημένες συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με κοινωνικές λειτουργούς που ασπάζονται και υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι ποινικοποιήσεις των κοινωνικών λειτουργών, οι στάσεις τους απέναντι σε αυτές αλλά και οι προτάσεις των συμμετεχουσών για ουσιαστική αντιμετώπιση και πρόληψη μελλοντικών παραβιάσεων αποτελούν βασικές θεματικές κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Λέξεις κλειδιά: κοινωνική εργασία, ανθρώπινα δικαιώματα, γυναίκες, έμφυλη βία, συστήματα καταπίεσης

Abstract and keywords

This research examines the criminalization of women human rights defenders who work as social workers, as well as the gender dimension of violence they are subjected to and how it is addressed. In the first part, a theoretical review is carried out regarding the connection of social work and human rights, together with a record of criminalization that have been received by social workers defending human rights, trying to document the phenomenon of these violations. It is attempted to define the nature and work of women human rights defenders (W.H.R.D.), and to highlight the relation of social work and care with women's identity. Finally, the systems of oppression are presented in which W.H.R.D. social workers exist, fight and are criminalized. The second part analyzes the methodology followed to conduct the qualitative research that was used to answer the research questions about the difficulties that the participants have faced as female social workers and human rights defenders, together with the ways of dealing with them. The results highlight the violations received by the participants, as well as the steps of response and advocacy that they followed. The findings are derived from semi-structured interviews conducted with social workers who embrace and defend human rights. The criminalization of social workers, their attitudes towards them, and also the proposals of participants for an effective treatment and prevention towards future violations are key themes in the analysis of results.

Keywords: social work, human rights, women, gender-based violence, systems of oppression

Εισαγωγή

Η ποινικοποίηση γυναικών/θηλυκοτήτων αποτελεί ένα διαχρονικό φαινόμενο. Αντικείμενο της συγκεκριμένης έρευνας αποτελεί η εις βάθος κατανόηση της ποινικοποίησης των γυναικών υπερασπιστριών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εργάζονται ως κοινωνικές λειτουργοί, καθώς και της έμφυλης διάστασης της βίας που υπόκεινται και η αντιμετώπιση αυτής.

Η συζήτηση στις μέρες μας για τα ανθρώπινα δικαιώματα έχει τις ρίζες της στον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό και τα ιδανικά της γαλλικής και αμερικανικής επανάστασης, ενώ μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο αρχίζουν να παίρνουν μια νέα μορφή. Σημαντικοί σταθμοί στη σύγχρονη ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν η ίδρυση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών το 1945, με την υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου το 1948, καθώς και η ίδρυση της Διεθνούς Αμνηστίας το 1961 (Ife, 2016).

Η έρευνα ορίζει την κοινωνική εργασία ως ένα επάγγελμα συνυφασμένο με τα ανθρώπινα δικαιώματα, και τις γυναίκες κοινωνικές λειτουργούς ως γυναίκες υπερασπίστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ξεκάθαρη σύνδεση μεταξύ της κοινωνικής εργασίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γίνεται στην ίδια την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1948) καθώς στο άρθρο 25 γίνεται λόγος για «απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες» (UN,1948). Το βάρος της έρευνας πέφτει στην χαρτογράφηση της ποινικοποίησης που υφίστανται οι γυναίκες κοινωνικοί λειτουργοί που είναι και υπερασπίστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και στο πώς αντιμετωπίζουν την παραβίαση, πριν ή αφού αυτή προκύψει. Η παραπάνω διερεύνηση πραγματοποιείται μέσω βιβλιογραφικής επισκόπησης σε συνδυασμό με τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας.

Το πρώτο μέρος της διπλωματικής εργασίας αποτελείται από την βιβλιογραφική επισκόπηση. Συγκεκριμένα μέσα από την ιστορική αναδρομή της πορείας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της σύνδεσής τους με την κοινωνική εργασία, η διπλωματική επιχειρεί μέσω της καταγραφής ποινικοποιήσεων που έχουν δεχθεί κοινωνικοί/ές λειτουργοί υπερασπιζόμενοι/ες ανθρώπινα δικαιώματα, να αναδείξει την σημαντικότητα του φαινομένου των παραβιάσεων αυτών και να κάνει μία καταγραφή αυτών των συμβάντων. Συνεχίζοντας, αναδεικνύεται η σημασία της ύπαρξης και της δράσης των γυναικών υπερασπιστριών ανθρωπίνων δικαιωμάτων

(Γ.Υ.Α.Δ.), καθώς και να καταστούν σαφείς οι μεταβλητές επικινδυνότητας που σχετίζονται άρρηκτα με τις ταυτότητες των Γ.Υ.Α.Δ., αλλά και με το ίδιο το έργο τους. Τέλος, γίνεται μία ανάδειξη της σύνδεσης της κοινωνικής εργασίας με την ταυτότητα της γυναίκας με έναν σχολιασμό πάνω στην φροντίδα ως έννοια και πρακτική και πως αυτή είναι αντίστοιχα ταυτισμένη με την θηλυκή ταυτότητα. Κλείνοντας παρουσιάζονται τα συστήματα καταπίεσης μέσα στα οποία οι κοινωνικές λειτουργοί Γ.Υ.Α.Δ., υπάρχουν, αγωνίζονται και ποινικοποιούνται.

Στο δεύτερο μέρος της διπλωματικής, αναλύονται τα μεθοδολογικά ζητήματα της έρευνας. Περιγράφονται ο σκοπός, η σημαντικότητα, τα ερευνητικά ερωτήματα, το μεθοδολογικό πλαίσιο, ο πληθυσμός, τα δεοντολογικά ζητήματα, και οι δυσκολίες που προέκυψαν.

Στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί η παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας, ανά θεματικές ενότητες, με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία στην συνέχεια στοιχειοθετούνται με παράθεση αποσπασμάτων από συνεντεύξεις, και με τη δημιουργία πινάκων για ευκολότερη κατανόηση και παρουσίαση με βάση τα λεγόμενα των συμμετεχουσών.

Τέλος, η διπλωματική εργασία ολοκληρώνεται με μια συζήτηση-συμπεράσματα που προέκυψαν από την ερευνητική διαδικασία, καθώς και με τη σύνδεση με βιβλιογραφία που υπάρχει.

Κεφάλαιο 1: Κοινωνική Εργασία και Υπεράσπιση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

1.1 Ιστορική εξέλιξη σύνδεσης κοινωνικής εργασίας και Ανθρωπίνων

Δικαιωμάτων

Η πρώτη προσπάθεια κατοχύρωσης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε θεσμικό επίπεδο έγινε με την υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 10 Δεκεμβρίου του 1948, ως απάντηση στα αποτελέσματα που έφερε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος στα κράτη (Amnesty International, n.d.). Πρόκειται για δικαιώματα που έχουν όλοι οι άνθρωποι από το γεγονός και μόνο ότι έχουν την ανθρώπινη ιδιότητα, ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, εθνικότητας, γλώσσας, θρησκείας ή οποιασδήποτε άλλης διάκρισης. Μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διασφαλίζονται από τη Διακήρυξη είναι το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την ιθαγένεια, στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, στην εργασία, την εκπαίδευση, το δικαίωμα στην τροφή και την κατοικία και το δικαίωμα συμμετοχής στη διακυβέρνηση (United Nations, n.d. a).

Μία κλασική διάκριση που γίνεται όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αυτή που αποκαλείται ως «τρεις γενιές ανθρωπίνων δικαιωμάτων» και ορίζεται ως εξής: η πρώτη γενιά αφορά τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα, η δεύτερη γενιά περιλαμβάνει τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, και η τρίτη γενιά τα συλλογικά δικαιώματα (collective rights), όπως είναι το δικαίωμα στην ειρήνη και στο καθαρό περιβάλλον και τα οποία απαιτούν την συνεργασία των ανθρώπων σε παγκόσμια κλίμακα (Healy, 2008). Αν και η κοινωνική εργασία κατά τη διάρκεια της ιστορίας της και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους έχει εμπλακεί και στις 3 γενιές δικαιωμάτων, το επάγγελμα, κατά τη Healy (2008), έχει δείξει το ενδιαφέρον του κυρίως για τα δικαιώματα δεύτερης γενιάς και αυτά που απευθύνονται σε εξειδικευμένες πληθυσμιακές ομάδες.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, και ιδιαίτερα από την ίδρυση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) το 1945, υπήρξε ταχεία ανάπτυξη γύρω από τον θεσμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Την περίοδο αυτή σηματοδοτούν οι αγώνες ατόμων, οργανώσεων και κινημάτων για ισότητα και κοινωνική δικαιοσύνη. Ενδεικτικά αναφέρονται τα πρώτα κινήματα για τα δικαιώματα των γυναικών στις

αρχές του 20ου αιώνα, τα κινήματα από-αποικιοποίησης και πολιτικών δικαιωμάτων στα τέλη της δεκαετίας του 1940 και 1950, τα κινήματα ανεξαρτησίας του 1960, το πιο πρόσφατο κίνημα κατά του απαρτχάιντ στη δεκαετία του 1980 καθώς και η Αραβική Άνοιξη κατά την περίοδο 2011-2012. Από αυτή την άποψη, αξίζει να προσεγγίσουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα ως ένα ιστορικό φαινόμενο, το οποίο είναι προϊόν της αλληλεπίδρασης διαφορετικών πολιτιστικών, πολιτικών, κοινωνικών και ιστορικών καταστάσεων που έχει αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (Fernandez και Patel, 2015).

Με την κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα κινήματα του 20^{ου} αιώνα, αναδεικνύεται ο ρόλος των Υπερασπιστών των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Υ.Α.Δ.) ενώ η σοβαρότητα των περιστατικών και οι παραβιάσεις δικαιωμάτων που συντελέστηκαν εις βάρος τους, οδήγησαν τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 9 Δεκεμβρίου 1998, με το ψήφισμα 53/144 στην έγκριση της «Διακήρυξης για το δικαίωμα και την ευθύνη των ατόμων και κοινωνικών ομάδων και φορέων για την προώθηση και προάσπιση των διεθνώς αναγνωρισμένων δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών» η οποία έχει επικρατήσει ως Διακήρυξη για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αποτελεί το πρώτο διεθνές νομικό κείμενο προστασίας τους. Με την κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα κινήματα του 20ου αιώνα, αναδεικνύεται ο ρόλος των Υπερασπιστών των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Υ.Α.Δ.) ενώ η σοβαρότητα των περιστατικών και οι παραβιάσεις δικαιωμάτων που συντελέστηκαν εις βάρος τους, οδήγησαν τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1998 να εγκρίνει το πρώτο διεθνές νομικό κείμενο προστασίας τους. Πιο συγκεκριμένα, στις 9 Δεκεμβρίου 1998, με το ψήφισμα 53/144, εγκρίθηκε η «Διακήρυξη για το δικαίωμα και την ευθύνη των ατόμων και κοινωνικών ομάδων και φορέων για την προώθηση και προάσπιση των διεθνώς αναγνωρισμένων δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών», η οποία έχει επικρατήσει και ως Διακήρυξη για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πρόκειται για μία συλλογική προσπάθεια ανθρωπιστικών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και κρατικών πρωτοβουλιών και αντιπροσωπεύει μια πολύ ισχυρή δέσμευση των κρατών για την εφαρμογή της. Επιπλέον, αν και δεν είναι νομικά δεσμευτική πράξη, περιέχει αρχές και δικαιώματα που κατοχυρώνονται σε άλλα νομικά δεσμευτικά κείμενα (United Nations, 1999).

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη, ως «Υπερασπιστές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» ορίζονται τα άτομα, τα οποία «ατομικά ή μαζί με άλλους δρουν για να προωθήσουν ή να προστατέψουν τα ανθρώπινα δικαιώματα». Μεταξύ αυτών υπάρχουν και κάποιες ομάδες υψηλού κινδύνου, οι οποίες μπορούν να γίνουν πιο εύκολα στόχος παραβιάσεων, όπως είναι οι γυναίκες, τα ανάπηρα άτομα ή όσα άτομα μάχονται ενάντια στη βία και στις διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

Το υπ' αριθμ. 29 ενημερωτικό δελτίο θέτει τρεις προϋποθέσεις προκειμένου οι Υ.Α.Δ. να μπορούν να λάβουν προστασία: πρώτον, πρέπει να αποδέχονται όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σύνολο τους και να μην επιδεικνύουν επιλεκτικό σεβασμό σε κάποια μόνο, δεύτερον, δεν έχει σημασία η επιχειρηματολογία γύρω από τη δράση τους αρκεί να ενεργούν υπέρ της υπεράσπισης ενός ανθρώπινου δικαιώματος, και τέλος θα πρέπει να αξιοποιούν ειρηνικά μέσα για τη δράση τους. Όπως παρατηρούν οι Fernandez και Patel (2015), ο ορισμός αυτός είναι τόσο ευρύς που είναι δύσκολο κανείς να διακρίνει ποιος/-α μπορεί να θεωρηθεί υπερασπιστής ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ποιος/-α όχι. Αυτή η ασάφεια του ορισμού και το γεγονός ότι επιδέχεται πολλαπλών ερμηνειών μπορεί να λειτουργήσει εις βάρος της προστασίας των Υ.Α.Δ., όπως επισημαίνουν. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, κυβερνήσεις όρισαν ως Υ.Α.Δ. όσους/-ες δρουν ενάντια στα κρατικά συμφέροντα ή αποκλείουν αυτούς/-ες που θεωρούν απειλή για τις κρατικές πρακτικές.

Παρά την ασάφεια του ορισμού, οι κοινωνικές/-οί λειτουργοί αποτελούν κατηγορία υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη φύση του επαγγέλματος της Κοινωνικής Εργασίας και το πεδίο άσκησης της. Αυτό διαφαίνεται τόσο μέσα από τη μελέτη επίσημων τοπικών και διεθνών κειμένων για την κοινωνική εργασία όσο και μέσα από την ακτιβιστική δράση που αναπτύσσουν οι κοινωνικές/-οί λειτουργοί καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας του επαγγέλματος, μέσα από τη συμμετοχή τους σε κοινωνικά κινήματα (Lundy & van Wormer, 2007 · Healy, 2008 · Ife, 2016).

Στο εγχειρίδιο που εξέδωσαν το 1994 τα Ηνωμένα Έθνη για τα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Κοινωνική Εργασία» αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «περισσότερο από πολλούς άλλους επαγγελματίες, οι επαγγελματίες κοινωνικοί/-ες

λειτουργοί και ακαδημαϊκοί κοινωνικής εργασίας έχουν επίγνωση ότι οι ανησυχίες τους σχετίζονται στενά με το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» ενώ σε άλλο σημείο τονίζεται ότι «τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη θεωρία, τις αξίες, τον κώδικα δεοντολογίας και την πρακτική της κοινωνικής εργασίας» (σ. 5). Σύμφωνα με τον παγκόσμιο και πιο πρόσφατο ορισμό της Κοινωνικής Εργασίας όπως αυτός υιοθετήθηκε από τη Διεθνή Ομοσπονδία των Κοινωνικών Λειτουργών (IFSW) και από τη Διεθνή Ένωση των Σχολών Κοινωνικής Εργασίας (IASSW), τον Ιούλιο του 2014 για το επάγγελμα του/της κοινωνικού/-ής λειτουργού «οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της συλλογικής ευθύνης και του σεβασμού της διαφορετικότητας είναι κεντρικές στην κοινωνική εργασία». Αυτό έρχεται να επιβεβαιώσει και η Παγκόσμια Δήλωση Ηθικών Αρχών στη Κοινωνική Εργασία (IASSW, 2018) σύμφωνα με την οποία οι κοινωνικοί/-ες λειτουργοί οφείλουν να αποδέχονται και να προωθούν τα θεμελιώδη και αναφαίρετα δικαιώματα όλων των ανθρώπων.

Η κοινωνική εργασία άρχισε να συστήνεται ως επάγγελμα από τις αρχές του 20ου αιώνα με τους/τις κοινωνικούς/-ες λειτουργούς να λειτουργούν υπέρ της προάσπισης των δικαιωμάτων ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων. Σημαντικές προσωπικότητες του επαγγέλματος, όπως αυτό διαμορφώθηκε εκείνη την πρώτη περίοδο, αποτελούν η Jane Addams και η Alice Salomon (Mapp et al. 2019). Η Addams έχει συνδεθεί με τα κινήματα κοινωνικής αποκατάστασης της εποχής (Settlement Movement), καθώς υπήρξε συν ιδρύτρια της στέγης «Hall House» στο Σικάγο όπου παρείχε υπηρεσίες σε φτωχές οικογένειες και οικογένειες μεταναστών (Lundy et al, 2007). Επιπλέον, βοήθησε στη σύσταση πολλών εθνικών και διεθνών οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, κάποιες από τις οποίες λειτουργούν μέχρι σήμερα. Ακόμα, η συνεισφορά της στα δικαιώματα 3ης γενιάς αναγνωρίστηκε όταν της απονεμήθηκε το Νόμπελ Ειρήνης το 1931 (Healy, 2008). Η Salomon ήταν από τις πρώτες ιδρύτριες της κοινωνικής εργασίας και της κοινωνικής εργασίας στην εκπαίδευση στη Γερμανία, ενώ υπήρξε η πρώτη πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης των Σχολών Κοινωνικής Εργασίας, και πρωτοστάτησε στα δικαιώματα των γυναικών και στα κινήματα για την ειρήνη στις αρχές του 20ου αιώνα (Mapp et al. 2019).

Καθ' όλη τη διάρκεια των ετών, οι κοινωνικοί/-ες λειτουργοί εμφανίζουν ενεργή παρουσία στα κινήματα διεκδίκησης ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων,

στα κινήματα κατά του απαρτχάιντ ή για τα δικαιώματα των φτωχών. Ειδικότερα, πολλοί/-ες Νοτιοαφρικανοί/-ες κοινωνικοί/-ες λειτουργοί συμμετείχαν στον αγώνα κατά του απαρτχάιντ, συμπεριλαμβανομένης της Shirley Gunn η οποία φυλακίστηκε για τον ακτιβισμό της, κατηγορούμενη ψευδώς για βομβιστική επίθεση σε κτίριο στο Γιοχάνεσμπουργκ. Η IFSW συνηγόρησε ενεργά για την απελευθέρωσή της από τη φυλακή (Healy, 2008). Ακόμα και σήμερα όμως, όπως επισημαίνει ο Ife (2016), οι κοινωνικοί/-ες λειτουργοί εμφανίζονται σταθερά στους αγώνες για διεκδίκηση δικαιωμάτων των γυναικών, των ανάπηρων ατόμων, των προσφύγων, της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας, ή σε τομείς όπως η παιδική προστασία, η ψυχική υγεία και το περιβάλλον.

1.2 Βιβλιογραφική επισκόπηση-τεκμηρίωση ποινικοποίησης κοινωνικών λειτουργών Υ.Α.Δ.

«Υπάρχει πλήθος μηχανισμών προστασίας σε διεθνή, περιφερειακά (regional) και εθνικά επίπεδα για την προστασία των Υ.Α.Δ. που βρίσκονται σε κίνδυνο» (Nah et al., 2013, p. 410). Για να φτάσουμε όμως σε αυτό το σημείο της ύπαρξής τους, χρειάστηκε πρώτα να υπάρξει η παραδοχή πως οι υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρίσκονται και οι ίδιοι εκτεθειμένοι σε κινδύνους και απειλές, εξαιτίας της δράσης τους. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη μια χαρτογράφηση της κατάστασης, τόσο για την ανάδειξη της σοβαρότητας, όσο και για την ανάληψη ευθυνών και τη λήψη συγκεκριμένων δράσεων και πολιτικών για την προστασία τους. Σύμφωνα με τους Nah et al. (2013), σημαντικό ρόλο στην «αύξηση της ορατότητας των Υ.Α.Δ. σε κίνδυνο» έχει διαδραματίσει η «διεθνής αλληλεγγύη» (international solidarity) (p. 412).

Αν και στους υπερασπιστές ανήκει πλήθος κατηγοριών ανθρώπων, μεταξύ άλλων και δημοσιογράφοι, ακτιβιστές, δικηγόροι, ακόμη και ιθαγενείς και μέλη κοινωνικών κινήματων, αλλά και εκείνοι που αντιστέκονται σε βίαιες παρεμβάσεις σύμφωνα με τους Rodrigues et al. (2022), στην παρούσα εργασία θα εστιάσουμε στις κοινωνικές λειτουργούς, οι οποίες εξ ορισμού¹ αποτελούν υπερασπιστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

¹ Με βάση τον πιο πρόσφατο ορισμό που εγκρίθηκε από το International Federation of Social Work (IFSW) και το International Association of Schools of Social Work (IASSW) τον Ιούλιο του 2014, «Η

Αρκετά συχνά, λόγω της φύσης της δουλειάς, οι κοινωνικοί/ές λειτουργοί έρχονται σε σύγκρουση με κυβερνήσεις κρατών, υπερασπιζόμενοι τα δικαιώματα των ανθρώπων και κοινοτήτων με τους/τις οποίους/οποίες συνεργάζονται. Έτσι, φαίνεται πως, αν και σε παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να εντοπιστούν παραβιάσεις των δικαιωμάτων των υπερασπιστών αυτών, μέσω μιας αναζήτησης, μπορεί κανείς να αντιληφθεί πως σε ορισμένα κράτη το φαινόμενο αυτό είναι πιο έντονο και οι κοινωνικοί/ές λειτουργοί διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο. Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί πως ενώ άλλες ομάδες επαγγελματιών, όπως εκείνη των δημοσιογράφων, έχουν καταφέρει να αναπτύξουν ένα μέσο για τον εντοπισμό και την καταγραφή των παραβιάσεων και εγκλημάτων κατά των ιδίων ως υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, άλλες κατηγορίες όπως αυτή των κοινωνικών λειτουργών δεν έχει καταφέρει ακόμη να φτάσει σε αυτό το σημείο.

Σε αντίθεση λοιπόν με το παράδειγμα των δημοσιογράφων που αναφέρθηκε προηγουμένως, οι κυριότερες πηγές εύρεσης δεδομένων αναφορικά με παραδείγματα κοινωνικών λειτουργών που λειτούργησαν ως υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων² και κινδύνεψαν, θα πρέπει κανείς να αναζητήσει δελτία τύπου και ανακοινώσεις της Διεθνούς Αμνηστίας, άλλων Διεθνών και Εθνικών/Τοπικών Οργανισμών, ανακοινώσεις από ηλεκτρονικές εφημερίδες, Διεθνής Οργανισμούς Κοινωνικών Λειτουργών, Συλλογικότητες, Δίκτυα Αλληλεγγύης, καθώς και Σωματεία Εργαζόμενων Κοινωνικών Λειτουργών.

Με αυτό τον τρόπο έγινε δυνατό να βρεθούν κάποια στοιχεία τα οποία θα παρουσιαστούν εν συντομία παρακάτω. Οι πωινές που φαίνεται να μπορεί να λάβει κανείς σε κάποιες χώρες επειδή δρα ως υπερασπιστής ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με

κοινωνική εργασία είναι ένα επάγγελμα που βασίζεται στην πρακτική και μια ακαδημαϊκή πειθαρχία που προωθεί την κοινωνική αλλαγή και ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την ενδυνάμωση και την απελευθέρωση των ανθρώπων. Οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της συλλογικής ευθύνης και του σεβασμού της διαφορετικότητας είναι βασικές για την κοινωνική εργασία. Υποστηριζόμενη από θεωρίες κοινωνικής εργασίας, κοινωνικών επιστημών, ανθρωπιστικών επιστημών και γηγενών γνώσεων, η κοινωνική εργασία δεσμεύει ανθρώπους και δομές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ζωής και τη βελτίωση της ευημερίας. Ο παραπάνω ορισμός μπορεί να ενισχυθεί σε εθνικό ή/και περιφερειακό επίπεδο.»

² <https://www.ifj.org/what/safety.html>

Στον παρόν σύνδεσμο, το International Federation of Journalists (IFJ) έχει καταφέρει να συλλέξει παγκόσμια στοιχεία από το 2013, έως και σήμερα (2023) αναφορικά με τον κίνδυνο που διατρέχουν δημοσιογράφοι που κάνουν τη δουλειά τους και που καλύπτουν ειδήσεις έχοντας ελευθερία του λόγου, πολλές φορές ασκώντας κριτική σε κυβερνήσεις κρατών.

Εκτός από το IFJ, παρόμοια καταγραφή κάνει και το Committee to Protect Journalists (CPJ), συλλέγοντας δεδομένα από το 1997 έως και σήμερα. Τα δεδομένα βρίσκονται στον ακόλουθο σύνδεσμο <https://cpj.org/data/>

βάση τα δεδομένα που παρουσιάζονται στην «Παγκόσμια Ανάλυση 2021» από το Frontline Defenders (2022), μπορεί μεταξύ άλλων να είναι σύλληψη, απειλές, κυβερνοεπιθέσεις, φυλάκιση, βασανιστήρια, σεξουαλική βία και παρενόχληση, κατασκευασμένες κατηγορίες, σωματικές επιθέσεις, μέχρι και δολοφονίες.

Συγκεκριμενοποιώντας λοιπόν τις επιθέσεις ενάντια σε κοινωνικούς λειτουργούς-υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρέθηκαν τα ακόλουθα δεδομένα. Αυτά αφορούν τα τελευταία 20 χρόνια, με περισσότερα στοιχεία για τα τελευταία έτη. Ο τρόπος παρουσίασής τους θα γίνει με βάση τις ηπείρους και τα κράτη που λαμβάνουν χώρα.

Ξεκινώντας από την Ασία και το δυτικό τμήμα του Ειρηνικού, τα δεδομένα που βρέθηκαν αφορούσαν κατά κύριο λόγο σωματικούς τραυματισμούς/δολοφονίες και φυλακίσεις. Συγκεκριμένα, ένα από τα πιο πρόσφατα παραδείγματα (2022) αποτελεί αυτό του Muhammad Ali Abu Kafeeh, κοινωνικός λειτουργός σε σχολείο στην Ιερουσαλήμ, ο οποίος εκτελέστηκε από στρατιώτες στον δρόμο σε ηλικία 36 ετών. Μετά την εκτέλεσή του, η Παλαιστινιακή Ένωση Κοινωνικών Λειτουργών και Ψυχολόγων εξέδωσε την ακόλουθη ανακοίνωση: “We received with great sorrow the news of the martyrdom of the social worker, Muhammad Ali Abu Kafeeh, who works as a social counselor at Ibn Khaldoun Elementary Boys School / Jerusalem”³. Άλλο περιστατικό είναι εκείνο του Mohammed al-Halabi (2022), ο οποίος παρείχε ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα και καταδικάστηκε από τις ισραηλινές αρχές με στοιχεία που παρέμεναν μυστικά, με κατηγορίες που αφορούσαν τη συμμετοχή του στη Χαμάς και για εγκληματικές πράξεις. Εκτός αυτού, πριν καταδικαστεί είχε προφυλακιστεί για έξι χρόνια και ανακρίθηκε χωρίς να του δίνεται η επιλογή νομικής εκπροσώπησης, με μυστικές ακροάσεις⁴. Ακόμη μια παραβίαση που παρατηρήθηκε στην Παλαιστίνη το 2022, είναι η δολοφονία του 36χρονου Muhammad Awad, τον οποίο οι ισραηλινές αρχές πυροβόλησαν επιτόπου, όταν, κατά τη διαδρομή για μια αγορά, συγκρούστηκε με ένα αστυνομικό όχημα καθώς οδηγούσε. Οι ισραηλινές αρχές τον κατηγόρησαν για «επιτηδευμένη επιτόπια επίθεση», ενώ οι Παλαιστινιακές αρχές, σύμφωνα με το Al Jazeera, κατηγόρησαν την ισραηλινή αστυνομία για

³<https://www.palestinechronicle.com/social-workers-in-palestine-solidarity-a-verb-or-a-noun/>
Άρθρο με τίτλο “Social Workers in Palestine: Solidarity, A Verb or a Noun?” αναφέρεται στο γεγονός, καθώς και στην ανακοίνωση της Παλαιστινιακής Ένωσης Κοινωνικών Λειτουργών (PUSWP).

⁴ Η Διεθνής Αμνηστία εξέδωσε ανακοίνωση για την υπόθεση του Mohammed al-Halabi, στις 16 Ιουνίου 2022. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/06/i-opt-quash-flawed-conviction-of-aid-worker-mohammed-al-halabi/>

επιτηδευμένη δολοφονία⁵. Αντίστοιχα στο Πακιστάν, το Δεκέμβριο του 2021, η 24χρονη κοινωνική λειτουργός Saba Aslam μαχαιρώθηκε από δύο άνδρες καθώς έφευγε από το σπίτι της. Η αστυνομία της SHO δήλωσε στο BBC Urdu πως ο ύποπτος είχε έντονο καυγά με την Saba τρεις ημέρες πριν λάβει χώρα το περιστατικό. Η Saba εργαζόταν ενάντια στην παιδική εργασία και για την ευημερία των χηρών γυναικών. Μάλιστα είχε αρκετά βίντεο στα μέσα μαζικής δικτύωσης στα οποία μίλησε για το σύστημα αποχέτευσης της περιοχής της⁶. Στην Ινδία, ο Sunil Jawade, κοινωνικός λειτουργός και ακτιβιστής, μαχαιρώθηκε μέχρι θανάτου από μια ομάδα νεαρών, τους οποίους είχε συμβουλέψει προηγουμένως να φτιάξουν τους τρόπους τους και να ξεκινήσουν να προσανατολίζονται αναφορικά με την καριέρα τους⁷. Στις 17 Ιουνίου 2020 στο Hong Kong, ο κοινωνικός λειτουργός ονόματι Lau Ka-tung, καταδικάστηκε σε φυλάκιση ενός έτους με κατηγορία παρεμπόδισης αστυνομικής επιχείρησης, κατά τη διάρκεια διαδήλωσης στο Yuen Long το 2019⁸. Κάποια χρόνια πιο πριν, το 2019, η κινεζική αστυνομία προχώρησε σε συλλήψεις ορισμένων κοινωνικών λειτουργών. Συγκεκριμένα, στις 8 Μαΐου 2019, η αστυνομία έκανε έφοδο στο κολέγιο Hope, κοινοτικού κέντρου της πόλης Guangzhou, που ασχολείται με μετανάστες εργαζόμενους που φοιτούν σε επαγγελματικές σχολές. Κατά την έφοδο αυτή, συνέλαβαν τον κοινωνικό λειτουργό -και ιδρυτή της ομάδας- Liang Zicun και πήραν έγγραφα, υπολογιστές και σκληρούς δίσκους. Εκτός από αυτό το συμβάν, η κινεζική αστυνομία μπήκε με τον ίδιο τρόπο και στα γραφεία και σπίτια δύο άλλων κοινωνικών λειτουργών, του Li Changjiang στο Shenzhen και του Li Dajun στο Πεκίνο. Οι δύο τελευταίοι συνελήφθησαν όπως και ο Liang Zicun⁹. Όπως και στην περίπτωση του Yuen Long που αναφέρθηκε παραπάνω, έτσι και ο Munther Amira, τον Δεκέμβρη του 2017, στην Παλαιστίνη αυτή τη φορά, φυλακίστηκε για τη συμμετοχή του σε διαδηλώσεις ενάντια στην κράτηση ανήλικων Παλαιστινίων. Ο Amira, καταδικάστηκε σε 6 μήνες φυλάκιση και σε 5 χρόνια δικαστικής επιτήρησης, με τέσσερις κατηγορίες. Αυτή της συμμετοχής σε διαδηλώσεις, της συμμετοχής σε

⁵<https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/2022-10-07/ty-article-magazine/.highlight/out-shopping-a-palestinian-social-worker-turns-into-a-terrorist-and-is-shot-dead/00000183-b31a-d5eb-a3af-f3be01c60000>

⁶ <https://www.aljazeera.com/news/2022/9/24/israel-troops-kill-palestinian-in-alleged-car-ramming>

⁷ <https://www.thefridaytimes.com/2021/12/15/female-social-worker-stabbed-to-death-in-karachi/>

⁸ <https://timesofindia.indiatimes.com/city/nagpur/social-worker-stabbed-to-death-by-teens-whom-he-wanted-to-reform/articleshow/87917722.cms>

⁹ <https://www.ifs.w.org/hong-kong-association-of-social-workers-is-sue-statement-on-arrest-of-social-worker/>

⁹ <https://socialworkfuture.org/chinese-social-workers-arrested/>

πορεία χωρίς άδεια, της χρήσης πλακάτ υπέρ του έφηβου ακτιβιστή Ahmed Tamimi και της οργάνωσης διαδηλώσεων χωρίς την άδεια του Στρατιωτικού Διοικητή της Δυτικής Όχθης¹⁰. Αντίστοιχα, τον Ιανουάριο του 2018, και πάλι στην Παλαιστίνη, ο κοινωνικός λειτουργός Mohammed Lutfi (Habashe), και κάποιες μέρες αργότερα και οι Hassan Faraj και Wesam Hamdan συνελήφθησαν επειδή συμμετείχαν σε ειρηνική πορεία για την απελευθέρωση των κρατουμένων ανηλίκων, καθώς και του συναδέλφου κοινωνικού λειτουργού Munther Amira. Για παρόμοιους λόγους στην Παλαιστίνη ξανά, δηλαδή για συμμετοχή σε ειρηνικές πορείες με στόχο την απελευθέρωση των ανηλίκων που είναι υπό κράτηση και τον τερματισμό της κατοχής, το 2014 άλλοι δύο κοινωνικοί λειτουργοί, ο Nidal Abu Aker και ο Ghassan Zawahra βρέθηκαν υπό κράτηση, και την ίδια χρονιά οι ισραηλινές αρχές δολοφόνησαν τον κοινωνικό λειτουργό Hashem Abu Marya¹¹. Αντίστοιχα, το 2016, ο Anas al-Basha, κοινωνικός λειτουργός στη Συρία, σκοτώθηκε από αεροπορική επίθεση, ο οποίος παρέμεινε στο Χαλέπι για να προσφέρει υποστήριξη στα παιδιά με τα οποία δούλευε και είχαν χάσει έναν ή και τους δύο γονείς τους στη μάχη¹². Τέλος, την ίδια χρονιά στο Πακιστάν δολοφονήθηκε από πυροβολισμό ο Zafar Lund. Για την ακρίβεια, οι δράστες τον φώναξαν έξω από το σπίτι του και όταν εκείνος βγήκε τότε τον πυροβόλησαν και βρέθηκε νεκρός με μια σφαίρα στο κρανίο. Η τελευταία του δημόσια ομιλία, αφορούσε μια συγκέντρωση για τους ανθρώπους που εκτοπίστηκαν από ένα έργο πυρηνικής ενέργειας¹³.

Περνώντας από την Ασία και την Ωκεανία, στην Ευρώπη, θα εντοπίσουμε χώρες όπως η Τουρκία, η Ελλάδα, η Αγγλία, η Ουγγαρία και η Ιρλανδία. Συγκεκριμένα, στη Τουρκία, στις 3 Ιουνίου του 2022 η αστυνομία εισέβαλε στα γραφεία του Συνδέσμου Παρακολούθησης της Μετανάστευσης στην Κωνσταντινούπολη και κατέσχεσε εκθέσεις, βιβλία και υπολογιστές του οργανισμού. Κατά την επιχείρηση αυτή της αστυνομίας, ο κοινωνικός λειτουργός Bilal Yildiz, υπερασπιζόμενος τα δικαιώματα των επιβιώσαντων βασανιστηρίων, καθώς και πολλοί ακόμη συνάδελφοι και συναδέλφισσές του συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν στην Διεύθυνση της Αστυνομίας της Κωνσταντινούπολης. Μάλιστα, σε όλα τα

¹⁰ <https://www.ifsw.org/ifsw-human-rights-commission-concern-on-imprisonment-of-social-worker/>
<https://www.ifsw.org/release-social-worker-munther-amira-immediately-statement-by-ifsw-human-rights-commission/>

¹¹ <https://www.ifsw.org/more-social-workers-arrested-in-palestine-statement-by-the-puswp/>

¹² <https://www.ifsw.org/social-worker-killed-in-aleppo/>

¹³ <https://www.dawn.com/news/1270991>

συλληφθέντα άτομα απαγορεύτηκε να μιλήσουν με τους δικηγόρους για 24 ώρες. Λίγες μέρες αργότερα οδηγήθηκαν σε δίκη με την κατηγορία της «συμμετοχής σε ένοπλη τρομοκρατική οργάνωση». Κάποια άτομα αφέθηκαν ελεύθερα, ενώ 16 άτομα στάλθηκαν στις φυλακές Silivri και Bakırköy¹⁴. Ένα ακόμη συμβάν που έλαβε χώρα στην Τουρκία, τοποθετείται κάποια χρόνια πιο πριν, και συγκεκριμένα το 2016, όπου κοινωνικός λειτουργός (του οποίου/της οποίας τα προσωπικά στοιχεία δεν αναγράφονται) κρατούνταν μαζί με άλλους ακαδημαϊκούς, εξαιτίας μιας αναφοράς για ειρήνη και που επικρίνει τις επιχειρήσεις του τουρκικού στρατού στις κουρδικές νοτιοανατολικές περιοχές. Όσα άτομα είχαν υπογράψει αυτή την αναφορά, δέχτηκαν απειλές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και συγκρίθηκαν με τρομοκράτες¹⁵. Αντίστοιχα, στην Ελλάδα, το 2020, 33 μέλη ΜΚΟ και δύο "υπήκοοι τρίτων χωρών" βρέθηκαν αντιμέτωποι με ποινικές κατηγορίες για κατασκοπεία, παραβίαση κρατικών μυστικών και εμπλοκή σε εγκληματική οργάνωση για διευκόλυνση παράτυπης εισόδου ξένων υπηκόων από τη Τουρκία στη Λέσβο. Μάλιστα, σε περιοχές κοντά στα σύνορα, έχουν αναφερθεί σειρά επιθέσεων σε προσωπικό διεθνών και μη κυβερνητικών οργανισμών¹⁶. Ένα ακόμη παράδειγμα είναι εκείνο ενός εργαζόμενου σε ΜΚΟ, ο οποίος απολύθηκε τον Ιανουάριο 2021, με την αιτιολογία ότι δεν πληρούσε «προϋποθέσεις και δικαιολογητικά εγγραφής στο Μητρώο Μελών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων» (Άρθρο 11 παρ. 1, ΦΕΚ Τεύχος Β' 3820 09.09.2020). Συγκεκριμένα, απολύθηκε καθώς δεν ήταν "λευκό" το ποινικό του μητρώο λόγω συμμετοχής του στην απεργιακή πορεία του Μάη 2010 κατά την οποία συνελήφθη μαζί με πλήθος κόσμου που συμμετείχε στην ίδια πορεία. Αξίζει να σημειωθεί βέβαια πως με την υποστήριξη και την βοήθεια συλλογικοτήτων το δικαστήριο έκρινε άκυρη την απόλυσή του και διέταξε την επαναπρόσληψή του¹⁷. Στην Αγγλία, οι επιθέσεις που παρατηρήθηκαν ήταν σωματικές. Συγκεκριμένα, το 2021, η/ο Themba Nkomo, μαχαιρώθηκε κατά τη διάρκεια που διενεργούσε κοινωνική έρευνα για την προστασία 3 ανήλικων παιδιών¹⁸. Παρόμοια είναι και η περίπτωση της Belinda Rose (2020) η οποία μαχαιρώθηκε μέχρι θανάτου κατά τις

¹⁴ <https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/turkey-arbitrary-detention-of-22-members-of-the-migration-monitoring>

<https://socialworkers.gr/draseis/63-apeleftherosi-tou-koinonikoy-leitourgoy-bilal-yildiz.html>

<https://socialworkfuture.org/defend-human-rights-defend-bilal-yildiz/>

¹⁵ <https://www.ifsw.org/ifsw-supports-turkish-social-work-academic-facing-detention/>

¹⁶ <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/greece#main-content>

¹⁷ <https://svenko.espivblogs.net/?p=1717>

¹⁸ <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-63048652>

επισκέψεις που έκανε κατά τη διάρκεια της εργασίας της¹⁹. Τέλος, πριν περίπου δέκα χρόνια, το 2011, στην Ουγγαρία, συνελήφθη ο κοινωνικός λειτουργός, Norbert Ferencz (Pumukli), που διαδήλωνε ενάντια στη νομοθεσία κατά των φτωχών²⁰.

Προχωρώντας στην Αμερική, θα παρατηρηθεί πως αρκετά περιστατικά παρατηρούνται σε Κολομβία και σε Η.Π.Α. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την Κολομβία, έχουν βρεθεί κάποια περιστατικά κατά τα οποία κοινωνικοί λειτουργοί δολοφονούνται, αλλά και τραυματίζονται αρκετά συχνά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της Cristina Bautista, η οποία δολοφονήθηκε το 2019. Ήταν κοινωνική λειτουργός και ιθαγενής ηγέτης και κυβερνήτης του Cabildo Tacueyó, στο δήμο Toribio, Cauca, και δρούσε υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινοτικής οργάνωσης²¹. Αντίστοιχα, ένα χρόνο αργότερα, ένας Ιταλός κοινωνικός λειτουργός που εργαζόταν στην Κολομβία, δολοφονήθηκε. Ο Mario Paciolla, μέσα σε άλλα είχε ως αποστολή και τη διασφάλιση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το σώμα του βρέθηκε με σημάδια από τραύματα και ενώ στην αρχή οι κολομβιανές αρχές το χαρακτήρισαν ως αυτοκτονία, κάτι που αμφισβητήθηκε αργότερα. Μάλιστα, φίλη και συνάδελφος του, η οποία είναι και δημοσιογράφος-ακτιβίστρια ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανέφερε πως ο Paciolla είχε διαπληκτισμό με την Αποστολή Επαλήθευσης των Ηνωμένων Εθνών, όπου και απασχολούνταν, εξαιτίας κατηγορίας από συνάδελφο ότι ήταν κατάσκοπος. Εκτός αυτού, είχε λάβει και επίσημη προειδοποίηση από ανώτερους λόγω μιας διαφωνίας που είχε εκφράσει για κάτι που ο ίδιος θεωρούσε μεροληπτική διαχείριση από πλευρά των Ηνωμένων Εθνών²².

Αξίζει βέβαια να σημειωθεί πως τα στοιχεία και τα δεδομένα που υπάρχουν εν γένει ενδέχεται να μην είναι πλήρως ακριβή. Αυτό μπορεί να οφείλεται μέσα σε άλλα και στο γεγονός ότι ενδέχεται να μην γίνεται αναφορά των κινδύνων και των συμβάντων που λαμβάνουν χώρα, καθώς τα άτομα που τα δέχονται ίσως φοβούνται για την ακεραιότητα των ίδιων ή/και των οικογενειών τους, όπως αναφέρεται και από

¹⁹ <https://www.communitycare.co.uk/2019/08/20/woman-killed-birmingham-social-care-worker-carrying-home-visits-reports-say/>

²⁰ <https://email.campaignhq.co.nz/t/r-D92547D82FBAC01C>

<https://www.ifsw.org/call-for-action-to-support-hungarian-social-workers/?hub=europe>

²¹ <https://www.ifsw.org/statement-by-the-latin-american-and-caribbean-region-of-the-international-federation-of-social-workers-fits-lac-for-the-murder-of-social-worker-colleague-cristina-bautista-and-other-community-leaders/>

²² <https://lamericalatina.net/2020/08/10/mario-paciolla-was-killed-as-a-colombian-activist/>

τους Rodrigues et al. (2022). Ειδικά όταν οι κίνδυνοι αυτοί προέρχονται από τις κυβερνήσεις των εκάστοτε κρατών.

Καθώς η έρευνα θα περιοριστεί σε πληθυσμό και δείγμα που εργάζεται ή/και έχει εργαστεί στην Ελλάδα, σε ένα πιο ευρύ επίπεδο αξίζει να αναφερθεί και το σχόλιο της ετήσιας έκθεσης από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας (2022) το οποίο αναφέρει ότι

“...Αναφορικά με τους υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ήδη το 2020 το Δίκτυο είχε καταγράψει εντατικοποίηση της στοχοποίησής τους. Η εν λόγω εντατικοποίηση αφορούσε σε παρενοχλητικές έως και βίαιες συμπεριφορές τόσο κατά προσφύγων και μεταναστών, στο πλαίσιο όξυνσης της ρατσιστικής βίας, όσο και κατά των υπερασπιστών που στοχοποιούνται επειδή υποστηρίζουν τις εν λόγω ομάδες. Τα τελευταία χρόνια και κατά το έτος αναφοράς της έκθεσης, η εν λόγω στοχοποίηση έχει επεκταθεί σε εκστρατείες δυσφήμισης ή ποινικοποίησης της δράσης των εν λόγω φορέων, όπως έχει διαπιστωθεί από διεθνείς και ευρωπαϊκούς φορείς...”(σ.8).

Η Mary Lawlor Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ, μετά από επίσκεψη της στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2022, διαπίστωσε πως οι Υ.Α.Δ. που προωθούν και προστατεύουν τα δικαιώματα των μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων, συμπεριλαμβανομένων των δικηγόρων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, των εργαζομένων σε ανθρωπιστικούς φορείς, των εθελοντών και των δημοσιογράφων, υποβάλλονται σε εκστρατείες συκοφαντικής δυσφήμισης, ένα μεταβαλλόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον, απειλές, επιθέσεις και κατάχρηση του ποινικού δικαίου εναντίον τους σε βαθμό υπερβολικό.

Κεφάλαιο 2: Έμφυλη βία και γυναίκες κοινωνικές λειτουργοί

2.1 Γυναίκες/Θηλυκότητες Υπερασπίστριες Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Δύο δεκαετίες νωρίτερα, το 1998, τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν τη Διακήρυξη για τους Υπερασπιστές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Υ.Α.Δ.). Ο ΟΗΕ υποστήριξε αυτή τη δήλωση το 2000 καθιερώνοντας την εντολή για την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ορίζοντας την πρώτη Ειδική Εισηγήτρια για τους Υ.Α.Δ., την Hina Jilani (WHRDIC, n.d.). Στην πρώτη της έκθεση προς τον ΟΗΕ (2002), η Ειδική Εισηγήτρια επεσήμανε τους ιδιαίτερους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι Γυναίκες Υπερασπιστές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Γ.Υ.Α.Δ.) και οι υποστηρικτές τόνισαν την ανάγκη προστασίας των Γ.Υ.Α.Δ. όταν πραγματοποιήσαν διαβούλευση με τον Ειδικό Εισηγητή στην Ταϊλάνδη το 2003. Στις 18 Δεκεμβρίου του 2013, μία δεκαετία πριν, από την γενική επιτροπή του ΟΗΕ, πέρασε η διακήρυξη με τίτλο «..Διακήρυξη για το δικαίωμα και την ευθύνη των ατόμων, των ομάδων και των οργάνων της κοινωνίας, να προωθούν και προστατεύουν παγκόσμια αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες: προστατεύοντας γυναίκες υπερασπίστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων.». (United Nations. 2014)

Οι Γυναίκες Υπερασπίστριες Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, είναι ένας συμπεριληπτικός όρος που αντιπροσωπεύει τον αγώνα για την αναγνώριση των συγκεκριμένων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που ασχολούνται με την υπεράσπιση κάθε ανθρώπινου δικαιώματος, και οι άνθρωποι όλων των φύλων και των εκφράσεων φύλου, που υπερασπίζονται τα δικαιώματα των γυναικών ή εργάζονται σε μια σειρά θεμάτων που σχετίζονται με το φύλο και τη σεξουαλικότητα (Amnesty International. 2019). Περιλαμβάνει επίσης όλους τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών που ενδέχεται να μην αυτοπροσδιορίζονται ως Υ.Α.Δ. ή εκείνους που εργάζονται σε μη παραδοσιακούς τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (δημοσιογράφοι, εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας, περιβαλλοντικοί ακτιβιστές, άτομα που διεκδικούν συνθήκες ειρήνης, άτομα που δρουν ως ιδιωτικοί παράγοντες, άτομα που δρουν στον τομέα της ανάπτυξης και ανθρωπιστικής βοήθειας κ.λπ.) . Περιλαμβάνει λεσβίες, γκέι, τρανς και ίντερσεξ (LGBTI+) ακτιβιστές, καθώς ζητήματα που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα

φύλου, αποτελούν μέρος της επίτευξης της έμφυλης ισότητας. Πολλοί άλλοι όροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν από άτομα για την αναγνώριση του εαυτού τους και της εργασίας τους σε αυτούς τους τομείς για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με το πλαίσιο ή/και τις γλώσσες στις οποίες εργάζονται και χρησιμοποιούν, όπου οι μεταφράσεις ενδέχεται να διαφέρουν. Σύμφωνα με τον Volker Türk, Υπατο Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οι Γ.Υ.Α.Δ. έχουν υπάρξει στην πρώτη γραμμή των κινημάτων κοινωνικής δικαιοσύνης, συγκεκριμένα κάνοντας αναφορά στο εύρος της δράσης Γ.Υ.Α.Δ. ανά τον κόσμο.

“...Από εκείνες που διαδήλωναν κατά του απαρχαίντ στη Νότια Αφρική μέχρι τα νεαρά κορίτσια ιθαγένειας που ασχολούνται με την προστασία των φυσικών πόρων. Βρισκόμαστε μάρτυρες των θαρραλέων γυναικών και κοριτσιών στο Αφγανιστάν και στην Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν που απαιτούν τον τερματισμό των συστηματικών διακρίσεων εναντίον τους, καθώς και κοινωνικές, οικονομικές και νομικές μεταρρυθμίσεις για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και της δικαιοσύνης τους...”(United Nations, 2022).

Ορισμένες Γ.Υ.Α.Δ. δραστηριοποιούνται ως μέρος μιας οργανωμένης συλλογικότητας, ενώ άλλες πολεμούν ουσιαστικά μόνες τους – χωρίς υποστήριξη ή ακόμη και κακοποίηση από την οικογένειά τους ή την κοινότητά τους, λόγω του έργου τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Όπως αναφέρεται και από τον Διεθνή Συνασπισμό Γυναικών Υπερασπιστριών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μία επιτροπή που δημιουργήθηκε από μία διαβούλευση που ξεκίνησε στη Σρι Λάνκα το 2005 από πολλές Γ.Υ.Α.Δ. και ακτιβίστριες, και που επισημοποιήθηκε ως Διεθνής Συνασπισμός Γυναικών Υπερασπιστριών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Μάρτιο του 2008, οι Γ.Υ.Α.Δ. «..στοχεύονται και για αυτό που κάνουν και για το ποιες είναι...» (WHRDIC, n.d.). Παράλληλα με τον αγώνα τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μάχονται επίσης ενάντια στα έμφυλα στερεότυπα που ακυρώνουν και υπονομεύουν τον ρόλο τους ως ηγέτες των διαφορετικών κοινοτήτων. Οι Γ.Υ.Α.Δ. αγωνίζονται συνεχώς ενάντια στην ιδέα ότι ο ρόλος της γυναίκας πρέπει να περιορίζεται στην ιδιωτική και οικιακή σφαίρα. Πάνω από 250 Γ.Υ.Α.Δ. σύμφωνα με το Human Rights Defenders Memorial, έχουν υπάρξει θύματα και δολοφονηθεί υπερασπιζόμενες ανθρώπινα δικαιώματα ή/και με αφορμή το έργο τους και την φύση τους, συνδυαστικά. Το έργο του Human Rights Defenders Memorial ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2016 με καταστατικό να συλλέξει δεδομένα σε πραγματικό χρόνο για

τη δολοφονία των Υ.Α.Δ., καθώς και να συλλέξει ιστορικά δεδομένα για δολοφονίες που χρονολογούνται από το 1998 όταν τέθηκε σε ισχύ η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τους Υ.Α.Δ. (HRD Memorial, n.d.). Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη (n.d. b), ενώ οι Γ.Υ.Α.Δ. αντιμετωπίζουν τους ίδιους κινδύνους, όπως και οι άλλοι υπερασπιστές, είναι πιθανό να «στοχευθούν ή να εκτεθούν σε απειλές» συγκεκριμένα για την ταυτότητα και έκφραση του φύλου τους. Λίγο πιο συγκεκριμένα, τα δημογραφικά ή/και ποιοτικά χαρακτηριστικά που μπορεί να αποτελέσουν αίτιο ή/και αφορμή για την στοχοποίησή τους μπορεί να κατηγοριοποιηθούν σε τρεις άξονες:

- Το ποιες/ποιοι είναι (γυναίκες, κορίτσια, άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας)
- Με το ποιες/ποιους ταυτίζονται/αυτοπροσδιορίζονται ή/και αποτελούν μέρος (φεμινιστικό-ά/ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματα, ομάδες, συλλογικότητες)
- Το πάνω σε ποιον τομέα είναι η δράση τους, καθώς και το τι εργάζονται/αγωνίζονται για να προωθήσουν (δικαιώματα γυναικών και ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων)(n.d. b)

Σύμφωνα με το Διεθνή Συνασπισμό Γυναικών Υπερασπιστριών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τον οδηγό που έφτιαξαν για Γ.Υ.Α.Δ., οι κύριοι παράγοντες κινδύνου εντοπίζονται στην πατριαρχία και την ετεροκανονικότητα, τον φονταμενταλισμό και εξτρεμισμό, στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, τις κρίσεις της δημοκρατίας και της διακυβέρνησης, τον милитарισμός και γενικότερα εκτεταμένη βία στην που υπάρχει κοινωνία (Abeysekera, 2007). Οι κοινωνικές κατασκευές του φύλου, που διαμορφώνονται από την πατριαρχία και την ετεροκανονικότητα, που δίνουν προνόμια και υποστηρίζουν την ανδρική εξουσία και τις ετεροφυλοφιλικές σχέσεις, αποτελούν καθημερινή πηγή βίας, αποκλεισμού και περιθωριοποίησης για τις γυναίκες, τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και τα άτομα που δεν συμμορφώνονται με την στερεότυπη έκφραση του φύλου (Gender Non-conforming). Αυτό σημαίνει ότι ακόμη και όταν δεν ασχολούνται με δράσεις που αφορούν τα Α.Δ., οι Γ.Υ.Α.Δ. εξακολουθούν να πλήττονται λόγω των συστημικών διακρίσεων και των υψηλών επιπέδων έμφυλης βίας που εκτίθενται οι γυναίκες και τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα (United Nations, 2012). Εκτός από του φύλου, πτυχές της ύπαρξής τους, ταυτότητες όπως η ηλικία, η θρησκεία, η εθνικότητα, η τάξη, η μετανάστευση ή το νομικό καθεστώς, η αναπηρία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα φύλου, έκφραση φύλου και ο τρόπος που αυτές οι ταυτότητες διασταυρώνονται διαθεματικά, συντελούν στον τρόπο με τον οποίο οι Γ.Υ.Α.Δ. γίνονται αντιληπτές και αντιμετωπίζονται (United

Nations, n.d. a). Οι Γ.Υ.Α.Δ. δεν στοχοποιούνται μόνο ως άτομα. Στοχοποιούνται επίσης επειδή ανήκουν σε δίκτυα, σε συλλογικότητες και σε κινήματα, όπως αναφέραμε και νωρίτερα, και οι επιθέσεις εναντίον τους προορίζονται να λειτουργήσουν και ως προειδοποιήσεις σε άλλους/άλλες. Μερικοί από τους κινδύνους και τις παραβιάσεις που αντιμετωπίζουν δεν είναι επαρκώς κατανοητές, αναλυμένες, τεκμηριωμένες και δεν τους έχει δοθεί η κατάλληλη δημοσιοποίηση, καθώς ορισμένοι δεν έχουν αντιμετωπιστεί ως κάτι το ανησυχητικό για τα ανθρώπινα δικαιώματα συνολικά, όπως αναφέρεται και μέσα από την έρευνα που έτρεξε από τα Ηνωμένα Έθνη (2006) με τίτλο «Σε βάθος μελέτη για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών».

“Η ατιμωρησία της βίας κατά των γυναικών επιδεινώνει τα αποτελέσματα αυτής της βίας ως μηχανισμός ελέγχου. Όταν το κράτος αδυνατεί να λογοδοτήσει για τους δράστες, η ατιμωρησία όχι μόνο εντείνει την υποταγή και την αδυναμία των στόχων αυτής της βίας, αλλά στέλνει επίσης ένα μήνυμα στην κοινωνία ότι η ανδρική βία κατά των γυναικών είναι τόσο αποδεκτή όσο και αναπόφευκτη. Ως αποτέλεσμα, τα πρότυπα βίαης συμπεριφοράς κανονικοποιούνται.” (United Nations, 2006 p.29)

Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, οι επιθέσεις εντείνονται όταν οι Γ.Υ.Α.Δ. διαταράσσουν τις σχέσεις εξουσίας και αμφισβητούν τις παραδοσιακές ιδέες για την οικογένεια και τους έμφυλους ρόλους, την σεξουαλικότητα και τις ταυτότητες. Αυτές είναι και οι στιγμές/συνθήκες που κινδυνεύουν περισσότερο από σωματικές και λεκτικές επιθέσεις, ποινικοποίηση, στιγματισμό και εξοστρακισμό, που μπορεί να προέρχεται από διάφορους τομείς της κοινωνίας, οι οποίοι κυμαίνονται από το κράτος τις κοινότητες στις οποίες ανήκουν, αλλά και τις οικογένειές τους (United Nations, 2019). Όπως αναφέρει και η Dubravka Šimonović, Ειδική Εισηγήτρια πάνω στην βία κατά των γυναικών ,οι γυναίκες που ασχολούνται με τη λήψη αποφάσεων και την πολιτική σε οποιοδήποτε επίπεδο, διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων των νέων γυναικών (κοριτσιών), των γυναικών ιθαγένειας, λεσβιών, αμφιφυλόφιλων και τρανς γυναικών και διαφυλικών ακτιβιστών, μελών της αντιπολίτευσης ή μειονοτικών ομάδων· και όσοι εκφράζουν τη μειοψηφία, τη διαφωνία ή «αμφιλεγόμενες» απόψεις, έχουν γίνει στόχος επιθέσεων με πρόσχημα τη διατήρηση των «παραδοσιακών ρόλων των φύλων και των στερεοτύπων, και διατηρούν δομικές και με βάση το φύλο ανισότητες»(United Nations, 2018 p.5). Παρομοίως, Γ.Υ.Α.Δ. που

υπερασπίζονται το περιβάλλον, όπως και εδαφικές εκτάσεις, αποτελούν στόχο ισχυρών οικονομικών συμφερόντων και βίας από πολλαπλά μέτωπα (Urgent Action Fund - Latin America and the Caribbean, 2018).

Παρακάτω ακολουθεί μία απόπειρα μετάφρασης και επεξήγησης του «Κύκλου της Βίας κατά των Γυναικών Υπερασπιστριών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», όπως αυτός παρουσιάζεται στον οδηγό που δημιούργησε το 2007 το Φόρουμ Ασίας Ειρηνικού για τις Γυναίκες, το Δίκαιο και την Ανάπτυξη, με τίτλο «Διεκδίκηση δικαιωμάτων, διεκδίκηση δικαιοσύνης: Οδηγός για τις Γυναίκες

Υπερασπίστριες Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (Abeysekera, 2007). Χωρίς να είναι ορισμένο και εμφανές το από που ξεκινάει η βία, χρειάζεται να γίνει μία υπενθύμιση, όπως υπάρχουν στους ορισμούς και θα αναλυθούν σε μετέπειτα κεφάλαιο, των συστημάτων και εννοιών καταπίεσης, όπως η πατριαρχία, ένας όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις καταπιεστικές και εκμεταλλευτικές σχέσεις που βιώνουν οι γυναίκες ως αποτέλεσμα των κοινωνιών που προσδίδουν προνόμια στην ανδρική υπεροχή (Abeysekera, 2007). Ο κύκλος της βίας, δεν έχει μία γραμμική ή συγκεκριμένη κατεύθυνση, καθώς κάθε σημείο του κύκλου επηρεάζεται το ένα από το άλλο. Η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, συνδέεται άρρηκτα με την καταπάτηση και την ποινικοποίηση των Γ.Υ.Α.Δ., όπως και με τις γυναίκες/θηλυκότητες που υπερασπίζονται και προάγουν τα δικαιώματά τους, αλλά και για τα δικαιώματα όλων ανεξαρτήτως. Η έμφυλη διάκριση που πηγάζει και συνδέεται με την καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών, είναι η βασική αφορμή ή/και πηγή διάκρισης και ποινικοποίησης για τις Γ.Υ.Α.Δ., καθώς και η αιτία/συνθήκη που κάνει τους αγώνες των Γ.Υ.Α.Δ. να μην αναγνωρίζονται και να υπάρχει έλλειψη επαρκούς προστασίας των ιδίων, αλλά και του έργου τους.

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη (United Nations, n.d. b) Και με το Φόρουμ Ασίας Ειρηνικού για τις Γυναίκες, το Δίκαιο και την Ανάπτυξη

(Abeyssekera, 2007), οι παραβιάσεις, οι κίνδυνοι και οι περιορισμοί που υφίστανται οι Γ.Υ.Α.Δ., μπορούν κατηγοριοποιηθούν σε οκτώ κατηγορίες, με υποκατηγορίες η κάθε μία από αυτές.

1. Επιθέσεις στη ζωή, τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα
 - Δολοφονία και απόπειρα δολοφονίας
 - Εξαφάνιση
 - Βασανιστήρια. σκληρή, απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση
 - Βιασμός, σεξουαλική επίθεση και κακοποίηση
 - Ενδοοικογενειακή βία
 - Υπερβολική χρήση βίας
2. Στέρηση σωματικής και ψυχολογικής ελευθερίας
 - Αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση
 - Διοικητική κράτηση-περιορισμός
 - Απαγωγή
 - Ψυχιατρικός εγκλεισμός (ακούσια νοσηλεία)
3. Επιθέσεις κατά του προσώπου των Γ.Υ.Α.Δ. και δυσφήμιση
 - Απειλές, προειδοποιήσεις και τελεσίγραφα
 - Ψυχολογική παρενόχληση
 - Εκβιασμός και απόσπαση υλικών αγαθών
 - Σεξουαλική παρενόχληση
 - Στρατηγική χρήση αρνητικών ιδεών για τη σεξουαλικότητα
 - Εκστρατείες συκοφαντίας, διασυρμός, στερεοτυπική κατηγοριοποίηση και δυσφήμισης
 - Ρητορική μίσους
 - Στιγματισμός, διαχωρισμός και εξοστρακισμός
4. Παραβίαση της ιδιωτικής ζωής και παραβιάσεις που αφορούν προσωπικές σχέσεις
 - Επιδρομές σε γραφεία ή σπίτια
 - Επιθέσεις και εκφοβισμός μελών της οικογένειας και της κοινότητας

5. Νομικές διατάξεις και πρακτικές που περιορίζουν τον ακτιβισμό των γυναικών

- Περιοριστική χρήση εθνικού δικαίου και νομικών πλαισίων που βασίζονται στη θρησκεία (πολιτισμικός σχετικισμός)
- Ποινικοποίηση και δίωξη
- Παράνομη έρευνα, ανάκριση, παρακολούθηση και “μαύρη λίστα” (προγραφή)
- Διατυπωμένοι νόμοι κατά των ΜΚΟ
- Κυρώσεις στο χώρο εργασίας

6. Παραβιάσεις της ελευθερίας της έκφρασης, του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι των γυναικών

- Περιορισμοί στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι
- Περιορισμοί στο δικαίωμα λήψης χρηματοδότησης
- Περιορισμοί στην ελευθερία της έκφρασης
- Περιορισμοί στην πρόσβαση σε πληροφορίες
- Περιορισμοί στην επικοινωνία με διεθνείς φορείς
- Περιορισμοί στην ελευθερία του συνέρχεσθαι

7. Περιορισμοί λόγω φύλου στην ελεύθερη μετακίνηση

- Απαίτηση άδειας ή άρνησης για ταξίδι στο εξωτερικό
- Εσωτερικοί περιορισμοί ταξιδιού ή παρεμπόδιση
- Άρνηση ταξιδιωτικών εγγράφων για ταξίδι
- Απέλαση

8. Μη αναγνώριση παραβιάσεων και ατιμωρησία

Η βία μπορεί συμβαίνει εντός της οικογένειας, στην κοινότητα ή στην επιμέλεια της ίδιας της πολιτείας. Σε κάθε επίπεδο, οι δράστες μπορεί να είναι κρατικοί φορείς, μη κρατικοί φορείς ή/και άτομα. Κάθε δράστης μπορεί επίσης να συνδεθεί ταυτόχρονα σε μια κοινότητα, σε μια πολιτεία/κράτος, ακόμα και σε μια οικογένεια (Abeysekera, 2007). Όπως αναφέρεται και στον οδηγό, η παραπάνω κατηγοριοποίηση δεν είναι αυστηρά καθορισμένη, καθώς πολλές παραβιάσεις μπορεί να συμβούν και πολλά δικαιώματα να καταπατηθούν ταυτόχρονα.

2.2 Θηλυκοποίηση της κοινωνικής εργασίας και της φροντίδας

Η βάση της οικουμενικής υποτέλειας των γυναικών είναι κατά την Ortner (Ortner, 1994) - η οποία στηρίζεται στην επιχειρηματολογία της στο έργο της Μπωβουάρ - η ταύτιση των γυναικών με τη φύση ή ίσως ορθότερα, η τοποθέτηση των γυναικών πλησιέστερα στη φύση. Στον αντίποδα έχουμε την τοποθέτηση των ανδρών πλησιέστερα προς τον πολιτισμό, ο οποίος αξιολογείται ως ανώτερος της φύσης. «Ο όρος “θηλυκό” δεν είναι υποτιμητικός επειδή τοποθετεί την γυναίκα στη φύση, αλλά επειδή την εγκλωβίζει στο φύλο της» (Μπωβουάρ, 2021, σελ.37). Μπορεί να γίνει αντιληπτό πως «δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τις ιδιότητες του να είσαι γυναίκα ή άνδρας ως καθορισμένες από τη φύση» (Connell, 2006, σελ. 42). Ένα ακόμη αντιθετικό και παράλληλα συμπληρωματικό διπολικό σχήμα έρχεται να προστεθεί στα ανωτέρω, του άνδρα/γυναίκα: το δίπολο βιολογικό φύλο (sex)/κοινωνικό φύλο (gender). Σύμφωνα με αυτό, τα έμφυλα σώματα αποτελούν το «βιολογικό γεγονός», τη βάση της έμφυλης διαφοράς, αλλά αποτελούν και «κοινωνικό γεγονός», όπως αυτό εγγράφεται στους διαφοροποιημένους και ποικιλόμορφους τρόπους και ρόλους έκφρασης του φύλου (Connell, 2006).

Η κοινωνική εργασία αποτελεί την επαγγελματική δραστηριότητα εκείνη που βρίσκεται στο σημείο αλληλεπίδρασης μεταξύ του κράτους και των «ευάλωτων» κοινωνικών ατόμων και προσπαθεί να απαντήσει στις ανθρώπινες ανάγκες και τα κοινωνικά προβλήματα ενώ εξαρτάται από το πλαίσιο από το οποίο προκύπτει και στο οποίο εμπλέκεται (Harris, 2008). Όπως αναφέρει ο Ιωακείμης (2012) η κοινωνική εργασία δεν έχει μία και μοναδική ταυτότητα, ούτε αποτελεί μία δραστηριότητα πολιτικά ουδέτερη.

Η ιστορία της κοινωνικής εργασίας είναι στενά συνυφασμένη με το ρόλο των γυναικών στο επάγγελμα. Οι γυναίκες έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινωνικής εργασίας σε αυτό που είναι σήμερα. Για παράδειγμα, η Alice Salomon, βασικό πρόσωπο στην ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας στην Ευρώπη, ίδρυσε την πρώτη επαγγελματική κατάρτιση στην κοινωνική εργασία και η Mary Ellen Richmond, που μερικές φορές αναφέρεται ως η «μητέρα» της κοινωνικής εργασίας, αγωνίστηκε για την τυποποίηση και την επαγγελματοποίηση της κοινωνικής εργασίας (Sadye, 2020). Η κοινωνική εργασία θεωρείται ένα «γυναικοκρατούμενο» επάγγελμα και χώρος γενικότερα, όπως φαίνεται μέσα από τα

δημογραφικά στοιχεία (Ιωακειμίδης, 2012, σελ. 36). Ωστόσο, μέσα από τον πρόλογο του συγκεκριμένου κεφαλαίου, αλλά και με το επόμενο κεφάλαιο που ακολουθεί, με όνομα «Πατριαρχία, Σεξισμός, Ετεροκανονικότητα και Συστήματα Καταπίεσης», χρειάζεται να αναγνωριστεί η συνθήκη μέσα στην οποία υπάρχει. Το ότι είναι ένα «γυναικοκρατούμενο» επάγγελμα, δεν το καθιστά εκτός, ή «όχι» άμεσα επηρεασμένο και καταπιεσμένο, από την κοινωνία και τα συστήματά της, που δημιουργούν αυτά τα δίπολα. Τα δημογραφικά στοιχεία του ΣΚΛΕ για το 2005, δείχνουν πως το 92% των εγγεγραμμένων μελών του είναι γυναίκες, με το υπόλοιπο άνδρες (Ioakimidis, 2009, στο Ιωακειμίδης, 2012). Ύστερα από επικοινωνία με τον ΣΚΛΕ, ζητήθηκε ο αριθμός του συνόλου των εγγεγραμμένων μελών μέχρι σήμερα, συγκεκριμένα μέχρι και τον Νοέμβριο του 2023, όπου ήρθε και η απάντηση του ΣΚΛΕ. Από το 2018, η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος εκδίδεται μετά την εγγραφή στο ΣΚΛΕ ΝΠΔΔ και εκτιμάται ότι όλοι/ες οι συνάδελφοι που απέκτησαν πτυχίο Κοινωνικής Εργασίας από το 2018 και έπειτα είναι εγγεγραμμένοι/ες στο ΣΚΛΕ. Το Περιφερειακό Τμήμα Αττικής έχει 3.234 μέλη εκ των οποίων γυναίκες οι 2903 και άνδρες οι 331. Από τις 2903 Γυναίκες Κοινωνικούς Λειτουργούς δηλώνουν ότι εργάζονται οι 2.197 (συμπεριλαμβάνεται η εργασία σε ειδικότητα και εκτός). Επίσης έχει ανανεώσει τη συνδρομή του για το έτος 2023 περίπου το 79% του συνόλου των μελών και κατ' εκτίμηση 2.293 γυναίκες. Οι νέες εγγραφές για το 2023 είναι κατ' εκτίμηση 202 γυναίκες, και συμπεριλαμβάνονται στο σύνολο μελών που αναφέρθηκε παραπάνω. Το συνολικό ποσοστό των γυναικών μελών εγγεγραμμένων του ΣΚΛΕ ανέρχεται σε 89,8, με 11,2 αυτό των ανδρών. «Το φαινόμενο αυτό βέβαια δεν είναι πρόσφατο αλλά ακολουθεί μια συγκεκριμένη και συνεπή ιστορική πορεία που στον πυρήνα της έχει ένα εξαιρετικά κρίσιμο ζήτημα: το ρόλο και την θέση της γυναίκας στην σύγχρονη κοινωνία.» (Ιωακειμίδης, 2012, σελ. 36). Το βιβλίο του Ιωακειμίδη, (2012), άγει και πλαισιώνει την Κοινωνική Εργασία σε ένα κοινωνικοπολιτικό και ιστορικό πλαίσιο, από την κατοχή και τον Δημοκρατικό Στρατό, μέχρι το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι που θεσπίστηκε στις εκλογές του 1944, τον εμφύλιο, την βασιλεία, τη Χριστιανική Ένωση Νεανίδων Ελλάδας (ΧΕΝ) και τις σπουδάστριές της. «Η ψυχροπολεμική, αντικομμουνιστική κουλτούρα, δίνει έμφαση στον παραδοσιακό ρόλο της γυναίκας και της οικογένειας ως ανάχωμα στην απειλή του κομμουνισμού.» (Ιωακειμίδης, 2012, σελ. 38) Η έμφυλη καταπίεση στις καπιταλιστικές κοινωνίες εδράζεται στην υποταγή της κοινωνικής αναπαραγωγής, στην παραγωγή με σκοπό το κέρδος και εγκλωβίζει την γυναίκα στον ρόλο της φροντίστριας.

«Η υποταγή των γυναικών υπήρχε, σε διάφορες μορφές, σε όλες τις προηγούμενες ταξικές κοινωνίες ... καθοριστική κίνησή του ήταν ότι διαχώρισε την παραγωγή ανθρώπων από την παραγωγή κέρδους, για να αναθέσει την πρώτη δουλειά στις γυναίκες και να την υποτάξει στην δεύτερη ... επανεφηύρε την γυναικεία καταπίεση και έκανε τον κόσμο άνω κάτω.» (Otto, 2023 σελ. 67)

Η Κοινωνική Εργασία δεν ξεφεύγει από όλο αυτό που υφίσταται κοινωνικά και πολιτικά και προαναφέρθηκε, καθώς «..η αναζήτηση βοήθειας και η παροχή βοήθειας συνδέεται περισσότερο με γυναικίους ρόλους..» (Thompson & Campling 2002, p.80), αναφερόμενοι πάντα σε μία πρακτική, η οποία έχει σφυρηλατηθεί πάνω στο δίλημμα φροντίδας και ελέγχου, όπως αναφέρει και η Καλλινικάκη (2011). Η φροντίδα όμως «πατροπαράδοτα» υποβιβάζεται καθώς, όπως αναφέρεται και στο Μανιφέστο της Φροντίδας, «... έχει συνδεθεί με τη θηλυκότητα και τη μέριμνα άλλων, η οποία νοείται ως γυναικεία δουλειά που αρμόζει στην οικιακή σφαίρα και στον κεντρικό ρόλο των γυναικών στην αναπαραγωγή..» (Chatzidakis, Hakim, Littler, Rottenberg & Segal, 2022 σελ. 45). Ορισμένες φεμινίστριες ηθικολόγοι έχουν υποστηρίξει ότι η ηθική της φροντίδας αποτιμά την επιβαρυσμένη ιστορία της θηλυκότητας που σχετίζεται με τη φροντίδα, καθώς η περίπλοκη ιστορία της θηλυκότητας και οι πρακτικές φροντίδας, διαμορφώθηκαν σε πλαίσια καταπίεσης που επιτρέψουν «ηθική βλάβη» στη γυναικεία δράση και ύπαρξη (Norlock, 2019).

Μιλάμε για Γ.Υ.Α.Δ. Κοινωνικές Λειτουργούς, γιατί αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού της Κοινωνικής Εργασίας, και γιατί υπάρχουν και αγωνίζονται σε έναν πατριαρχικό, σεξιστικό και ετεροκανονικό κόσμο.

2.3 Συστήματα καταπίεσης

“Από τη συμμετοχή μου σε όλες αυτές τις ομάδες έχω μάθει ότι η καταπίεση και η μισαλλοδοξία της διαφορετικότητας εμφανίζεται σε όλα τα σχήματα, και τα φύλα, και τα χρώματα και τις σεξουαλικότητες. Και ότι μεταξύ εμάς που συμεριζόμαστε τους στόχους της απελευθέρωσης και ένα λειτουργικό μέλλον για τα παιδιά μας, δεν μπορεί να υπάρχουν ιεραρχίες καταπίεσης. Εγώ έχω μάθει ότι ο σεξισμός και ο ετεροσεξισμός προέρχονται από την ίδια πηγή, όπως και ο ρατσισμός.” (Lorde, 1983 p.9)

Σε γενικές γραμμές, ένα σύστημα είναι κάθε συλλογή αλληλένδετων μερών ή στοιχείων που μπορούν να θεωρηθούν ως ένα σύνολο, και οι κοινωνίες

περιλαμβάνουν μια ποικιλία από αλληλένδετα μέρη που λειτουργούν ως ένα σύνολο. Όλα αυτά είναι συστήματα που διαφέρουν ως προς τα είδη των εξαρτημάτων που περιλαμβάνουν και πώς αυτά τα μέρη σχετίζονται μεταξύ τους (Johnson, 2004). Τα συστήματα καταπίεσης αναφέρονται στον συνδυασμό προκατάληψης και θεσμικής εξουσίας που δημιουργεί ένα σύστημα που διατηρεί την ανισότητα. Παραδείγματα τέτοιων συστημάτων είναι ο ρατσισμός, ο σεξισμός, ο ετεροσεξισμός, η μισαναπηρία, ο ταξισμός, ο ηλικιακός ρατσισμός και ο αντισημιτισμός (National Museum of African American History & Culture, n.d.). Οι γυναίκες σε διάφορες κοινωνίες συχνά βιώνουν την καταπίεση μέσω της διασταύρωσης πολιτιστικών, κοινωνικών και θεσμικών δυνάμεων. Ο καταμερισμός της εργασίας, η κοινωνική παραγωγή και οι κοινωνικές σχέσεις προσδιορίζονται ως κεντρικοί παράγοντες στη βάση της γυναικείας καταπίεσης, με τον διαφορετικό ρόλο στην αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης να αποτελεί βασική πτυχή για τις γυναίκες της εργατικής τάξης. Επιπλέον, η έλλειψη δημοκρατικών δικαιωμάτων συμβάλλει περαιτέρω στην καταπίεση των γυναικών σε διάφορες τάξεις. Η έννοια της «διαθεματικότητας» υπογραμμίζει πώς πολλαπλές μορφές καταπίεσης μπορούν να επικαλύπτονται, οδηγώντας σε αυξημένες δυσκολίες για τα άτομα. (Πολυκάρπου, 2019 · Columbia Law School, 2017) Οι Γ.Υ.Α.Δ. κοινωνικές λειτουργοί δεν ξεφεύγουν από αυτά τα συστήματα, καθώς υπάρχουν και εργάζονται μέσα από αυτά για να καταρρίψουν τις καταπιεστικές συνθήκες και καταστάσεις, που είτε έχουν δημιουργηθεί από την ανισότητα αυτών των συστημάτων, ή που όπως και οι ίδιες επηρεάζονται αναπόφευκτα από την διατήρησή τους. «Η ζωή και η εργασία σε κοινωνίες που βασίζονται ή δικαιολογούν την υποταγή των γυναικών σημαίνει ότι οι Γ.Υ.Α.Δ. αντιμετωπίζουν μια σειρά από εμπόδια που περιορίζουν την ελευθερία τους να εκτελούν δραστηριότητες.» (Abeysekera, 2007. p.23)

Η πατριαρχία, έχει ήδη αναφερθεί, πρωτίστως στο κείμενο ως ένας όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις καταπιεστικές και εκμεταλλευτικές σχέσεις που βιώνουν οι γυναίκες ως αποτέλεσμα των κοινωνιών που προσδίδουν προνόμια στην ανδρική υπεροχή. Αυτό επιβάλλεται με τον περιορισμό της αυτονομίας των γυναικών – ιδίως τη σεξουαλική τους αυτονομία – και τη δικαιολογία της βίας κατά των γυναικών ως φυσική. Επιπλέον, η σφαίρα των γυναικών για τη λήψη αποφάσεων για τη ζωή τους είναι πολύ περιορισμένη. Οι γυναίκες που ξεφεύγουν από τους κοινωνικούς κανόνες θηλυκότητας μπορεί να αντιμετωπίσουν σοβαρή τιμωρία.

Τέτοιες πατριαρχικές σχέσεις εξουσίας έχουν ως αποτέλεσμα την συστηματική κατάχρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών.

“Η πατριαρχία χωρίζει τη δημόσια και την ιδιωτική σφαίρα. Τέτοιος χωρισμός έχει σοβαρές επιπτώσεις στη ζωή των γυναικών. Για παράδειγμα, δημιουργείται ο σεξουαλικός καταμερισμός της εργασίας, ο οποίος είναι μια κατανομή καθηκόντων με βάση το βιολογικό φύλο. Αυτός ο καταμερισμός της εργασίας μεταξύ των βιολογικών φύλων βασίζεται στο τι περιμένει μια κοινωνία να κάνει ένας άνδρας ή μια γυναίκα και εκτιμά τα προϊόντα της ανδρικής εργασίας περισσότερο από εκείνα των γυναικών, επιδεινώνοντας τις διακρίσεις λόγω φύλου.” (Abeyssekera, 2007. p.23)

Η ίδια δομική ανισότητα μεταξύ των φύλων και η αποδυνάμωση των γυναικών που δημιουργούν έναν σεξουαλικό καταμερισμό εργασίας, ευθύνονται επίσης εν μέρει για τη μη αναγνώριση και την έλλειψη προστασίας των Γ.Υ.Α.Δ. (Abeyssekera, 2007). Οι Γ.Υ.Α.Δ. «χρειάζεται» να παλεύουν συνεχώς ενάντια στα στερεότυπα φύλου που ακυρώνουν τον ρόλο τους ως ηγέτες της κοινότητας. Αντιμετωπίζονται ως απλές προεκτάσεις των συζύγων, των αδελφών, των πατέρων ή των ανδρών συναδέλφων τους, παρά το γεγονός ότι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της υπεράσπισης των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων. Ως αποτέλεσμα, σπάνια λαμβάνουν το είδος προστασίας που παρέχεται στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά (Abeyssekera, 2007). Η Hina Jilani, Ειδική Αντιπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα για τους Υ.Α.Δ. περιγράφει το πως οι Γ.Υ.Α.Δ. επηρεάζονται με διαφορετικό τρόπο από τους Υ.Α.Δ.

«... ως γυναίκες, γίνονται πιο εμφανείς. Δηλαδή, οι γυναίκες υπερασπιστές μπορεί να προκαλούν περισσότερη εχθρότητα από τους άνδρες συναδέλφους τους επειδή ως Γ.Υ.Α.Δ. μπορεί να αφηφούν πολιτιστικούς, θρησκευτικούς ή κοινωνικούς κανόνες σχετικά με τη θηλυκότητα και τον ρόλο των γυναικών σε μια συγκεκριμένη χώρα ή κοινωνία. Σε αυτό το πλαίσιο, όχι μόνο ενδέχεται να αντιμετωπίσουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για το έργο τους ως Υ.Α.Δ., αλλά ακόμη περισσότερο λόγω του φύλου τους και του γεγονότος ότι η δουλειά τους μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με τα κοινωνικά στερεότυπα για την υποταγή της γυναίκας ή να αμφισβητεί τις έννοιες της κοινωνίας σχετικά με την κατάσταση των γυναικών. Δεύτερον, δεν είναι απίθανο η εχθρότητα, η παρενόχληση και η καταστολή που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες υπερασπιστές να λάβει μια συγκεκριμένη και έμφυλη μορφή, που κυμαίνεται από, για παράδειγμα, λεκτική κακοποίηση που απευθύνεται αποκλειστικά σε γυναίκες λόγω του φύλου τους έως σεξουαλική παρενόχληση και βιασμό.» (United Nations, 2002 p. 22)

Ένας άλλος άξονας αποδυνάμωσης των γυναικών, είναι το προνόμιο της ετεροφυλοφιλίας και της θεώρησης/επιβολής του γάμου και του αναπαραγωγικού σεξ ως η μόνη αποδεκτή μορφή σεξουαλικών σχέσεων για τις γυναίκες. Είναι αυτό που αναφέρεται ως ετεροκανονικότητα ή επιβολή της ετεροφυλοφιλίας ως κοινωνικού κανόνα. Η ετεροκανονικότητα αναφέρεται σε σύνολα δομών και πεποιθήσεων σχετικά με το βιολογικό φύλο, το κοινωνικό φύλο και τη σεξουαλικότητα. Οι δομές αυτές τοποθετούν την ετεροφυλοφιλία ως φυσιολογική, κανονική, υγιή, καθολική και επιθυμητή γενικά, και συγκεκριμένα ως προς τις αμφιφυλόφιλες, λεσβιακές και γκέι σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ άλλων μειονοτικών ομάδων (Warner, 1991). Η ετεροκανονικότητα βασίζεται σε ένα δίπολο του φύλου που τοποθετεί τους άνδρες και τις γυναίκες ως φυσικά διαφορετικούς, συμπληρωματικούς και αντίθετους, αν και όχι ίσους, και ως αναπαραγωγικούς συντρόφους (Jackson, 2006 · Schilt & Westbrook, 2009). Για πολλές γυναίκες, αυτό εκδηλώνεται στο ότι έχουν πολύ λίγο έλεγχο για το αν θα παντρευτούν, με ποιον θα παντρευτούν και αν μπορούν να βγουν από αυτόν τον γάμο. Επιπλέον, είναι το θεμέλιο για τις διακρίσεις κατά των διαζευγμένων γυναικών και των χήρων. Για τις λεσβίες, τις αμφιφυλόφιλες γυναίκες και τα τρανς άτομα, αυτό είναι το θεμέλιο για τη σεξουαλική ιεραρχία (Abeysekera, 2007. p.23-24). Ο ετεροσεξισμός που αναφέρθηκε και πρωτίστως, είναι άμεσα συνδεδεμένος με την ομοφοβία, διαφέρει όμως σημαντικά, καθώς αποτελεί ένα σύστημα καταπίεσης που είναι ενσωματωμένο στους κυρίαρχους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς θεσμούς (Colour Youth, n.d.). Οι Γ.Υ.Α.Δ. εργάζονται σε ένα ευρύ φάσμα οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, όπως τα εργασιακά δικαιώματα, τα δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών, τα περιβαλλοντικά δικαιώματα, τα δικαιώματα των μειονοτήτων, τα δικαιώματα υγείας και τα δικαιώματα αναπαραγωγής. Αυτά τα δικαιώματα είναι εξαιρετικά εύθραυστα υπό το πρίσμα της παγκοσμιοποίησης και γυναίκες ακτιβίστριες έχουν ενταχθεί σε άλλα κοινωνικά κινήματα για να επικρίνουν αυτές τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Συστήματα καταπίεσης όπως τα προαναφερθέντα, αλλά όπως και ο μιλιταρισμός, η παγκοσμιοποίηση και ο φονταμενταλισμός, επηρεάζουν τις γυναίκες, διπλά και τριπλά, με αναπόφευκτο

αποτέλεσμα, να επηρεάζουν και να περιορίζουν και τις Γ.Υ.Α.Δ., ούσες ταυτόχρονα γυναίκες και Υ.Α.Δ.

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία Έρευνας

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα παρατεθεί η μεθοδολογική προσέγγιση της παρούσας έρευνας, που αιτιολογεί την επιλογή του συγκεκριμένου ερευνητικού εργαλείου, ένα εργαλείο/μέθοδος που επιλέχθηκε με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα και την βιβλιογραφική επισκόπηση. Η ποιοτική μεθοδολογία έρευνας που επιλέχθηκε βασίζεται στον σκοπό της έρευνας και στην εις βάθος κατανόηση της ποινικοποίησης των Γ.Υ.Α.Δ. κοινωνικών λειτουργών, καθώς και της έμφυλης διάστασης της βίας που υπόκεινται. Παρακάτω θα αναλυθούν τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα και το μεθοδολογικό εργαλείο της θεματικής ανάλυσης, για την παραγωγή των δεδομένων που βασίζεται στις ημιδομημένες συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα και απομαγνητοφωνήθηκαν. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η σημαντικότητα της έρευνας, η ερευνητική διαδικασία, η επιλογή των συνεντευζιαζόμενων της έρευνας και η ποιοτική ανάλυση των δεδομένων. Ακόμη, λαμβάνονται υπόψη και αναλύονται τα δεοντολογικά ζητήματα της έρευνας, η εγκυρότητα, η αξιοπιστία αλλά και οι περιορισμοί της έρευνας.

3.1 Σκοπός έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Μια επιστημονική έρευνα, μπορεί να εξυπηρετεί διαφορετικούς σκοπούς, ανάλογα με τα επιστημονικά ερωτήματα στα οποία καλείται να απαντήσει. Οι πιο συνήθεις λόγοι που επιλέγει κάποιος/α ερευνητής/τρια να διεξάγει έρευνα, είναι είτε να διερευνήσει τι συμβαίνει σε μια κοινωνική πραγματικότητα (διερευνητικός σκοπός), είτε να περιγράψει τις πτυχές αυτής (περιγραφικός σκοπός), είτε να ερμηνεύσει μέσω σύνδεσης αιτίου-αιτιατού (ερμηνευτικός σκοπός). Ακολούθως, με τους θετικιστές που «αναζητούν την ύπαρξη μιας σταθερής σχέσης μεταξύ των γεγονότων» (Robson, 2007 σελ. 25). Όπως αναφέρθηκε τα είδη του σκοπού μπορεί να είναι τρία: διερευνητικός, περιγραφικός και ερμηνευτικός. Ο σκοπός της ποιοτικής μεθοδολογίας στη συγκεκριμένη έρευνα μπορεί να χαρακτηριστεί ως περιγραφικός. Αυτό σημαίνει, πως το ο/η ερευνητής/τρια στοχεύει στην ακριβή περιγραφή ανθρώπων, περιστατικών ή καταστάσεων (Robson, 2007). Όπως αναφέρει ο Robson (2007), ο/η ερευνητής/τρια καλείται να γνωρίσει από πριν τις κατάλληλες πτυχές για τις οποίες θα πρέπει να συγκεντρώσει πληροφορίες. Σκοπός της συγκεκριμένης

έρευνας αποτελεί η εις βάθος κατανόηση της ποινικοποίησης των Γ.Υ.Α.Δ. κοινωνικών λειτουργών, καθώς και της έμφυλης διάστασης της βίας που υπόκεινται και η αντιμετώπιση αυτής.

Το θέμα που πραγματεύεται η έρευνα οικοδομείται πάνω στο «νοητικό γρίφο», ο οποίος εκφράζεται μέσα από ερωτήματα που μπορούν να παράξουν διακριτούς τύπους κοινωνικών εξηγήσεων (Mason, 2011).

“Τα ερευνητικά ερωτήματα στην ποιοτική έρευνα είναι ευρύτερα από τις υποθέσεις στην ποσοτική έρευνα. Χρειάζεται να είναι ανοιχτά και να προσανατολίζονται σε μια γενική κατεύθυνση, και όχι συγκεκριμένες απαντήσεις. Αποσκοπούν σε λεπτομερείς περιγραφές ή και εξηγήσεις και επιτρέπουν τη σύλληψη απρόσμενων πτυχών του υπό διερεύνηση φαινομένου.” (Ισαρη & Πουρκός, 2015 σελ. 78)

Τα ερευνητικά ερωτήματα που αναπτύσσονται κατά την διάρκεια της ποιοτικής έρευνας αναλύονται σε τρεις ερευνητικούς άξονες.

- Ποιες είναι οι δυσκολίες που έχουν αντιμετωπίσει ως γυναίκες κοινωνικοί λειτουργοί και υπερασπίστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Με ποιους τρόπους αντιμετώπισαν τις όποιες προκλήσεις.
- Τι πιστεύουν πως κρίνεται αναγκαίο να γίνει με στόχο τόσο την πρόληψη, όσο και την αντιμετώπιση καταστάσεων ποινικοποίησης Κ.Α.Γ.Υ.Α.Δ.

3.2 Σημαντικότητα της έρευνας

Η παρούσα έρευνα κρίνεται σημαντική γιατί προσπαθεί να δώσει χώρο και να διερευνήσει το βίωμα γύρω από την έμφυλη κακοποίηση γυναικών που εργάζονται ως κοινωνικές λειτουργοί και όπου όχι απλά ενστερνίζονται τα Α.Δ., αλλά και έμπρακτα τα εφαρμόζουν μέσα στην καθημερινότητά τους, αλλά και την πρακτική τους. Στον ελληνικό ερευνητικό χώρο δεν φαίνεται πως έχει υπάρξει κάποιας μορφής έρευνα που να εμπεριέχει το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, την εργασιακή έμφυλη κακοποίηση και το προσωπικό βίωμα. Έχουν υπάρξει έρευνες στο εξωτερικό, με ερευνητικό δείγμα κοινωνικούς/ές λειτουργούς, αλλά και όχι μόνο, όπου δουλεύοντας με αρρενωπότητες που θεωρούνται «παραβατικές», έχουν υποστεί και οι ίδιοι/ες κακοποιητικές/παραβιαστικές συμπεριφορές, στον εργασιακό χώρο. Ωστόσο,

φαίνεται και μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση, πως είναι από τις πρώτες έρευνες, που άγει το βίωμα των θηλυκοτήτων κοινωνικών λειτουργών, σε ένα συστημικό πλαίσιο και μέσα από το πρίσμα των Α.Δ. Όπως η φράση που έχει γίνει γνωστή από την αμερικανίδα φεμινίστρια Carol Hanisch, ότι το προσωπικό είναι και πολιτικό (Britannica, n.d.), προσπαθώντας να εξηγήσει την έμφυλη βία και καταπίεση που αναπαράγεται σε διαπροσωπικές σχέσεις και πίσω από «κλειστές πόρτες», ως κάτι που ανιχνεύεται στη θέση κάποιου μέσα σε ένα σύστημα σχέσεων εξουσίας, έτσι και η έμφυλη βία που βιώνουν οι Γ.Υ.Α.Δ. κοινωνικές λειτουργοί, δεν είναι κάτι που μπορεί να περιοριστεί στον εργασιακό χώρο του πεδίου της κοινωνικής εργασίας. Κάνοντας μία αναφορά στο προηγούμενο βιβλιογραφικό κεφάλαιο για τις Γ.Υ.Α.Δ., οι κοινωνικές λειτουργοί, παραμένουν και αντιλαμβάνονται πρωτίστως με την ταυτότητα της γυναίκας, όπου διαθεματικά μαζί με το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας και την υπεράσπιση των Α.Δ., είναι εκεί όπου η καταπίεση και η παραβίαση βρίσκει έδαφος και αναπαράγεται. Η έρευνα αυτή είναι σημαντική γιατί δεν διαχωρίζει το βίωμα από την ιδιότητα και την δράση, αλλά προσπαθεί να τα εμπεριέξει όλα, στα συστήματα εξουσίας, που υπάρχουν και λειτουργούμε όλα μας ανεξαιρέτως. Η εν λόγω έρευνα συνάδει με τον παγκόσμιο ορισμό του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας (International Federation of Social Workers, 2014). Τα Α.Δ., η κοινωνική δικαιοσύνη, η συλλογική ευθύνη και ο σεβασμός στην διαφορετικότητα, μπορούν να γίνουν αντιληπτά, μόνο μέσα από την διαθεματική προσέγγιση και την αναγνώριση του ατόμου ως μέρος ενός μεγαλύτερου συνόλου, και του συνόλου ως μέρος ενός μεγαλύτερου συστήματος. «Η έμφυλη βία σε όλες τις μορφές της συνιστά ποινικό αδίκημα...» (Διοτίμα, χ.χ.)

3.3 Θεωρητικό μεθοδολογικό πλαίσιο

«...η ποιοτική έρευνα περιλαμβάνει μια ερμηνευτική, νατουραλιστική προσέγγιση στον κόσμο. Αυτό σημαίνει ότι οι ποιοτικοί ερευνητές μελετούν τα πράγματα στο φυσικό τους πλαίσιο, επιχειρώντας να δώσουν νόημα ή να ερμηνεύσουν τα φαινόμενα με όρους των νοημάτων που οι άνθρωποι δίνουν σε αυτά.» (Denzin & Lincoln, 2005, p.3)

Πρόκειται για την επιλογή μιας ερμηνευτικής προσέγγισης, όπου επικεντρώνεται στο πως τα δράντα υποκείμενα βιώνουν και αντιλαμβάνονται τον κόσμο και την κοινωνία

(Mason, 2011). «...η ποιοτική έρευνα είναι η έρευνα που πραγματοποιείται σε πραγματικές και όχι σε τεχνητές, πειραματικά ελεγχόμενες συνθήκες.» (Ισαρη & Πουρκός, 2015 σελ.13).

Η ποιοτική έρευνα «είναι μια πρόκληση για τον ερευνητή να δει την ατομική οπτική, την υποκειμενική αλήθεια και τις συναισθηματικές πτυχές ενός ζητήματος» (Καλλινικάκη, 2010, σ. 94). Τόσο η ποιοτική έρευνα, όσο και το εργαλείο της ημιδομημένης συνέντευξης που θα παρατεθεί παρακάτω, δημιουργούν ένα επικοινωνιακό χώρο μέσα στον οποίο το βίωμα μπορεί να χωρέσει, μαζί με την εμπλοκή του/της ερευνητή/τριας που “τοποθετείται” κοινωνικά και σημασιολογικά με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα και τον σκοπό της ίδιας της ποιοτικής έρευνας (Τσιώλης, 2014 · Mason, 2011). Ο/Η ερευνητής/τρια δεν παραμένει σημασιολογικά και ερευνητικά ουδέτερος/η, και όπως αναφέρει και η Kaufman (2007) πως η έρευνα δεν είναι ποτέ αξιακά ουδέτερη, έτσι και το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, και οι γυναίκες για την συγκεκριμένη έρευνα που το κάνουν πράξη, σε συνάρτηση με τον/την ερευνητή/τρια, δεν μένουν ανεπηρέαστα από τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες της εκάστοτε περιόδου.

Στην παρούσα μελέτη, η διερεύνηση της σύνδεσης του βιώματος της έμφυλης βίας και καταπίεσης, με το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, μέσα από το πρίσμα των Α.Δ. είναι δυνατόν να κατανοηθεί με την ποιοτική μεθοδολογία που επικεντρώνεται στην ανάλυση της πραγματικότητας και στην νοηματοδότηση. Υπό αυτό το πρίσμα, θα δοθεί χώρος στο έμφυλο βίωμα των γυναικών κοινωνικών λειτουργών, που υφίσταται μέσα στο κοινωνικό υπάρχον καθεστώς. Το αφήγημα των κοινωνικών λειτουργών, η σύνδεση των ταυτοτήτων και των βιωμάτων με την ακτιβιστική δράση και τα Α.Δ., και η απόπειρα για καταλογισμό και απονομή ευθύνης, δίνει χώρο σε μία θεώρηση και μία πράξη που παράγονται «από τα κάτω» με έναν έμφυλο και ταξικό χαρακτήρα. Προσπαθείται να δοθεί μία «δομική ανάλυση των συμβάντων» και μία «βιωματική φαινομενολογία» (Ισαρη & Πουρκός, 2015 σελ.19).

3.4 Μέθοδος παραγωγής δεδομένων

“...Πιστεύω ότι είναι πιο ακριβές να μιλάμε για διαδικασία παραγωγής παρά συλλογής δεδομένων, ακριβώς επειδή οι περισσότερες ποιοτικές προσεγγίσεις της έρευνας θα απέρριπταν την ιδέα ότι ο ερευνητής μπορεί να είναι ένας απολύτως ουδέτερος συλλέκτης πληροφοριών του κοινωνικού κόσμου. Αντίθετα, αυτές οι προσεγγίσεις θέλουν τους ερευνητές «να χτίζουν» με ενεργό τρόπο γνώση για αυτόν τον κόσμο, ακολουθώντας συγκεκριμένες μεθόδους που πηγάζουν από την επιστημολογική τους θέση...” (Mason, 2009, στο Ίσαρη & Πουρκός, 2015 σελ.87).

Έχοντας ως δεδομένο πως η συγκεκριμένη έρευνα ακολουθεί έναν ποιοτικά μεθοδολογικό σκελετό, η προσέγγισή της επικεντρώνεται στο να ορίσει τις γυναίκες κοινωνικές λειτουργούς που συμμετέχουν σε αυτή, καθώς και την εννοιολογική ερμηνεία που δίνουν στο βίωμα και στην βία που μπορεί να έχουν υποστεί, ως μία από τις βασικές πηγές δεδομένων. «Οι διαφορετικές επιστημολογικές παραδοχές, καθώς και οι διαφορετικοί τρόποι αντίληψης της κοινωνικής πραγματικότητας οδηγούν στην επιλογή διαφορετικών μεθόδων» (Ίσαρη & Πουρκός, 2015 σελ.87). Στην παρούσα έρευνα μία βασική παραδοχή, είναι πως το βίωμα είναι σημαντικό και χρειάζεται να πιάνει χώρο, κάτι που λειτούργησε ως βασική αφορμή για την επιλογή του ποιοτικού μοντέλου και των ημιδομημένων συνεντεύξεων (ανοιχτού τύπου), και πως το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας είναι συνυφασμένο με τα Α.Δ., κάτι που οδήγησε στην θεματική ανάλυση των αποτελεσμάτων. «Η ποιοτική έρευνα βασίζεται σε μεθόδους παραγωγής δεδομένων, οι οποίες δεν είναι τυποποιημένες, δομημένες και απομακρυσμένες από την “πραγματική ζωή”...» (Ίσαρη & Πουρκός, 2015 σελ.87). Όπως αναφέρεται και από τον Robson (2007), η ημιδομημένη συνέντευξη εις βάθος αποτελείται από ένα σύνολο προκαθορισμένων, κατά κάποιον τρόπο, ερωτήσεων και χρησιμοποιείται συχνά από νέους ποιοτικούς μελετητές ώστε να έχουν έναν οδηγό για τα θέματα που θεωρούν ότι είναι σημαντικά να καλύψουν στο πλαίσιο της συνέντευξης.

Καθώς το βίωμα των συνεντευξιαζόμενων και το αφήγημα γύρω από αυτό είναι από τις βασικές πηγές αποτελεσμάτων για την έρευνα, χρειάστηκε ευελιξία από το ερευνητικό εργαλείο, κάτι που η ημιδομημένη συνέντευξη μπορεί να παρέχει. Η ανοιχτού τύπου συνέντευξη προσφέρει μιας μορφής ευελιξία, τόσο ως προς την τροποποίηση των ερωτήσεων και του περιεχομένου τους, ανάλογα με το ερωτώμενο άτομο, ως προς την εμβάθυνση σε συγκεκριμένα θέματα που μπορεί να διαφέρουν

από συνέντευξη σε συνέντευξη ανάλογα με το ερωτώμενο άτομο, αλλά και ως προς την σειρά διατύπωσης των ερωτήσεων, ή και την πρόσθεση ή/και αφαίρεση ερωτήσεων ή θεμάτων για συζήτηση (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 8 συνεντεύξεις, κατά το χρονικό διάστημα από 26 Νοεμβρίου έως 21 Δεκεμβρίου 2023. Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν ηλεκτρονικά, ύστερα από διπλή τηλεφωνική επικοινωνία με κάθε συνεντευξιζόμενο άτομο, και ύστερα από την συμπλήρωση και υπογραφή του Εντύπου Συγκατάθεσης, κάτι που θα αναλυθεί και περαιτέρω στην Δεοντολογία της έρευνας.

3.5 Συμμετέχουσες στην έρευνα

«Ο πληθυσμός μιας μελέτης είναι η ομάδα (συνήθως ανθρώπων) για την οποία» οι ερευνητές θέλουν να «εξάγουν συμπεράσματα» (Babbie, 2011, σελ.165). «Σχεδόν ποτέ ωστόσο, δεν» είναι σε θέση οι ερευνητές «να μελετήσουν όλα τα μέλη του πληθυσμού» τον οποίο θέλουν να μελετήσουν (Babbie, 2011, σελ.165). Για να συλλεχθούν, λοιπόν τα δεδομένα και με σκοπό να μελετηθούν, προσδιορίζεται ένα δείγμα από τον πληθυσμό (Babbie, 2011, σελ.165). Ο πληθυσμός για την συγκεκριμένη έρευνα αποτελείται από τις γυναίκες/θηλυκότητες που εργάζονται ως κοινωνικές λειτουργοί και ασπάζονται στην θεωρία τους, όπως και στην πρακτική τους την σκοπιά των Α.Δ. Ο γεωγραφικός περιορισμός που τέθηκε, ήταν τα συμμετέχοντα άτομα να έχουν εργαστεί εντός του νομού Αττικής, Ελλάδα, για κάποια χρονική στιγμή, με την προαναφερθείσα ιδιότητα. Ύστερα από επικοινωνία με τον Σύνδεσμο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ), όσα άτομα επιθυμούν να εργαστούν πάνω στο επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, υποχρεούνται να εγγραφούν στο Ν.Π.Δ.Δ. ΣΚΛΕ, με βάση το Ν. 4488/20017, κάτι που ισχύει υποχρεωτικά για όλους/όλες τους/τις κοινωνικούς/ές λειτουργούς της χώρας. Ωστόσο, όπως σημειώθηκε και από το Υπεύθυνο άτομο Διαδικτύου και Ηλεκτρονικών Εκδόσεων του ΣΚΛΕ, παρά αυτή την από το νόμο υποχρέωση, ένας μικρός αριθμός κοινωνικών λειτουργών, κυρίως κοντά στην συνταξιοδότηση δεν έχει ακόμη εγγραφεί. Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, εκτιμάται ότι από το 2018, η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος εκδίδεται μετά την εγγραφή στο ΣΚΛΕ ΝΠΔΔ και ότι όλα τα άτομα που απέκτησαν πτυχίο κοινωνικής εργασίας από το 2018

και έπειτα είναι εγγεγραμμένοι/ες στο ΣΚΛΕ. Το Περιφερειακό Τμήμα Αττικής έχει 3.234 μέλη εκ των οποίων γυναίκες οι 2903 και άνδρες οι 331. Από τις 2903 γυναίκες κοινωνικές λειτουργούς δηλώνουν ότι εργάζονται οι 2.197 (συμπεριλαμβάνεται η εργασία σε ειδικότητα και εκτός). Επίσης έχει ανανεώσει τη συνδρομή του για το έτος 2023 περίπου το 79% του συνόλου των μελών και κατ' εκτίμηση 2.293 γυναίκες. (Η ανανέωση εγγραφής γίνεται είτε με την εξόφληση ποσού 25€ είτε με προσκόμιση βεβαίωσης ανεργίας). Οι νέες εγγραφές για το 2023 είναι κατ' εκτίμηση 202 γυναίκες (συμπεριλαμβάνονται στο σύνολο μελών που αναφέρθηκε παραπάνω).

Έχοντας καλύψει το κομμάτι του πληθυσμού που είναι οι γυναίκες κοινωνικές λειτουργοί και προκειμένου να καλυφθεί και το κομμάτι της υπεράσπισης των Α.Δ., έτσι ώστε τα άτομα του δείγματος να εμπίπτουν στον ορισμό που δόθηκε στο βιβλιογραφικό κομμάτι για τις Γ.Υ.Α.Δ., επιλέχθηκε η δειγματοληπτική μέθοδος της χιονοστιβάδας, ή αλλιώς αλυσιδωτή δειγματοληψία (snowball or chain sampling). Αρχικά επιλέχθηκαν ορισμένα άτομα-κλειδιά από τον πληθυσμό, τα οποία διαθέτουν τα χαρακτηριστικά, τη γνώση και την κοινωνική δικτύωση ώστε να οδηγήσουν τον ερευνητή στον εντοπισμό και άλλων μελών του πληθυσμού. Όπως αναφέρεται και από τους Ίσαρη και Πουρκό, η στρατηγική αυτή εφαρμόζεται συνήθως όταν υπάρχει δυσκολία να εντοπιστούν τα μέλη ενός συγκεκριμένου πληθυσμού (2015). Στις ποιοτικές τύπου έρευνες, όπου στόχο έχουν να δώσουν ερμηνεία σε έννοιες και καταστάσεις συνηθίζεται να υιοθετείται στη δειγματοληψία μια θεωρητική προσέγγιση ή προσέγγιση σκοπιμότητας, όχι με σκοπό να γενικευθεί κάτι για ολόκληρο τον πληθυσμό, αλλά για να βρεθούν πλούσιες σε πληροφορία περιπτώσεις (information-rich cases), δηλαδή περιπτώσεις οι οποίες «προσφέρονται για μελέτη εις βάθος» και από τις οποίες «κάποιος μπορεί να μάθει πολλά σχετικά με ζητήματα κεντρικής σημασίας για τον σκοπό της έρευνας» (Mertens, 1998 · Patton, 2002, σελ.230).

Σύμφωνα με τη Marshall (1996, σελ.523) «το κατάλληλο μέγεθος δείγματος για μια ποιοτική μελέτη είναι αυτό που απαντάει επαρκώς στην ερευνητική ερώτηση». Ο αριθμός των συνεντεύξεων ανέρχεται στις οκτώ. Και οι οκτώ συνεντεύξεις απάντησαν στα ερευνητικά ερωτήματα, με αποτέλεσμα να υπάρχει κορεσμός στις απαντήσεις, όπου σε συνάρτηση με τον χρονικό περιορισμό για την τελική κατάθεση της έρευνας, ενώ το αρχικό ερευνητικό πλάνο προέβλεπε τον αριθμό

των δώδεκα συνεντεύξεων, να περιοριστούν στις οκτώ. Ένας από τους φορείς, όπου ο ερευνητής με εμπιστευτικότητα ήρθε σε επαφή για την εύρεση του δείγματος, ήταν το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας. Το κριτήριο της υπεράσπισης των Α.Δ. καλύφθηκε κατά κάποιο τρόπο μέσα από την μέθοδο της χιονοστιβάδας, και ύστερα από τα ίδια τα συνεντευξιαζόμενα άτομα, αναφερόμενα και τα ίδια, σε προσωπικό τους ακτιβιστικό έργο, συμμετοχή τους σε κινηματικές ομάδες και σωματεία, ερευνητικό έργο με επίκεντρο τα Α.Δ. και δράσεις συνέργειας ή/και συνηγορίας με απώτερο στόχο την υπεράσπιση δικαιωμάτων δικών τους ή/και εξυπηρετούμενων ατόμων.

3.6 Ανάλυση δεδομένων

Η ανάλυση δεδομένων έγινε ύστερα από την ολοκλήρωση της μεταγραφής των συνεντεύξεων σε γραπτό κείμενο, με καθορισμένους κανόνες σημειογραφίας, ένα κείμενο που ανήλθε σε ογδόντα σελίδες τύπου Microsoft Word. Τα λόγια των συνεντευξιαζόμενων ατόμων αποτυπώθηκαν με ακρίβεια, χωρίς διορθώσεις και το σύστημα σημειογραφίας που χρησιμοποιήθηκε είναι το παρακάτω, σύμφωνα με τον Τσιώλη (2014, σελ.269-271):

(...) Σημαντική Παύση

_____ Υπογράμμιση: Ένταση συναισθημάτων και αύξηση του τόνου της φωνής.

Ακολούθησε η απόδοση νοήματος στα δεδομένα αυτά, στην θεωρητικοποίηση των ευρημάτων αυτών, προκειμένου να δοθεί απάντηση στα κεντρικά ερωτήματα της έρευνας (Τσιώλης, 2018). Η μέθοδος και ακολουθήθηκε για την ανάλυση των δεδομένων είναι αυτή της θεματικής ανάλυσης, όπου όπως αναφέρεται από τους Braun και Clarke (όπως αναφέρεται στο Τσιώλης, 2018) συνίσταται στη συστηματική αναγνώριση, οργάνωση και κατανόηση επαναλαμβανόμενων μοτίβων νοήματος εντός ενός συνόλου δεδομένων. Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι αυτά που λειτούργησαν σαν οδηγός νοηματοδότησης και δημιουργίας μοτίβων που παρατίθενται παρακάτω. Ακολουθώντας τα έξι στάδια της θεματικής ανάλυσης των Braun και Clarke, όπως αναφέρονται από τους Ίσαρη και Πούρκο (2015, σελ.117-

120), ύστερα από την πρωταρχική εξοικείωση με τα δεδομένα και ενεργητική αναζήτηση νοημάτων, θεμάτων και μοτίβων, αυτό που ακολούθησε ήταν το δεύτερο στάδιο, αυτό της κωδικοποίησης. «Εδώ αποδίδεται σε κάθε απόσπασμα του κειμένου ένας εννοιολογικός προσδιορισμός – ένας κωδικός. Ο κωδικός αυτός εκφράζει σε συντομία το νόημα που δίνει ο ερευνητής στο συγκεκριμένο τμήμα των δεδομένων.» (Ίσαρη & Πουρκός, 2015, σελ.117). Οι κωδικοποιήσεις που προκύπτουν, προδίδουν ερμηνευτικό και θεωρητικό νόημα στα ευρήματα, αξιοποιώντας παράλληλα τη βιβλιογραφική επισκόπηση που έχει προηγηθεί ως βασικό άξονα θεωρητικής ευαισθητοποίησης και συσχέτισης με τα ερευνητικά ερωτήματα. Προχωρώντας στο τρίτο και στο τέταρτο στάδιο, δηλαδή την αναζήτηση των θεμάτων και την επανεξέταση αυτών, συνδιάστηκαν οι κώδικες, προκειμένου να δημιουργήσουν θέματα, υποθέματα και υποκατηγορίες. Με βάση τις επιστημολογικές παραδοχές που προκύπτουν μέσα από την βιβλιογραφία και το θεωρητικό κομμάτι της έρευνας, όπως και από τον ευρύτερο ερευνητικό σχεδιασμό, έγινε η απόπειρα να ερμηνευτεί το υλικό που κωδικοποιήθηκε από την μετεγγραφή των συνεντεύξεων. Αφού ορίστηκαν και ονομάστηκαν τα θέματα, με βάση το πέμπτο στάδιο, η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων γίνεται με την έκθεση των δεδομένων, και την παράθεση αποσπασμάτων του απομαγνητοφωνημένου κειμένου, με σκοπό την τεκμηρίωση των θεμάτων και γενικότερα των ερευνητικών ερωτημάτων. Η σύνδεση των αποτελεσμάτων με την βιβλιογραφία, καθώς και μία κριτική πάνω στην όλη διαδικασία, θα συζητηθεί και θα ολοκληρωθεί στο κεφάλαιο των Συμπερασμάτων.

3.7 Ζητήματα δεοντολογίας έρευνας

“Μια ιδιαίτερα σημαντική διάσταση του ερευνητικού σχεδιασμού αλλά και της ερευνητικής διαδικασίας, που χρειάζεται να απασχολεί κάθε ερευνητή, είναι το ζήτημα της δεοντολογίας στην έρευνα. Ο όρος αυτός στις κοινωνικές επιστήμες εμπεριέχει ένα σύνολο κανόνων οι οποίοι ρυθμίζουν τη σχέση των ερευνητών με όλους τους εμπλεκόμενους στην έρευνα”» (Hopf, 2004, σελ.334 στους Ίσαρη & Πουρκός, 2015: 88)

Όπως αναφέρει και η Mason (2009), η διαδικασία της έρευνας είναι τόσο ανοιχτή όσο και διερευνητική, έχοντας ως απώτερο στόχο την ανάδειξη της βιωμένης εμπειρίας των συνεντευξιαζόμενων ατόμων και την νοηματοδότηση αυτής από τα ίδια τα άτομα. Στην συγκεκριμένη έρευνα, όπου βασικός της άξονας είναι η έμφυλη βία και το βίωμα αυτής, χρειάστηκε να υπάρχουν κάποιες πολύ συγκεκριμένες

δικλείδες προστασίας και ασφάλειας των συμμετεχόντων. «Οι κίνδυνοι αυτοί μπορεί να είναι φυσικοί-σωματικοί, όπως ένα ατύχημα, ψυχολογικοί, όπως η πρόκληση εντονου συναισθηματικού στρες...» (Τραϊανου, 2014 στους Ίσαρη & Πουρκός, 2015: 91). Συγκεκριμένα αναφέρεται και από τον Τσιώλη (2014), πως ο ερευνητής χρειάζεται να έχει προετοιμάσει το συμμετέχον άτομο για την ανάδυση έντονων συναισθημάτων.

Πριν από κάθε συνέντευξη, το συμμετέχον άτομο χρειάστηκε να δώσει γραπτά την συγκατάθεσή του, κατόπιν ενημέρωσης, με τη μορφή εντύπου συγκατάθεσης, το οποίο εξασφαλίζει την εγκυρότητα της έρευνας. Η πληροφορημένη συγκατάθεση αποτελεί μία από τις βασικότερες δεοντολογικές αρχές, και είναι ευθύνη και υποχρέωση του ερευνητή να διαθέτει «το σύνολο των πληροφοριών που σχετίζονται με το ερευνητικό εγχείρημα στους συμμετέχοντες σε αυτό» (Ιωσηφίδης, 2008, σελ. 278). Όλα τα άτομα συμμετείχαν οικειοθελώς στην έρευνα, αποφασίζοντας τα ίδια, ποιες πληροφορίες θέλουν να μοιραστούν, και από τις πληροφορίες που θα μοιραστούν, ποιες θα καταγραφούν και μπορούν να αναλυθούν. Τα άτομα ήταν ενήμερα γραπτός για τους σκοπούς και τη φύση της έρευνας, τις μεθόδους συλλογής, αλλά και την ανάλυση και δημοσιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Στην αρχή κάθε συνέντευξης, οριζόταν ρητά, πως υπάρχει πιθανότητα, έντονες μνήμες και συναισθήματα να αναδυθούν, και πως το συνεντευξιαζόμενο άτομο, έχει το δικαίωμα, ανά πάσα στιγμή, να σταματήσει την απομαγνητοφώνηση, να παραγραφεί κάτι που έχει ειπωθεί, να προχωρήσει σε επόμενη ερώτηση, ή/και να διακόψει την έρευνα για τώρα ή και οριστικά. Σε κάθε σημείο της συνέντευξης όπου γινόταν αναφορά σε συγκεκριμένα παραβιαστικά-βίαια γεγονότα, γινόταν ένα “trigger warning”, πριν την διατύπωση της ερώτησης προς απάντηση, και μία υπενθύμιση του προαναφερθέντος δικαιώματος για παύση. Όπως θα φανεί και μέσα από την ανάλυση δεδομένων, υπήρξαν έντονες στιγμές κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων, όπου το συμμετέχον άτομο ανέβασε τον τόνο της φωνής του ή/και ξέσπασε σε λυγμούς. Δόθηκε ο απαραίτητος χρόνος και χώρος προκειμένου το άτομο να διαχειριστεί την συνθήκη, με ταυτόχρονη ανάληψη ευθύνης και οριοθέτηση από τον ερευνητή, προκειμένου η σχέση να μην μετατραπεί σε φιλική ή θεραπευτική.

Όπως αναφέρει και η Traianou (2014) τα προσωπικά στοιχεία των συμμετεχόντων χρειάζεται να παραμείνουν ανώνυμα, τόσο κατά την διεξαγωγή, όσο και με το πέρας της ερευνητικής διαδικασίας. Όπως θα φανεί και μέσα από την ανάλυση των δεδομένων, ένα μεγάλο κομμάτι της ποινικοποίησης και των παραβατικών συμπεριφορών, ήρθε από προϊστάμενο άτομα σε εργασιακούς χώρους, από δημόσιους και κρατικούς φορείς ή/και από δημόσια πολιτικά πρόσωπα, γεγονός που έκανε ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη για ανωνυμία και εμπιστευτικότητα. Στην ανάλυση δεδομένων γίνεται χρήση ψευδωνύμων, δεν φωτογραφίζονται πρόσωπα και εργασιακά ή δημόσια πλαίσια.

Τα έντυπα συγκατάθεσης, μαζί με τις απομαγνητοφωνήσεις των συνεντεύξεων, βρίσκονται κλειδωμένα σε ιδιωτικό φάκελο, σε μορφή τύπου Microsoft Word 2010, σε σκληρό εξωτερικό δίσκο, και τα οποία διαγράφηκαν με το πέρας της ανάλυσης των αποτελεσμάτων. Κάποια από τα συμμετέχοντα άτομα βρίσκονται και εργάζονται ακόμα σε χώρους που έχουν δεχθεί παραβιαστικές συμπεριφορές, και προκειμένου να αποφύγει η οποιασδήποτε μορφής φωτογράφιση του πλαισίου, δεν αναφέρεται ο εξειδικευμένος πληθυσμός με τον οποίο η κοινωνική λειτουργός εργαζόταν ή εργάζεται, παρά μόνο αν χρειαστεί, αναφέρεται η ανηλικότητα ή μη και το βιολογικό φύλο του/των εξυπηρετούμενου/ων ατόμου/ατόμων.

Σύμφωνα με την Διεθνή Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργιών (IFSW) και τη Διεθνή Ένωση Σχολών Κοινωνικής Εργασίας (IASSW) (2004, στο Παρούλι, 2016), ζητήματα δεοντολογίας, όπως τα προαναφερθέντα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την πρακτική και τις αξίες της κοινωνικής εργασίας.

3.8 Περιορισμοί έρευνας

Η ποιοτική έρευνα με την διεξαγωγή των συνεντεύξεων, δεν μπορεί να υπάρξει τόσο εννοιολογικά, όσο και πρακτικά εκτός κοινωνικοπολιτικού πλαισίου και συνθηκών, με αποτέλεσμα να προκύψουν περιορισμοί, δυσκολίες, που παραθέτονται εδώ:

- Η εύρεση των συνεντευξιζόμενων ατόμων, αποτέλεσε μία χρονοβόρα διαδικασία, καθώς με την μέθοδο της χιονοστιβάδας δεν ήταν πάντα

εύκολο να έρθει ο ερευνητής σε επαφή με το άτομο, καθώς η επικοινωνία έγινε με πιο άτυπο τρόπο.

- Υπήρξε δύσκολο να διασαφηνιστεί πριν από κάθε συνέντευξη, το αν η πρακτική των γυναικών κοινωνικών λειτουργών που συμμετείχαν στην έρευνα, ήταν συνυφασμένη με τα Α.Δ., προκειμένου να εμπίπτουν στο ερευνητικό δείγμα και πληθυσμό.
- Δύσκολο υπήρξε το να οριστεί συνάντηση για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων, εντός καθημερινών ημερών, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα το διάστημα υλοποίησης των συνεντεύξεων να έχει ολοκληρωθεί μέσα στα Σαββατοκύριακα του ορισμένου χρόνου, καθώς τα συμμετέχοντα άτομα ήταν και εργαζόμενα παράλληλα.
- Αδύνατη φαίνεται να είναι η γενίκευση των αποτελεσμάτων του δείγματος στον πληθυσμό, καθώς δεν μπορεί να οριστεί με ακρίβεια, ο πληθυσμός των κοινωνικών λειτουργών Γ.Υ.Α.Δ.
- Ανησυχία πως το παρουσιαστικό και το βίωμα του ερευνητή ως αρρενωπότητα, δεν είναι το κατάλληλο, τόσο για την διεξαγωγή και ανάλυση του βιώματος γυναικών και θηλυκοτήτων που έχουν δεχθεί παραβιαστικές συμπεριφορές, όσο και για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων, με φόβο επανατραυματισμού και οικειοποίησης χώρου που δεν είναι δικός του.
- Τόσο η βιβλιογραφική ανασκόπηση, όσο και οι ημιδομημένες συνεντεύξεις, προσπάθησαν να πλαισιώσουν όσο πιο ολιστικά το βίωμα των Κ.Α.Γ.Υ.Α.Δ. και εν τέλει των συμμετεχουσών. Υπήρξε δυσκολία στην θεωρητική ανάλυση του βιώματος. Φάνηκε πως το βίωμα «χωράει» τα πάντα στην ουσία του, αλλά το ίδιο το βίωμα δεν χωράει σε μία επιστημολογική θεώρηση.

Κεφάλαιο 4: Ανάλυση Δεδομένων

Στο παρόν κεφάλαιο καταθέτονται τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας μέσα από τις ημιδομημένες συνεντεύξεις. Αφού αναφερθούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, γίνεται η ανάλυση και η ερμηνεία των ποιοτικών δεδομένων της έρευνας, με σκοπό την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων. Η κατανόηση του βιώματος των γυναικών κοινωνικών λειτουργών που εργάζονται ή έχουν εργαστεί στην γεωγραφική περιοχή της Αττικής, αναφορικά με την έμφυλη ποινικοποίηση των ίδιων και του επαγγέλματός τους, και η αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης, θα παρουσιαστούν μέσα από την κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων με βάση τους ερευνητικούς άξονες του οδηγού συνέντευξης.

4.1 Οι επαγγελματίες κοινωνικές λειτουργοί που συμμετείχαν στην έρευνα

Παρακάτω αναφέρονται τα δημογραφικά στοιχεία των κοινωνικών λειτουργών που συμμετείχαν στην έρευνα όπως το βιολογικό φύλο, η ηλικία, η εργασιακή εμπειρία, το εκπαιδευτικό επίπεδο, τα πεδία άσκησης κοινωνικής εργασίας στα οποία εργάζονται ή εργάζονταν ως επαγγελματίες, κάποια από τα ιδεώδη και τα δικαιώματα που ασπάζονται ως άτομα και ως κοινωνικές λειτουργοί, καθώς και κάποιες βιολογικές και κοινωνικές ταυτότητες, όπου τα ίδια τα συμμετέχοντα μοιράστηκαν κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων. Να σημειωθεί πως δεν αναφέρεται κάποιος συγκεκριμένος χώρος εργασίας, προκειμένου να μην υπάρξει κάποια φωτογράφιση/ταύτιση με φορείς/οργανισμούς/πρόσωπα. Τα λόγια των συμμετεχουσών παρατίθενται αυτούσια και ο κωδικός του κάθε ατόμου είναι από το “Σ1” (συνεντευξιαζόμενο άτομο 1) έως και “Σ8”.

Τα συμμετέχοντα στην έρευνα άτομα (στις ημιδομημένες συνεντεύξεις), ήταν οκτώ, εκ των οποίων και στα οκτώ αποδόθηκε το γυναικείο βιολογικό φύλο στην γέννα. Όλων των ατόμων, η ταυτότητα φύλου συμφωνεί με το αποδοθέν στην γέννα βιολογικό φύλο. Η ηλικία των συμμετεχουσών (θα χρησιμοποιείται κυρίως το θηλυκό γένος από εδώ και πέρα) στην έρευνα ήταν μεταξύ 23 και 36 ετών, με τον μέσο όρο ηλικίας να ανέρχεται στα 27 έτη και ο μέσος όρος συνολικής εργασιακής εμπειρίας να ανέρχεται στα 4 έτη. Όλα τα άτομα έχουν αποφοιτήσει από τα πανεπιστημιακά

τμήματα κοινωνικής εργασίας είτε της Αθήνας, είτε της Κρήτης, και από τα 8 άτομα τα 5 φοιτούν ή έχουν φοιτήσει σε κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που σχετίζεται με την πρακτική και την θεωρία των Α.Δ. Τα πεδία και οι πληθυσμοί με τους οποίους εργάζονται, ή έχουν εργαστεί στο παρελθόν, είναι κυρίως αυτά των μετακινούμενων πληθυσμών (αιτούντες/σες Ασύλου, πρόσφυγες/γισες, άτομα χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα / ΛΟΑΤΚΙΑ+ αιτούντες/σες Ασύλου, πρόσφυγες/γισες, άτομα χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα / ασυνόδευτα ανήλικα), άστεγος πληθυσμός, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, παιδική προστασία και χρήστες/τριες ψυχοδραστικών και μη ουσιών. Κάποια από τα Δικαιώματα στα οποία αναφέρθηκαν οι συμμετέχουσες στις συνεντεύξεις που προασπίζονται μέσα από την πρακτική τους είναι αυτό της αυτοδιάθεσης, της πρόσβασης στην υγεία και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την εργασία, την τροφή, την στέγη και την εκπαίδευση. Τα ιδεώδη που αναφέρθηκαν, με τα οποία εντός και εκτός εργασίας, πορεύονται, είναι αυτά της αλληλεγγύης, της προάσπισης και συνηγορίας των Α.Δ., της επανάστασης και της κοινωνικής-οικονομικής-έμφυλης ισότητας και δικαιοσύνης. Οι θεωρίες και οι πρακτικές με τις οποίες οι ίδιες ορίζουν την εργασία τους, ως κοινωνικές λειτουργοί, συμβαδίζουν με την αντι-καταπιεστική, την αντιρατσιστική και την ριζοσπαστική κοινωνική εργασία. Τέλος, κάποιες από τις ταυτότητες με τις οποίες αυτό-προσδιορίστηκαν κάποιες από τις συμμετέχουσες, πέραν αυτής της γυναίκας, ήταν αυτές της λεσβίας γυναίκας, της αμφιφυλόφιλης γυναίκας, της ανάπηρης γυναίκας και της γυναίκας με καταγωγή από επαρχιακή πόλη της Ελλάδας.

4.2 Ποινικοποιήσεις και καθημερινότητα για τις κοινωνικές λειτουργούς

Ένα από τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας είναι αυτό που προσπαθεί να αναγνωρίσει και να καταγράψει ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και έχουν αντιμετωπίσει οι κοινωνικές λειτουργοί Γ.Υ.Α.Δ. Ο πρώτος ερευνητικός άξονας των συνεντεύξεων ήταν αυτός που διερεύνησε το προαναφερθέν ερώτημα, χωρίς να σημαίνει πως οι ποινικοποιήσεις και οι παραβιάσεις, μπορούν να βρεθούν μόνο στις απαντήσεις αυτού του άξονα. Οι περισσότερες συμμετέχουσες στην έρευνα μίλησαν βιωματικά τόσο για περιπτώσεις ποινικοποιήσεων που έχουν ίδιες υποστεί, όσο και για περιπτώσεις συναδελφισσών. Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας με όλες τις μορφές παραβίασης που έχουν υποστεί οι συμμετέχουσες, όπως αυτές έχουν

κατηγοριοποιηθεί και πιο πάνω στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη (United Nations, n.d. b) και με το Φόρουμ Ασίας Ειρηνικού για τις Γυναίκες, το Δίκαιο και την Ανάπτυξη (Abeyssekera, 2007) (βλ. Κεφάλαιο 2.1).

Πίνακας 1: Παραβιάσεις/Κίνδυνοι/Περιορισμοί Γ.Υ.Α.Δ.

Υπερβολική χρήση βίας	Σ1,Σ5,Σ6
Σεξουαλική Επίθεση και Κακοποίηση	Σ4
Απειλές / Προειδοποιήσεις	Σ2
Ψυχολογική Παρενόχληση	Σ1,Σ2,Σ3,Σ4,Σ5,Σ6,Σ7,Σ8
Σεξουαλική Παρενόχληση	Σ2,Σ4,Σ5
Στρατηγική χρήση αρνητικών ιδεών για την σεξουαλικότητα	Σ4,Σ5,Σ7,Σ8
Εκστρατείες συκοφαντίας, διασυρμός, στερεοτυπική κατηγοριοποίηση και δυσφήμισης	Σ1,Σ2,Σ3,Σ4,Σ5,Σ6,Σ7,Σ8
Ρητορική Μίσους	Σ1,Σ3,Σ6,Σ7
Στιγματισμός, διαχωρισμός και εξοστρακισμός	Σ2,Σ4,Σ6,Σ8
Παραβίαση της ιδιωτικής ζωής και παραβιάσεις που αφορούν προσωπικές σχέσεις / Επιδρομές σε γραφεία ή σπίτια	Σ7
Κυρώσεις στο χώρο εργασίας	Σ2
Περιορισμοί στην ελευθερία της έκφρασης	Σ2,Σ5
Μη αναγνώριση παραβιάσεων και ατιμωρησία	Σ1,Σ2,Σ4,Σ6,Σ7,Σ8

Η συνεισφορά των γυναικών στην υπεράσπιση των Α.Δ., σε ένα μεγάλο μέρος της έχει παραμείνει αόρατη και ανομολόγητη, κάτι που ισχύει και για τις παραβιάσεις, τους περιορισμούς και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν, καθώς

εκτελούν την εργασία τους. Όπως φαίνεται και από τον πίνακα, κάποιες παραβιάσεις έχουν επέλθει στο επίπεδο της «κανονικότητας/καθημερινότητας», καθώς δεν υπάρχει συμμετέχουσα που να μην έκανε αναφορά άμεσα σε αυτή, ή που το βίωμα της να μην εμπίπτει στην ποινικοποίηση αυτή. Η «Ψυχολογική Παρενόχληση» μαζί και οι «Εκστρατείες συκοφαντίας, διασυρμός, στερεοτυπική κατηγοριοποίηση και δυσφήμισης», είναι οι δύο από τις παραβιάσεις/συνθήκες, όπου κάθε συμμετέχουσα βρήκε μέσα σε αυτές την εαυτή της. Ενδεικτικά, όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά κάποιες:

«Δουλεύοντας σε (χώρος εργασίας), διαχειριζόμασταν μία κρίση τρεις γυναίκες και ο (άνδρας υπεύθυνος του χώρου εργασίας), είχε πει “Τι; Είστε γυναίκες εσείς. Τι διαχειρίζεστε; Πως μπορείτε να το διαχειριστείτε; Θα φωνάξω την αστυνομία.” Αν ήμασταν τρεις άνδρες ΚΛ. και Ψ, ίσως δεν υπήρχε όλο αυτό το πατρωνάρισμα.» (Σ1)

«Και στον εργασιακό μου χώρο δεν με πίστευαν, δεν πίστευαν πως μπορούσα. Μου λέγανε τύπου “Τι; Εσύ είσαι ΚΛ; Και τι θα μας κάνεις; Είσαι μικρή! Θέλω τον Υπεύθυνο σου, τι να μας κάνεις εσύ μικρούλα;”. Δεν με πίστευαν πως ήξερα, ενώ ήξερα όσα μπορεί ήξερε και ο υπεύθυνος μου, αλλά εκείνον τον άκουγαν, ενώ εμένα όχι, κι ας λέγαμε το ίδιο πράγμα. Με έχουν χιλιοβρίσει.» (Σ3)

«Αν τύχαινε να φορέσω ένα κολλητό μπλουζάκι ή κάτι αντίστοιχο με το κολλητό μπλουζάκι θα υπήρχαν σχόλια, ειδικότερα από την ομάδα των διερμηνέων, και σχόλια που παρεμβαίνουν και στο κομμάτι της συνεργασίας μου με τους ωφελούμενους, ότι ξέρεις σε φάση οκέι “ντύνεσαι έτσι για να έχεις κόσμο”... Είναι σαν να μην κοιτάμε ότι κόσμος είναι επειδή κάνω καλά την δουλειά μου, επειδή οι άνθρωποι με εμπιστεύονται. Αλλά όχι, επειδή είμαι γυναίκα θεωρούν ότι ο κόσμος έρχεται να δει τα βυζιά μου. Γιατί τώρα τα σκέφτομαι και αρχίζω να νευριάζω...» (Σ4)

«Μου έχει ασκηθεί βία στο (φορέας εργασίας), από συνάδελφο, ο οποίος με δάγκωσε, γιατί το βρήκε αστείο. Μου δάγκωσε το χέρι, την ώρα που έτρωγα, και δεν του απηύθυνα καν τον λόγο. Και όταν το κατήγγειλα στην διοίκηση, με αποκάλεσαν ρατσίστρια, γιατί δεν αντιλαμβάνομαι την πολιτισμική ιδιαιτερότητα του (εθνικότητα) συναδέλφου μου, και ότι εκεί οι άνθρωποι μπορεί να δαγκώνουν για πλάκα. Εγώ είμαι η ρατσίστρια... Με αυτό το σχόλιο... Μετά από αυτό βρισκόμουν σε ένα εργασιακό πλαίσιο που δεν μου απηύθυνε κανείς τον λόγο. Βίωσα απίστευτη υποτίμηση και περιθωριοποίηση...» (Σ5)

«Εγώ έκανα και αυτές τις ομάδες, με κοινότητες κτλ. Οπότε βγήκε πως αυτή η πρακτική που κάνω είναι πιο “υπερβολική” από αυτό που πρέπει, “παραβιάζει τα παραδοσιακά στεγανά, όρια του ΚΛ... Γιατί να κάνω συνεδρία στον κήπο και να μην κάνω στο γραφείο... Γιατί να πάτε με (εξυπηρετούμενα άτομα) στο βουνό και να κάνεις εκεί την ομάδα;...”

Που δεν πήγαινα ποτέ μόνη μου προφανώς στο βουνό. Είχα και (συναδέλφους) και άλλα άτομα. Οπότε εκεί ήταν ότι “ η Σ8. έχει μάλλον ξεπεράσει το όρια με αυτό το εξυπηρετούμενο άτομο, και αυτό το άτομο επειδή είναι πάρα πολύ κοντά της και της λείπει πάρα πολλά πράγματα, ότι μπορεί να υπάρχει και κάτι άλλο στην μέση”. Εννοώντας, υπονοώντας το ερωτικό-σεξουαλικό κομμάτι. Εγώ εκεί ειλικρινά μιλάω, ένιωθα πως βιάστηκα.. Υπήρχε υποκινητής πίσω από αυτό... Ο οποίος ήταν άνδρας... Ο οποίος φοβότανε ότι θα του πάρω εγώ την δουλειά του... Και κάτι μεγαλύτερο σαν στέλεχος από εμένα...» (Σ8)

Όπως φαίνεται και μέσα από τις συνεντεύξεις, το μεγαλύτερο ποσοστό των ποινικοποιήσεων, προέρχεται από πομπούς/υποκινητές άνδρες-αρρενωπότητες. Οι αντρικές νόρμες συνδέονται άρρηκτα με τις γυναικείες νόρμες, και συχνά αρθρώνονται σε αντίθεση με αυτές, και τυπικά εκφράζουν και δικαιολογούν την υποταγή των γυναικών στους άνδρες (Jewkes, Levin, and Penn-Kekana 2002). Όταν οι γυναικείες νόρμες εξελίσσονται (π.χ. ως απόκριση σε διευρυμένες ευκαιρίες εκπαίδευσης και απασχόλησης για κορίτσια και γυναίκες, και νόμους και πολιτικές που υποστηρίζουν τα ίσα δικαιώματα και την κοινωνική συμμετοχή των γυναικών), οι ανδρικές νόρμες, μπορεί να εξελιχθούν για να προσαρμοστούν στη μεγαλύτερη ισότητα των φύλων, ή να έρθουν σε κρίση με αυτή (Schuler & Nazneen, 2013). Όπως αναφέρεται από τις Malhotra και Schuler στο Schuler et al (2017), οι άντρες μπορούν να βασιστούν στα υπάρχοντα παραδείγματα ηγεμονικής αρρενωπότητας και να θεωρήσουν την ενδυνάμωση των γυναικών (την απόκτηση πόρων, την διεκδίκηση και την ικανότητά τους να κάνουν στρατηγικές επιλογές ζωής) στο πλαίσιο της ανισότητας των φύλων , ως παράβαση των κοινωνικών κανόνων, νιώθοντας ότι οι ανδρικές τους ταυτότητες αμφισβητούνται και απαντώντας με εχθρότητα και βία.

«Και ήταν και αυτό που λέμε πολύ συχνά στους φεμινιστικούς κύκλους, ότι υπήρχε ο τρόμος για μία γυναίκα που είναι πολύ ικανή. Υπάρχει ο φόβος για την γυναίκα γενικά.. Εκεί αισθάνθηκα ότι κινδύνεψα.» (Σ8)

Ωστόσο, μέσα στα συστήματα καταπίεσης, υπάρχουν και ανατρέφονται όλοι και όλες, με αποτέλεσμα πολλές φορές η διακριτική μεταχείριση, η έμφυλη ποινικοποίηση, ακόμα και η ίδια η παραβίαση, να προέρχεται από γυναίκα/θηλυκότητα σε γυναίκα.

«Δεν ξέρω πως είναι να μην ζω στον καπιταλισμό, να μην ζω στην πατριαρχία... Δεν ξέρω πως είναι...» (Σ2)

Μέσα από την έρευνα των Cowie, Greaves και Sibley (2019) φαίνεται πως είναι κάπως αναμενόμενο, και οι γυναίκες να έχουν σεξιστικές αντιλήψεις και

συμπεριφορές. Αναφέρονται συγκεκριμένα σε έναν “καλοκάγαθο σεξισμό” (benevolent sexism), ο οποίος πηγάζει από την υπόθεση ότι και οι γυναίκες, κυρίως οι cis ετεροφυλόφιλες γυναίκες, με κάποιον τρόπο επωφελούνται από την πατριαρχία και την έμφυλη ανισότητα, όπως και οι άντρες. Ο εσωτερικευμένος σεξισμός ωστόσο δεν έχει κάτι το καλοκάγαθο, και από καλοκάγαθος, μπορεί πολύ εύκολα, αν πάλι με κάποιο τρόπο διαταραχθούν οι ετεροκανονικές δυναμικές ισχύος ή και χωρίς, να μετατραπεί σε εχθρικό και βίαιο σεξισμό. Όπως έχει πει και Audre Lorde το 1981, μαύρη φεμινίστρια και ποιήτρια μεταξύ άλλων, «Καμία γυναίκα δεν είναι υπεύθυνη για την αλλαγή της ψυχής του καταπιεστή της, ακόμα κι όταν αυτή η ψυχή ενσαρκώνεται σε μια άλλη γυναίκα» (BLACKPAST, 2012).

«Και από γυναίκες πάλι θα υπάρχει και σεξισμός... Ειδικά από μεγαλύτερες, υπάρχει αυτή η πειθάρχηση.» (Σ5)

«Πολύ έντονο από θηλυκότητες, πάσης ιεραρχίας, είτε ανώτερες, είτε ίσες. Και πάντα να με ξαφνιάζει με τον ίδιο τρόπο, όταν προέρχεται από θηλυκή πλευρά. Με εξοργίζει! Και είναι ως επί το πλείστον, μπορώ να πω. Είσαι η γραφική φεμινίστρια, η αξύριστη, που υπερβάλλει...” Δεν είπαμε και κάτι! Και εγώ γυναίκα είμαι. Δεν τα παίρνω έτσι. Εσύ έχεις το πρόβλημα». (Σ6)

«Από γυναίκα κι όλες μανάτζερ, ήμασταν υπεύθυνες σαν προσωπικό και για την καθαριότητα των χώρων, οπότε είχα μάθει ότι είχε πει σε έναν συνάδελφο μου ότι “πως περιμένεις με την Σ7 να είναι υπεύθυνη για την καθαριότητα, αφού το σπίτι της είναι μπουρδέλο. Which is weird γιατί δεν έχει δει ποτέ το σπίτι μου, και το θέμα της καθαριότητας ξαφνικά έγινε προσωπική επίθεση σχετικά με τις ικανότητές μου ως νοικοκυρά;...» (Σ7)

Πρόκειται για μία κανονικότητα και μία καθημερινότητα. Είναι τόσο αναμενόμενη η αμφισβήτηση από άλλους και η παραβίαση του ιδιωτικού χώρου, που εν τέλει σωματοποιείται και κανονικοποιείται και δεν ονοματίζεται. Χαρακτηριστικά η Σ2 αναφέρει:

«Είναι κανονικοποιημένο και δεν μπορείς να το ορίσεις ακριβώς από μόνη σου. Συμβαίνει η κακοποίηση, η παραβίαση και λες “Α. Συμβαίνει, θα έπρεπε να συμβαίνει”. Είμαι σίγουρη για την διακριτική μεταχείριση... Απλώς δυσκολεύομαι να το φέρω μπροστά... Γιατί όπως είπαμε και πριν, είναι κανονικοποιημένο. Κανονικότητα... Δεν το νοηματοδοτώ. Είναι σαν να βάζω το σώμα μου, το οποίο έχει συνηθίσει κάπως σε αυτό σε δεύτερη μοίρα. Είναι σαν να μπαίνω αυτόματα σε μία συνθήκη που λέει “Οκ.. Ας μειώσω την αίσθηση του κινδύνου που εγώ νιώθω”. Για αυτό ίσως και μειώνω το όποιο βίωμα επικινδυνότητας και σωματικής ακεραιότητας. Ας μην μιλήσουμε για την ψυχική ακεραιότητα. Η ψυχική έχει πάει στα τάρταρα. “Εμένα είναι δουλειά μου να προστατεύω.. Ποιος

κίνδυνος; Εγώ εδώ μπορώ. Να τον φροντίσω. Να το αντέξω. Ποιος κίνδυνος;» (Σ2)

Επί τούτου, ενδιαφέρον έχει και η απάντηση που έδωσε η Σ6 στην ερώτηση «Έχετε γνώση για άλλες περιπτώσεις συναδέλφων Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ., όπου έχουν δυσκολευτεί οι ίδιες, ή το έργο τους, με αφορμή την έμφυλη ταυτότητά τους;»

«Μπορεί να γνωρίζω εγώ αλλά να μην το γνωρίζουν εκείνες. Γιατί ακριβώς “Μην υπερβάλεις κουκλίτσα μου κι εσύ. Μας τα έχεις κάνει τσουρέκια με το έμφυλο. Μην υπερβάλεις γλυκιά μου..»(Σ6)

Φαίνεται πως για να ονομαστεί κάτι ως παραβιαστικό και κακοποιητικό, χρειάζεται να είναι πολύ πιο “βίαιο” και να ξεφεύγει σε ένταση από τις μικροεπιθέσεις και τις μικροπαραβιάσεις (microaggressions). Η σεξουαλική επίθεση και κακοποίηση εν ώρα εργασίας (Σ4), η επίθεση με μαχαίρι (Σ6), η σωματική επίθεση από άτομο που εκπροσωπεί δημόσιο φορέα, συγκεκριμένα αστυνόμο (Σ1), ο μισαναπηρικός υποτιμητικός λόγος (Σ3) είναι περιπτώσεις στις οποίες οι συμμετέχουσες αντιλήφθηκαν και νοηματοδότησαν τον κίνδυνο.

Η μη αναγνώριση παραβιάσεων και ατιμωρησία, στενά συνυφασμένο με την μη υποστήριξη του εκάστοτε εργασιακού φορέα, πλαισίου, οργανισμού, μετατρέπουν για άλλη μία φορά, αυτό που στην θεωρία και στην βιβλιογραφία συναντάται ως παραβίαση και ποινικοποίηση, σε καθημερινότητα και κανόνα. Η καθημερινότητα των γυναικών κοινωνικών λειτουργών γίνεται διπλά και τριπλά δυσκολότερη, καθώς η ποινικοποίηση έρχεται πολύ συχνά και από τους ίδιους τους χώρους εργασίας, ή αν δεν έρχεται από εκεί, με την σιωπή τους, νοηματοδοτείται και αυτό ως συνενοχή. Στην ερώτηση «Το εργασιακό σας πλαίσιο σας προσέφερε είτε μέσω καταστατικού, είτε μέσω δράσης, προστασία γύρω από το έργο σας;», και οι 8 συμμετέχουσες απάντησαν αρνητικά. Με απαντήσεις που κυμαίνονται από το «Όχι, ένα ξεκάθαρο και μεγάλο όχι.» (Σ4) μέχρι το «Όχι. Και η υποστήριξη, ήταν συναδελφική, δεν ήταν από τα πάνω. Από τα πάνω ήτανε η υποστήριξη ήταν “Άσε μας κουκλίτσα μου κι εσύ”» (Σ6).

«Ακούστηκαν και πράγματα αρκετά προβληματικά, όπως το ήταν ένα εργασιακό ατύχημα. Δεν υπήρξε κάποια κατανόηση του τι είχε συμβεί, ούτε δημοσιεύθηκε κάτι, ούτε πίεσαν με κάποιον τρόπο στο να επιστευτεί η διαδικασία, παρόλο που ήμασταν εργαζόμενα.» (Σ1)

«Πάντα σε ότι πλαίσιο και να ήμουν υπήρχε μία έξτρα διαπραγμάτευση με το ίδιο το πλαίσιο, του πόσο αντίσταση θα φέρω, ή του πόσο θα

υπερασπιστώ την τάδε πληθυσμιακή ομάδα, την τάδε κατάσταση, την τάδε παραβίαση κ.ο.κ. Δεν έχω νιώσει ποτέ, στο όποιο πλαίσιο που εργάζομαι, ότι έχει γυρίσει και έχει πει “Α.. Εδώ γίνεται μία παραβίαση δικαιωμάτων”. Δεν έχω νιώσει ποτέ από το πλαίσιο, ή την διοίκηση/διεύθυνση μία στάση υποστηρικτική “Ναι Σ2 πάμε να το δούμε, έλα λίγο, έχεις δίκιο, πως μπορούμε να σε στηρίξουμε;”» (Σ2)

4.3 Στάσεις και θέσεις αντιμετώπισης της ποινικοποίησης από τις κοινωνικές λειτουργούς

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα προσπαθεί να διερευνήσει και κατ'επέκταση να χαρτογραφήσει, τους τρόπους με τους οποίους οι συμμετέχουσες στην έρευνα, αντιμετώπισαν τις όποιες προκλήσεις, δηλαδή να αναδείξει τις στάσεις και τις θέσεις τους στην ποινικοποίηση. Σκοπός τους συγκεκριμένου ερευνητικού ερωτήματος υπήρξε πράγματι η χαρτογράφηση των βημάτων της αντιμετώπισης ή και της πρόληψης ως προς την έμφυλη ποινικοποίηση, κάτι που πράγματι προσπάθησε να γίνει, όπως θα φανεί και παρακάτω. Ωστόσο, όλες οι συμμετέχουσες, μιλώντας βιωματικά για τις παραβιάσεις που οι ίδιες έχουν δεχτεί ως γυναίκες επαγγελματίες, δώσανε προτεραιότητα στο συναισθηματικό βάρος που ένιωσαν και μπορεί ακόμα να νιώθουν, πριν αναφερθούν σε βήματα καταγγελτικά, συνηγορίας ή επούλωσης.

«Μετά μου βγήκε ο θυμός, αλλά και πάλι δεν εξέφρασα τον θυμό όπως θα ήθελα... Και είναι η πρώτη φορά που με ρωτάνε, πώς το αντιμετώπισα αυτό το πράγμα τότε... Ευχαριστώ βασικά, γιατί δεν το είχα σκεφτεί καν ποτέ. Αλλά θυμάμαι ότι ντρεπόμουν να το πω, και ντρεπόμουν να το πω και σε φίλες μου που ήτανε στην ΚΕ...»(Σ8)

Όπως αναφέρεται και από τον Andrew Stone (1992), άτομα που έχουν υποστεί παραβίαση/παρενόχληση, τείνουν να αισθάνονται ντροπή και να κατηγορούν τους/τις εαυτούς/ές τους. Οι Aakvaag et al. (2016) περιγράφουν την ντροπή ως ένα επώδυνο συναίσθημα, που συχνά συνδέεται με τις αντιλήψεις ότι κάποιος έχει προσωπικά χαρακτηριστικά, χαρακτηριστικά προσωπικότητας ή ότι έχει εμπλακεί σε συμπεριφορές που οι άλλοι δεν θα βρίσκουν ελκυστικές και που θα έχουν ως αποτέλεσμα την απόρριψη ή κάποιου είδους καταπίεση, ενώ η ενοχή μπορεί να περιγραφεί ως δυσάρεστο συναίσθημα με μια συνοδευτική πεποίθηση ότι κάποιος έπρεπε να είχε νιώσει, σκεφτεί ή ενεργήσει διαφορετικά. Οι συμμετέχουσες μίλησαν για ντροπή, για ενοχή, για θυμό, για οργή και μία αίσθηση μοναξιάς. Στόχος δεν είναι ψυχολογικοποιηθεί η αντιμετώπιση και τα λεγόμενα των συμμετεχουσών, ούτε η

έρευνα που απευθύνεται σε κοινωνικές/κούς λειτουργούς, έχοντας ως βάση την επιστημολογική θέση της κοινωνικής εργασίας, να αναλύσει δεδομένα με μία ψυχολογική ματιά. Αλλά, το βίωμα δεν ανήκει σε μία επιστημολογική προσέγγιση και ούτε μπορεί να κατηγοριοποιηθεί. Το βίωμα χρειάζεται χώρο και βήμα, τόσο για να υπάρξει, όσο και για να νοηματοδοτηθεί. Ένας από τους βασικούς λόγους, όπου ο πληθυσμός και το δείγμα της έρευνας ήταν γυναίκες κοινωνικές λειτουργοί που ασπάζονται και προασπίζονται τα Α.Δ., ήταν προκειμένου το βίωμα και η αντιμετώπιση, να προσπαθήσουν να νοηματοδοτηθούν με μία κοινωνική και κοινοτική σκοπιά.

«Ένωσα αρκετά δύσκολα. Ήρθε πολύ σαν ζήτημα και στην ατομική μου θεραπεία και στην εποπτεία μας ως ομάδα. Δυσκολεύτηκα γιατί ένωσα πως δεν βοήθησα όσο θα μπορούσα την συνάδελφό μου και είχα ενοχικά συναισθήματα για αυτό. Ωστόσο μιλάμε για ένα συμβάν που έχει συμβεί σε πάρα πολλά άτομα. Είχα παγώσει... Κάτι που με έκανε να νιώθω ενοχικά.» (Σ1)

«Νομίζω ότι σε κάθε περίπτωση που συνέβαινε κάτι τέτοιο, ας το ονομάσουμε, εχθρική πράξη, πώς να το ονομάσουμε βιαιότητα; Δεν ξέρω πω. Κάθε φορά που συνέβαινε κάτι τέτοιο, νομίζω ότι η πρώτη μου αντίδραση ήταν πάντα φόβος... Εε μοναξιά... Χμμ ναι μοναξιά. Φόβος και μοναξιά. Φόβος όχι για αυτό που συμβαίνει, αλλά για το πως θα αντιμετωπίσω μετά αυτό που συμβαίνει. Δηλαδή, αυτό που συμβαίνει εκείνη την στιγμή κάπως το κόβω. Αλλά μετά;...» (Σ4)

«Γιατί συνήθως.. Εγώ αυτό που κάνω, ή αυτό που έχω κάνει μέχρι τώρα, πέρα από σπάνιες φορές, είναι να περιμένω να τελειώσει και να περιμένω να έρθει η επόμενη φορά που θα έρθει για να βάλω όρια... Ναι, κάπως έτσι πάει συνήθως... Ή και το να κατηγορώ την εαυτή μου ότι “Γιατί δεν μίλησες από μόνη σου;” Εγώ έτσι το είχα/έχω στο μυαλό μου, ότι “Αν δεν το πω τέλεια, δεν αξίζει να το πω καθόλου αυτό που θέλω να πω..”. Και οπότε... Ναι... Δεν μου βγήκε και σε πολύ καλό...»(Σ5)

«Έχω μάθει, από όλα αυτά που είπα πριν, να μην έχω ποτέ δίκιο, ως παιδί, ως κορίτσι. Ή να υπερβάλλω, να γκρινιάζω, να είμαι κακομαθημένο. Οπότε, η αμφισβήτηση είναι το πρώτο πράγμα που μου έρχεται.»(Σ6)

Από την οργή και την μοναξιά, η αντίδραση μετουσιώνεται σε συνηγορία και κοινοτική/κινηματική φροντίδα και διεκδίκηση. Προσπαθώντας να οριστεί με έναν συγκεκριμένο τρόπο η συνηγορία, μπορεί κανείς να αντιληφθεί πως δεν υπάρχει ένας μοναδικός ορισμός, αλλά αυτός εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος της συνηγορίας που επιλέγεται κάθε φορά να παρουσιαστεί. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί πως μελετώντας διάφορους από τους υπάρχοντες ορισμούς, διαφαίνεται πως

αναφέρεται ως βασικός στόχος η κοινωνική δικαιοσύνη και η αλλαγή (Dalrymple & Boylan, 2013).

Η συνηγορία δεν αποτελεί μια ενιαία πρακτική, αλλά μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε διάφορα είδη. Έτσι, αρχικά συναντάται η «συνηγορία κατά περίπτωση» (case advocacy), η οποία αφορά στην αλλαγή πολιτικών του φορέα που έχουν αντίκτυπο στις ζωές των ατόμων (Payne, 2021 · Dalrymple & Boylan, 2013) ή των οικογενειών (Cox, Tice & Long, 2015). Αντίστοιχα, η «συνηγορία που εστιάζει στις πολιτικές» ή αλλιώς «συνηγορία που εστιάζει στα αίτια των προβλημάτων» (cause advocacy) αφορά την ευρύτερη επιρροή νόμων, διαδικασιών και πρακτικών (Payne, 2021 · Cox et al., 2015 · Dalrymple & Boylan, 2013). Επίσης, η συνηγορία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές όπως η «αυτοσυνηγορία» που αφορά στην εκπροσώπηση των συμφερόντων των ατόμων από τα ίδια σε ατομικό επίπεδο (Payne, 2021 · Wilks, 2012), και η «ομαδική συνηγορία» (Wilks, 2012) κατά την οποία η εκπροσώπηση συμβαίνει «από κοινού με άλλους/ες που έχουν τα ίδια συμφέροντα» (σ. 241, Payne, 2021). Αντίστοιχα, υπάρχει και η «συνηγορία πολιτών» που σχετίζεται με την εκπροσώπηση συμφερόντων «από κοινού με άλλους/ες στην κοινότητα που εργάζονται για λογαριασμό τους σε εθελοντική βάση» (σ. 241) και συχνά «δρα και εκ μέρους ή στο πλευρό των εξυπηρετούμενων» (σ. 241, Payne, 2021). Τέλος, άλλα παραδείγματα των μορφών αυτών μπορεί να αποτελούν η «καθοδηγούμενη συνηγορία» και η «μη καθοδηγούμενη συνηγορία» (Payne, 2021 · Dalrymple & Boylan, 2013). Συγκεκριμένα, η πρώτη προϋποθέτει τη συνεργασία των κοινωνικών λειτουργών με τα εξυπηρετούμενα άτομα, ενώ στη «μη καθοδηγούμενη συνηγορία» η λήψη αποφάσεων για την υποστήριξη των εξυπηρετούμενων μπορεί να γίνει και χωρίς την ενεργή τους συμμετοχή τους (Payne, 2021).

Παρακάτω θα ακολουθήσει ένας πίνακας, όπου κατηγοριοποιούνται οι μορφές συνηγορίας, και όπου δίνουν ενδεικτικά παραδείγματα αυτών. Τα παραδείγματα με **bold νοηματοδοτούν περιπτώσεις συνηγορίας κατά περίπτωση, τα υπογραμμισμένα παραδείγματα αναφέρονται σε περιπτώσεις συνηγορίας που εστιάζει σε πολιτικές και αίτια, ενώ κάποια emπίπτουν και στις δύο περιπτώσεις.**

Πίνακας 2: Βήματα/Στάσεις Συνηγορίας

Αυτοσυνηγορία	Δημιουργία ομάδας εποπτείας εντός εργασιακού πλαισίου / Συμμετοχή σε ομάδα εποπτείας εντός εργασιακού πλαισίου για την αντιμετώπιση της ποινικοποίησης: (Σ1, Σ5, Σ7)
	Γραπτή αναφορά και καταγγελία ποινικοποίησης στο αρμόδιο σώμα του χώρου εργασίας: (Σ4)
	Δημιουργία πρωτοβουλιών ενδό-οργανωτικών ομάδων συνηγορίας: (Σ2, Σ4)
	Ενημέρωση / Ενδυνάμωση εαυτής μέσω του κώδικα δεοντολογίας, τις υποχρεώσεις και τα εργασιακά δικαιώματα μιας κοινωνικής λειτουργού (Σ7, Σ8)
Ομαδική Συνηγορία	<u>Ένορκη Διοικητική Εξέταση (ΕΔΕ) προκειμένου να ασκηθεί δίωξη αν διαπιστωθεί πειθαρχικό παράπτωμα:</u> (Σ1)
	Μήνυση - Έγκληση και γνωστοποίηση συμβάντος ποινικοποίησης σε αστυνομικές/εισαγγελικές αρχές: (Σ1)
	<u>Γνωστοποίηση στο αρμόδιο Υπουργείο μέσω του φορέα εργασίας για το συμβάν ποινικοποίησης</u> (Σ1)
	<u>Ενημέρωση ΣΚΛΕ για το συμβάν ποινικοποίησης και αίτημα υποστήριξης</u> (Σ2, Σ4, Σ8)
	<u>Ενημέρωση Κινηματικών /Αλληλέγγυων /Συνδικαλιστικών ομάδων για το συμβάν ποινικοποίησης και αίτημα υποστήριξης</u> (Σ1, Σ2, Σ4, Σ5, Σ8)
	<u>Συμμετοχή σε επιτροπές για συγκεκριμένο έργο / περίοδο</u> (Σ2, Σ4)
Συνηγορία Πολιτών	<u>Συμμετοχή σε Κινηματικές / Ακτιβιστικές / Αλληλέγγυες / Φεμινιστικές / Συνδικαλιστικές ομάδες</u> (Σ1, Σ2, Σ5, Σ8)

Θα δοθούν ενδεικτικά, λόγω περιορισμού λέξεων, τρία παραδείγματα συνηγορίας, ένα από κάθε μορφή συνηγορίας, (αυτοσυνηγορία, ομαδική συνηγορία, συνηγορία πολιτών).

Αυτοσυνηγορία: «Και όταν εκεί τους είπα ότι “Ξέρω πολύ καλά ποιος είναι ο νόμος. Ξέρω πολύ καλά ποια είναι η δουλειά μου. Δεν θα σας πω ποτέ να έρθετε να κάνετε συνεδρία μαζί μου για να δείτε πως δουλεύω, γιατί αυτό είναι παραβιαστικό και είναι η δουλειά μου αυτή. Το πιστεύετε; ΟΚ. Δεν το πιστεύτε! Ωραία θα το πάμε δικαστικά, και θα έχω δίπλα μου ΣΚΛΕ, (αναφορά σε συγκεκριμένη ομάδα δράσης), κινηματικές ομάδες από Αθήνα, Θα έχω και άλλα συναδελφάκια μου, και θα το πάμε μέχρι εκεί.”. Και εκεί μου είπαν ότι “όχι, εντάξει σε πιστεύουμε κτλ”... Θέλω να πω ότι αν δεν ήξερα ποια είναι τα δικαιώματά μου, γιατί τους είπα ότι “αυτή την στιγμή μπορείτε να μου πάρετε την άδεια μου...”. Θεωρώ ότι αν δεν ήξερα τα δικαιώματά μου σαν ΚΛ, αν δεν ήξερα τις δικτυώσεις που μπορούσα να έχω σαν ΚΛ, δεν ξέρω πως θα πήγαινε αυτή η κατάσταση...» (Σ8)

Ομαδική συνηγορία: «Ιδιαίτερα στην περίοδο που ήταν πολύ έντονο το κομμάτι της υπεράσπισης των δικαιωμάτων, στον αγώνα για τον (συγκεκριμένο εργασιακό πλαίσιο), είχα περισσότερη υποστήριξη. Κυρίως μεταξύ συναδέλφων, αλλά και υποστήριξη κινηματική (αναφορά σε συγκεκριμένη κινηματική ομάδα που ασχολείται με το αντιρατσιστικό και το αντιφασιστικό κίνημα). Τα παιδιά ήταν εκεί, και ήτανε δίπλα μου και δίπλα μας. Υπήρχε μία συνολική υποστήριξη θεσμική, και κινηματική και μέσα από τον ΣΚΛΕ...»(Σ2)

Συνηγορία πολιτών: «Κάπως, σκέφτομαι πολλές φορές, ότι αυτό που κάνω τώρα, άμα συμμετέχω κάπου, άμα βοηθάω για κάτι, άμα υπερασπίζομαι κάποιον, εκτός δουλειάς ας πούμε, ότι αν έχει γίνει κάτι κακό, το κάνω, για να υπερασπιστώ το οποιοδήποτε άτομο/κοινότητα που είναι σε μία “ευάλωτη” θέση, αλλά και για να υπερασπιστώ και εμένα στο μέλλον, για να μην, ξέρεις... Θα είμαι και εγώ κάποια στιγμή σε αυτή την θέση. Ακόμα και με τις πορείες το σκέφτομαι κάπως αυτό. Πχ, τώρα που ήταν και η πορεία για τον Αλέξη, σκεφτόμουν ότι είχα πάει και (με ένα οικογενειακό μέλος που πήγαινε πρώτη φορά σε πορεία) και σκεφτόμουν ότι, κατεβαίνω για να μπορώ να συνεχίσω να κατεβαίνω!» (Σ5)

Από τις 8 συμμετέχουσες, και οι 8 έκαναν αναφορά στα άτυπης μορφής δίκτυα υποστήριξης, στο μοίρασμα και στην κοινοποίηση του συμβάντος ποινικοποίησης, και στις συνεργασίες με συναδέλφους/ισσες με κοινές αξίες, αντιλήψεις και βιώματα. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο δεν υπάρχει κάποια οργανωμένη παρέμβαση αποκλειστικά για Κ.Λ.Υ.Α.Δ., πόσο μάλλον για Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ., οπότε τα άτομα στρέφονται σε ότι μέσα και πηγές υπάρχουν για να ενδυναμωθούν και να συνεχίσουν το έργο τους όσο γίνεται πιο προστατευμένα. Οι Τοπικοί και Διεθνείς Οργανισμοί, όπως είναι το IFSW, αλλά και οι διάφορες

συνδικαλιστικές οργανώσεις και συλλογικότητες, όπως ο ΣΚΛΕ ή το ΣΒΕΜΚΟ, λειτουργούν ενδυναμωτικά προς εργαζόμενα άτομα στο πεδίο της κοινωνικής εργασίας που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και συγκρούονται με την κρατική εξουσία. Όμως, οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου, η ημιαπασχόληση, η απουσία εποπτείας, οι καθυστερήσεις πληρωμών, η απουσία εκπαίδευσης από εργασιακό περιβάλλον και γενικότερα οι επισφαλείς συνθήκες είναι μία επικρατούσα συνθήκη στα εργασιακά περιβάλλοντα των κοινωνικών λειτουργών (Teloni, Dedotsi & Telonis, 2020), πόσο μάλλον όταν αυτά λόγω σεξισμού και πατριαρχίας βιώνονται πιο καταπιεστικά και με μεγαλύτερες επιπτώσεις. Έχοντας ως βάση την διαθεματική προσέγγιση, η πίεση, η ανασφάλεια, και εν τέλει η ποινικοποίηση που υφίστανται οι γυναίκες, μεγεθύνεται με γεωμετρικούς ρυθμούς, σε αντίθεση με το πως βιώνεται από τους άνδρες. Ωστόσο, διαθεματικά σημαίνει αντίληψη και επίγνωση των ταυτοτήτων, και η γυναικεία ταυτότητα νοηματοδοτεί την ατομική ποινικοποίηση σε κοινωνικό αδίκημα και παραβίαση, και η μοναξιά μετατρέπεται σε μοίρασμα, και ο θυμός μετατρέπεται σε οργή, και η διεκδίκηση γίνεται συνηγορία, αντιμετώπιση, κίνημα και πρόληψη, και όπως συγκεκριμένα αναφέρει η Σ4:

«Νιώθω πως έχω μία φωτιά που καίει μέσα μου, η οποία δεν με αφήνει να ησυχάσω. Δεν μπορώ να ησυχάσω... Δεν μπορώ να ησυχάσω ως άνθρωπος και ως επαγγελματίας, γνωρίζοντας ότι κάποια πράγματα μπορούν να είναι διαφορετικά, η ζωή είναι μικρή και κάθε άνθρωπος δικαιούται να έχει μία αξιοπρεπή ζωή και το επάγγελμα μας ως ΚΛ είναι από τον ορισμό του, της ενδυνάμωσης και της διαμεσολάβησης για την βελτίωση της ζωής των ανθρώπων ...» (Σ4)

Εμμέσως πλην σαφώς, και για τις ζωές των επαγγελματιών.

4.4 Πρόληψη και αντιμετώπιση μελλοντικών ποινικοποιήσεων Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ.

Στον τρίτο και τελευταίο ερευνητικό άξονα, οι συμμετέχουσες ερωτήθηκαν να απαντήσουν στο τι κρίνεται αναγκαίο να γίνει με στόχο, τόσο την πρόληψη, όσο και την αντιμετώπιση-ποινικοποίηση, καταστάσεων ποινικοποίησης Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ. Οι δύο βασικοί πυλώνες γύρω από τους οποίους οι συνεντεύξεις και οι ερωτήσεις κυμάνθηκαν, ήταν αυτός της πρόληψης και αυτός τις αντιμετώπισης των παραβιάσεων. Έχοντας ως βάση τις πέντε ερωτήσεις της συνέντευξης που βρίσκονται σε αυτόν τον ερευνητικό άξονα, μέσα από την κωδικοποίηση και κατηγοριοποίηση των αποτελεσμάτων, φαίνεται πως προκύπτουν τρεις θεματικές που θα αναλυθούν

παρακάτω. Πώς και αν μπορούν να βελτιωθούν οι υφιστάμενες συνθήκες για τις Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ.; Τί χρειάζεται να αλλάξει σε νομοθετικό και συστημικό πλαίσιο; Πού χρειάζεται να καταλογιστεί η ευθύνη, για την καταπίεση, την ποινικοποίηση και την παραβίαση; Σε κάθε θεματική θα υπάρξει ένας πίνακας με τις κωδικοποιημένες απαντήσεις των συμμετεχουσών, και ενδεικτικά κάποια παραδείγματα για την επεξήγηση και υποστήριξη των πινάκων. Προσπαθώντας να ολοκληρωθεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων με μία πρόταση για το μέλλον, πρωτίστως θα καταλογιστεί η ευθύνη, ύστερα θα αναλυθεί το πως και αν μπορούν να βελτιωθούν οι συνθήκες, και τέλος το τι χρειάζεται να αλλάξει σε νομοθετικό και συστημικό επίπεδο. Ο σχολιασμός και η περαιτέρω ανάλυση των πινάκων και των δεδομένων, λόγω περιορισμού της έκτασης της έρευνας, θα ακολουθήσει στο κεφάλαιο των συμπερασμάτων.

4.4.1 Καταλογισμός Ευθύνης - Πού;

Πίνακας 3: Καταλογισμός Ευθύνης

Συστήματα καταπίεσης (γενική αναφορά στα συστήματα που δημιουργούν, επιτρέπουν και αναπαράγουν καταπίεσεις)	Σ1, Σ2, Σ3, Σ5, Σ6, Σ7, Σ8
Άτομα που αναπαράγουν συστήματα καταπίεσης	Σ1, Σ5
Πολιτικές Κυβερνήσεις και Υπουργεία	Σ1, Σ3, Σ5
Καπιταλισμός	Σ1, Σ2, Σ3, Σ5, Σ6, Σ7, Σ8
Πατριαρχία	Σ1, Σ2, Σ3, Σ5, Σ6, Σ7, Σ8
Ρατσισμός	Σ7
Φονταμενταλισμός / Θρησκεία	Σ8
Οικογενειοκρατία	Σ8

Φτώχεια	Σ5
Ελλάδα και ανατροφή στην Ελλάδα	Σ5
Ανώτερη τάξη / Άτομα με περισσότερα προνόμια και πλούτο / Μικροαστοί	Σ1, Σ2, Σ5
Φορείς κοινωνικοποίησης (οικογένεια / σχολείο)	Σ6
Μη ανάληψη ατομικής ευθύνης	Σ1, Σ6, Σ7
ΜΜΕ	Σ8
Δίπολο Φύλου	Σ8
Άνδρες	Σ5

«Η ευθύνη πιστεύω πρέπει να καταλογιστεί στις Κυβερνήσεις και στην ανώτερη τάξη. Πιστεύω και σε όλα μας. Ξεκινάει από τα πάνω αλλά και εμείς αναπαράγουμε όλο αυτό. Δεν εξισώνεται καθώς είμαστε μέσα σε αυτά τα συστήματα καταπίεσης όπως ο καπιταλισμός και η πατριαρχία. Χρειάζεται πρώτα να αλλάξουν αυτά τα συστήματα. Το πως μπορεί να γίνει αυτό, δεν ξέρω εάν γίνεται να καταγραφεί σε μία συνέντευξη τέτοιου τύπου. Είναι πολύ δύσκολη ερώτηση... Προσωπικά, ακόμα ψάχνω τρόπους καθημερινά να είμαι πιο συμπεριληπτική...» (Σ1)

«Στη φτώχεια.. Διάβασα τώρα ένα βιβλίο που λέγεται “Φεμινιστικό ανάγνωσμα του Χρέους”, και παρομοιάζει το Χρέος, σαν το ότι δεν μπορείς να πεις “Όχι” σε κάτι. Δηλαδή όντως, το πως μια γυναίκα θα πει όχι σε μία δουλειά, και αυτό μπορεί να της κοστίσει το να μεγαλώσει τα παιδιά της, ή το στιδήποτε... Οπότε θα έβαζα και την φτώχεια... Γενικά τώρα όλο αυτό το σύστημα, συν τον κόσμο που είναι από πάνω, και δεν θέλει σε καμία περίπτωση να κατέβει κάτω.» (Σ5)

«Όχι μόνο στην ατομική. Μην Μητσοτακιστώ. Που υπάρχει και εκεί. Αλλά μιλάμε για ένα ζήτημα βαθιά κοινωνικό. Με πολιτικές εκφάνσεις, που τις βλέπουμε καθημερινά. Τώρα καθόμαστε και συζητάμε για τον γάμο των ομοφυλοφίλων από τα πρωινάδικα, μέχρι κι εγώ δεν ξέρω τι. Με απειλές από μεγαλοστελέχη που απειλούν ότι “θα παραιτηθούμε”, αν περάσει τέτοιος νόμος. Οπότε είναι ένα βαθιά κοινωνικοπολιτικό σύστημα, το οποίο έχει ρίζες ξεκάθαρα στο πολιτικό σύστημα, αλλά έχει ρίζες όμως και βαθιά, στους δύο βασικότερους φορείς κοινωνικοποίησής μας, που είναι και η οικογένεια και το σχολείο.» (Σ6)

«Έχει το καθένα μας ευθύνη να απο-μάθει κακοποιητικές, ρατσιστικές, οποιουδήποτε είδους καταπιεστική συμπεριφορά έχει διδαχθεί κατά το πέρασ της ζωής του.» (Σ7)

4.4.2 Βελτίωση Συνθηκών - Πώς;

Πίνακας 4: Βελτίωση Συνθηκών

Ριζική αλλαγή-κατάρριψη των συστημάτων καταπίεσης (γενική αναφορά στα συστήματα που δημιουργούν, επιτρέπουν και αναπαράγουν καταπιέσεις)	Σ1
Πρακτική και θεωρία Κοινωνικής Εργασίας συνυφασμένη με Κινήματα	Σ1, Σ8
Κινηματική Διεκδίκηση	Σ1, Σ8
Απομάκρυνση-κατάρριψη “παραδοσιακής” Κοινωνικής Εργασίας	Σ1, Σ3
Συνεχής αλληλεπίδραση πεδίου Κοινωνικής Εργασίας με τον Ακαδημαϊκό χώρο, τον Συνδικαλιστικό χώρο και με τους δημόσιους φορείς (ΣΚΛΕ - Υπουργεία)	Σ2
Ανάδειξη της ριζοσπαστικής πρακτικής της Κοινωνικής Εργασίας, των αγώνων και των πρωτοβουλιών και μετουσίωση της πράξης σε θεωρία	Σ2
ΜΕΤΟΟ ²³ στην Κοινωνική Εργασία	Σ2, Σ6
Αναγνώριση πηγών καταπίεσης	Σ1
Ορατότητα και καταγγελία παραβιάσεων	Σ5
Ανάληψη ατομικής ευθύνης	Σ4, Σ5
Απενοχοποίηση των ατόμων που έχουν παραβιαστεί	Σ5

²³ Το 2006 το κίνημα του “ΜΕΤΟΟ” ιδρύθηκε από την ακτιβίστρια και επιζήσασα έμφυλης και σεξουαλικής βίας Tarana Burke. “Το 2017, το hashtag #metoo έγινε viral και αφύπνισε τον κόσμο στο μέγεθος του προβλήματος της σεξουαλικής βίας. Αυτό που είχε ξεκινήσει ως τοπικό έργο βάσης από τα κάτω, είχε πλέον γίνει ένα παγκόσμιο κίνημα. Σήμερα, η δουλειά μας συνεχίζει να επικεντρώνεται στην παροχή βοήθειας σε ένα αυξανόμενο φάσμα επιζώντων έμφυλης/σεξουαλικής βίας - νέων ατόμων, queer ατόμων, τρανς ατόμων, ανάπηρων ατόμων, μαύρων γυναικών και κοριτσιών όλων των κοινοτήτων. Εργαζόμαστε για να διαταράξουμε τα συστήματα που επιτρέπουν τον πολλαπλασιασμό της σεξουαλικής βίας στον κόσμο μας.” (me too. movement, xx) (<https://metoomvmt.org/get-to-know-us/history-inception/>)

Κοινωνική Φροντίδα / Δημιουργία χώρων κοινωνικής φροντίδας	Σ5
Δημιουργία σωματείων	Σ5
Εφαρμογή Πολιτικής Ορθότητας ²⁴ και επιβολή κυρώσεων στην μη τήρηση δεοντολογίας	Σ6

«Πιστεύω στην Κοινωνική Αλλαγή, αλλιώς δεν θα έκανα αυτό το επάγγελμα. Θεωρώ ότι χρειάζεται να αλλάξουν ριζικά τα συστήματα καταπίεσης. Θέλει πάρα πολύ αγώνα... Έχει πολλή μεγάλη σημασία να διεκδικούμε και να είμαστε μαζί με τα κινήματα. Θεωρώ πως το επάγγελμά μας οφείλει να είναι συνυφασμένο με τα κινήματα. Δεν ασπάζομαι μία πιο παραδοσιακή ΚΕ.» (Σ1)

«Δεν νιώθω πως υπάρχει επικοινωνία των θεσμικών παραγόντων, των ακαδημαϊκών παραγόντων, με το πεδίο, τα νέα εργαζόμενα άτομα, τα αγωνιστά, τα κινηματικά, τα υπερασπιστά... Δεν υπάρχει διάλογος, και χωρίς διάλογο ουσιαστικό δεν υπάρχει αλλαγή σε όλο αυτό που συζητάμε. Υπάρχουν μικρές, μεμονωμένες νίκες, στο πεδίο ή όπου, αλλά αν αυτά επικοινωνούσαν μεταξύ τους, ίσως θα ήταν ένα λιθαράκι. Ίσως...» (Σ2)

«Ακόμα και με το να μην μας κατηγορούμε που δεν μιλήσαμε για παράδειγμα, ή για το ότι δεν κάναμε κάτι... Και αυτό είναι ανακουφιστικό και βοηθητικό...» (Σ5)

«(Αναφερόμενη στην εφαρμογή της πολιτικής ορθότητας) Ωστόσο θεωρώ ότι είναι ίσως από τους μόνους τρόπους που εργασιακά μπορεί κάπως να γεφυρωθεί το έμφυλο. Να γεφυρωθεί μέσα από το φόβο δηλαδή. Μέσα από το φόβο των ανώτερων στρωμάτων για την αντιμετώπιση που θα έχουν από το κοινωνικό σύνολο.» (Σ7)

4.4.3 Αλλαγή Νομοθετικού και Συστημικού πλαισίου - Τι;

Πίνακας 5: Αλλαγές σε Νομοθετικό και Συστημικό πλαίσιο

Μετατόπιση βάρους στο θύτη και όχι στο ποινικοποιημένο άτομο	Σ1, Σ4, Σ5, Σ6, Σ7, Σ8
--	------------------------------

²⁴ Πολιτική ορθότητα, όρος που χρησιμοποιείται για να αναφέρεται στη γλώσσα που φαίνεται να έχει σκοπό να προκαλέσει το λιγότερο προσβλητικό, ειδικά όταν περιγράφει ομάδες που προσδιορίζονται από εξωτερικούς δείκτες όπως η φυλή, το φύλο, ο πολιτισμός ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός. (Britannica, xx) (<https://www.britannica.com/topic/political-correctness>)

Συμπεριληπτικό ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο (ΛΟΑΤΚΙΑ+ ζητήματα, προσφυγικό και μεταναστευτικό, αναπηρία, παιδική προστασία)	Σ1, Σ2
Χάρτα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως υποχρεωτικό νομιμοποιητικό έγγραφο που να υπερισχύει της ευχέρειας του κάθε κράτους	Σ2, Σ5
Εφαρμογή Δικαιοσύνης / Αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο σε θύτες (έμφυλα ζητήματα, ρατσιστική βία, ρητορική μίσους)	Σ1, Σ4, Σ5, Σ6, Σ7, Σ8
Αδιαμφισβήτητη δυνατότητα καταγγελίας της ποινικοποίησης με κρατική υποστήριξη και καταγραφή των ποινικοποιήσεων χωρίς παραγραφή αυτών, εντός Κοινωνικής Εργασίας	Σ4, Σ6
Όργανο αξιολόγησης στην Κοινωνική Εργασία πάνω στο έμφυλο και την ισότητα	Σ6
Δημιουργία κοινοτικών αλληλέγγυων μονάδων κοινωνικής φροντίδας	Σ5, Σ8
Πλήρης μισθολογική εξίσωση	Σ3
Αδιαμφισβήτητο δικαίωμα μητρότητας και αδειών μητρότητας	Σ3

«Από τις βασικές ανακηρύξεις, τύπου ΟΗΕ και όλα αυτά, θα ήθελα το να είναι να πιο επίσημες.. Να λαμβάνονται πιο πολύ υπόψη. Να είναι πιο νομικά υποχρεωτικά. Εγώ ας πούμε όλα αυτά, τα έχω σαν μπροσούρα, σαν κάτι έξτρα.. “Καλό θα ήταν και να μην καταπατάμε...”. Αν είχανε φωνή τα δικαιώματα, θα ήταν κάπως σαν να λένε “Καλό θα ήταν να σεβόμαστε τα Ανθρώπινα Δικαιώματα..”» (Σ5)

«Να μπορώ να καταγγείλω! Να μπορώ να καταγγείλω και να έχει και αντίκρισμα. Δηλαδή, άμα είναι να καταγγείλω και να μπει κάτω από το συρτάρι. Πάμε για ΜΕΤΟΟ στην ΚΕ. Καλά, ξεκάθαρα το να μπορώ να καταγγείλω. Και να υπάρχει ίσως και ένα όργανο, πιο θεσμικό ίσως, το οποίο να αξιολογεί, και στο έμφυλο αλλά και γενικότερα, την δυνατότητα βελτίωσης, ή καλύτερης κατανόησης, του αξιακού κώδικά αυτού που κάνουμε.» (Σ6)

«Έχει αποτύχει το νομικό, ας δούμε κάτι άλλο. Εσύ καλείσαι, να πεις στον άλλον ότι βιάστηκα, αντί αυτός να πείσει, ότι δεν σε βίασε. Αυτό είναι από μόνο του παράνομο. Δηλαδή με βάση τα διεθνή πρότυπα, είναι παράτυπο. Και παραβιαστικό.» (Σ8)

Συζήτηση-Συμπεράσματα

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν στην παρούσα εργασία, εντοπίζεται πως αν λάβουμε υπόψη τα δεδομένα για τις παραβιάσεις δικαιωμάτων Υ.Α.Δ., τα υψηλότερα στοιχεία συναντώνται στην Ασία και συγκεκριμένα στην Παλαιστίνη, όπου υπήρξαν πολλές συλλήψεις και δολοφονίες. Στην Ευρώπη βρέθηκαν περιπτώσεις συκοφαντίας, απειλών και συλλήψεων κυρίως σε Τουρκία και Ελλάδα, ενώ σε Αμερική και Αφρική εντοπίστηκαν ελάχιστα παραδείγματα σε Κολομβία και Νότια Αφρική αντίστοιχα (Κεφάλαιο 1.2). Παρ' όλα αυτά, χρειάζεται να αναφερθεί όπως είπαμε, πως τα δεδομένα ενδέχεται να μην είναι ακριβή, καθώς πρόκειται για αναζήτηση στοιχείων σε πλατφόρμες (σε συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο) μιας και δεν υπάρχουν συγκεντρωμένα σε κάποια βάση. Για να τεκμηριωθεί το φαινόμενο της ποινικοποίησης των Υ.Α.Δ. κοινωνικών λειτουργών, έγινε η επιλογή να αναφερθούν μόνο οι άμεσες κρατικές επιθέσεις προς Υ.Α.Δ. Σε περίπτωση συμπερίληψης επιθέσεων από εξυπηρετούμενα άτομα σε κοινωνικές/ούς λειτουργούς, τότε η εικόνα θα ήταν διαφορετική και θα είχαμε περισσότερα δεδομένα στις Η.Π.Α. Περνώντας στις Γ.Υ.Α.Δ., οι συμμετέχουσες στην έρευνα ήταν 8 κοινωνικές λειτουργοί ηλικίας 23 με 36 ετών, που όπως φαίνεται και μέσα από τα δημογραφικά στοιχεία, εργάζονται ή έχουν εργαστεί στην περιοχή της Αττικής, σε πεδία όπως αυτό του προσφυγικού-μεταναστευτικού, μέχρι την παιδική προστασία, την ΛΟΑΤΚΙΑ+ κοινότητα, κακοποιημένες γυναίκες και με άτομα που έκαναν/κάνουν χρήση ουσιών. Αν και στην πρώτη ερώτηση του πρώτου ερευνητικού άξονα της συνέντευξης, για το αν συμμετέχουσες αντιλαμβάνονται τις εαυτές τους ως Γ.Υ.Α.Δ, δεν απάντησαν όλες θετικά (5 στις 8 απάντησαν πως αντιλαμβάνονται τις εαυτές τους ως Γ.Υ.Α.Δ., ή έστω την δουλειά τους εντός της υπεράσπισης των Α.Δ.), φαίνεται ωστόσο, πως όλες ανεξαιρέτως «πάλευαν» και προσπαθούσαν, από πολύ μικρή ηλικία, πριν γίνουν κοινωνικές λειτουργοί, για μία κοινωνική δικαιοσύνη και μία συμπερίληψη. Οι συνεντεύξεις επιβεβαιώνουν την θεωρία και φαίνεται πως η ταυτότητα της γυναίκας και η ταυτότητα της υπερασπίστριας Α.Δ., αν και δεν είναι το ίδιο πράγμα, είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Όπως αναφέρεται και από το Amnesty International (2019), αυτό που ξεχωρίζει τις Γ.Υ.Α.Δ. από τους Υ.Α.Δ. είναι οι ειδικές για το φύλο προκλήσεις που αντιμετωπίζουν λόγω του ποιόν τους, ως γυναίκες/θηλυκότητες ή ως

άτομα της ΛΟΑΤΚΙΑ+ κοινότητας. Σε συνάρτηση με το γεγονός ότι τα δικαιώματα που υπερασπίζονται συνδέονται με τα δικαιώματα των γυναικών, την ισότητα των φύλων και τη σεξουαλικότητα, τα οποία είναι δομικά απωθημένα στις πατριαρχικές κοινωνίες.

«Ένα κομμάτι μου είναι ότι πάντα ένιωθα πάρα πολύ διαφορετική. Από όταν θυμάμαι τον εαυτό μου. Ήμουν κάτι που δεν μπορούσε να φτάσει κάτι άλλο, που αυτό το άλλο, ήταν ο αδελφός μου... Ήταν όλο τόσο διπλά, τριπλά μηνύματα, που δεν έβγαζες νόημα. Κανένα παιδί δεν θα έβγαζε νόημα σε όλο αυτό. Το φύλο μου, ήταν πάρα πολύ μεγάλο θέμα μέσα στην οικογένεια. Δεν είχα ίσα δικαιώματα με τον αδελφό μου σε τίποτα! Δηλαδή αυτό ήταν κάτι που με εξόργιζε...» (Σ6)

Τα ερευνητικά ερωτήματα, που αποτέλεσαν την ουσία της ερευνητικής διαδικασίας, προσπάθησαν να αναδείξουν τις ποινικοποιήσεις-παραβιάσεις των γυναικών κοινωνικών λειτουργιών, να κάνουν μία χαρτογράφηση των θέσεων και στάσεων αντιμετώπισης αυτών, αλλά και να προτείνουν, κωδικοποιώντας τα λόγια των συμμετεχουσών, μία απονομή ευθύνης, μία πιθανή βελτίωση των υφιστάμενων συνθηκών και κάποιες αλλαγές που κρίνεται αναγκαίο να γίνουν.

Αναλυτικότερα, και όπως φαίνεται μέσα από τον Πίνακα 1, και οι 8 συμμετέχουσες έχουν υποστεί ψυχολογική παρενόχληση και έχουν υπάρξει στο στόχαστρο εκστρατειών συκοφαντίας, διασυρμού, στερεοτυπικής κατηγοριοποίησης και δυσφήμισης. Οι κοινωνικές λειτουργοί δεν φαίνεται να λαμβάνονται ως ισάξιες/ισότιμες με τους άνδρες συναδέλφους τους, και στις περιπτώσεις που εκφράζουν γνώμη ως επαγγελματίες ή/και δρουν από την θέση τους ως μέλη μιας διεπιστημονικής ομάδας, αμφισβητούνται, υπονομεύονται, παραγκωνίζονται, σεξουαλικοποιούνται ή και ψευδώς διασύρονται. Μαζί με την μη υποστήριξη του εκάστοτε εργασιακού πλαισίου, την παραγραφή των παραβιάσεων και την γενικότερη υποτίμηση του βιώματος, αξιολογώντας το ως κάτι προσωπικό αντί για ένα πολιτικό και κοινωνικό φαινόμενο/συνθήκη, φαίνεται να επιβεβαιώνεται η αποτυχία ενός συστήματος. Ένα σύστημα χτισμένο και ανατροφοδοτούμενο από την πατριαρχία και τον καπιταλισμό, που αδυνατεί να συμπεριλάβει και να επιβεβαιώσει κομμάτια του, δηλαδή τις γυναίκες και τα βιώματά τους. Όπως αναφέρει και η Mahamuda Rahman (Cordaid, 2021), όλη αυτή η καταπίεση λειτουργεί τόσο συστημικά, που χαρακτηριστικά όπως η επιθετικότητα, η δύναμη, το πείσμα, ακόμη και η απληστία δοξάζονται, ενώ η ενσυναίσθηση, η φροντίδα και η προνοητικότητα κατακρίνονται. Οι άνδρες λένε ότι προσπαθούν να σηκώσουν όλα τα βάρη στους ώμους τους, να

είναι «ανδρικοί/αρρενωποί» και «δυνατοί» και ότι υποφέρουν πάρα πολύ όταν δεν ανταποκρίνονται σε αυτές τις κοινωνικές προσδοκίες. Και εξαιτίας αυτών των στερεοτύπων, αμέτρητοι αριθμοί γυναικών σε πολλές χώρες βιώνουν παραβιάσεις την μία μετά την άλλη, από τον ακρωτηριασμό των γεννητικών τους οργάνων, τον υποσιτισμό, τη σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, τον διαδικτυακό εκφοβισμό, μέχρι τον καθημερινό περιστασιακό σεξισμό. Φαίνεται πως το φύλο και η διχοτόμηση του, προϋπάρχουν των δικαιωμάτων και της εργασίας. Η σεξουαλικοποίηση των συμμετεχουσών και η απαίτηση που τους φορτώνεται να «δώσουν» κάτι δικό τους, είτε αυτό είναι το σώμα τους, είτε η ισχύς τους, είτε ο έλεγχος που έχουν ως επαγγελματίες πάνω σε συγκεκριμένες καταστάσεις, επιστρέφει πάλι σε ένα σύστημα, που μαθαίνει/επιτρέπει στα άτομα του, τους άνδρες/αρρενωπότητες, να παίρνουν πάντα αυτό που θέλουν, χωρίς συνέπεια για το αν θα γίνουν παρεμβατικοί και κακοποιητικοί.

Η αντιμετώπιση αυτών των παραβιάσεων δεν έχει γραμμική πορεία, καθώς φαίνεται πως κάθε συμμετέχουσα ακολουθεί ένα δικό της μονοπάτι δικαιοσύνης και επούλωσης. Ωστόσο, αν και μπορεί να φαίνεται αυτονόητο, ταυτόχρονα θα μπορούσε να είναι και ελπιδοφόρο πως και οι 8 συμμετέχουσες στέκονται απέναντι στην έμφυλη βία ως κάτι που δεν θα έπρεπε να συμβαίνει, ως κάτι που χρειάζεται να ποινικοποιείται, ως κάτι που είναι αναγκαίο να αλλάξει. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας του ΕΚΚΕ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών) γύρω από την έμφυλη βία στην Ελλάδα, περισσότερες από 2 στις 5 γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή (42,6%) και εργάζονται ή είχαν εργαστεί στο παρελθόν, φέρονται να έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία τους τουλάχιστον μια φορά κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου (Παπαδόπουλος, Καπέλλα, Κονδύλη, Λιναρδής, Παπαδούδης, Χατζηγιάννη & Θεοφίλη, 2023). Όπως έχει αναφερθεί πιο πάνω, η συνηγορία στοχεύει σε μία κοινωνική αλλαγή και δικαιοσύνη. Δεν γνωρίζω αν μπορούμε με βεβαιότητα, να θεωρήσουμε τις απαντήσεις των συμμετεχουσών, όπως και αυτές απαριθμούνται στον Πίνακα 2, ως βήματα και δράσεις συνηγορίας. Στην πλειονότητά τους ήταν αντιδράσεις, που φάνηκαν ως η μόνη μερικές φορές πιθανή απάντηση στο πρόσωπο της ποινικοποίησης. Ωστόσο, μέσα από την θέση της κοινωνικής εργασίας, της ιδιότητας τους ως κοινωνικές λειτουργοί αλλά και της ακτιβιστικής/κινηματικής τους δράσης, φαίνεται πως μπόρεσαν να νοηματοδοτήσουν

την αντίσταση αυτή, με ορισμούς όπως αυτός της κοινωνικής αλλαγής και της κοινωνικής δικαιοσύνης, στοχεύοντας σε μικρό, αλλά και σε ένα μακρό επίπεδο.

Τέλος, και μέσα από τους τρεις τελευταίους πίνακες (Πίνακας 3, Πίνακας 4, Πίνακας 5) φαίνεται πως η ύπαρξη μιας συντονισμένης καταγραφής των περιπτώσεων αυτών θα βοηθούσε όχι μόνο στην ύπαρξη δεδομένων και στην αναγνώριση των καταπατήσεων/ποινικοποιήσεων της δουλειάς των Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ., αλλά και στην πίεση ανάληψης ευθυνών και ανάπτυξης παρεμβάσεων με στόχο την προστασία τους. Θα μπορούσε να φτιαχτεί ένα συντονισμένο πλάνο συνηγορίας προκειμένου οι κοινωνικοί/-ες λειτουργοί που δραστηριοποιούνται ως Υ.Α.Δ. να μπορούν να υποστηρίζονται αποτελεσματικά σε περιπτώσεις που παραβιάζονται τα δικαιώματά τους αλλά και να προλαμβάνονται ανάλογες καταπατήσεις στο μέλλον. Η Μαρία Τζαβάρα (2023), μέλος της ομάδας Συνηγορίας στο Κέντρο Διοτίμα, στην έρευνά της προτείνει δράσεις τόσο αντιδραστικές, όσο και προληπτικές για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, από την συναίνεση και την συμπερίληψη, μέχρι τη συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση στατιστικών δεδομένων. Άλλωστε, φαίνεται και μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχουσών, πως το φαινόμενο αυτό είναι πολυσύνθετο. Κάθε απάντηση προσπαθεί να προλάβει ένα μικρό κομμάτι της καθημερινότητας, της εργασίας, της επούλωσης, της κοινωνίας, προσπαθώντας να καλύψει ένα συστημικό κενό, κάτι που μας επιβεβαιώνει για άλλη μία φορά πως το εν τέλει το προσωπικό, είναι πολιτικό. Η έμφυλη βία είναι φαινόμενο. Η παραβίαση είναι μαθημένη και επιτρεπτή. Τα άτομα που παραβιάζουν μπορούν και πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη τους. Και τα συστήματα που έχουν χτιστεί για να δίνουν προνόμια σε κάποιους και να τα στερούν από άλλους, μπορούν να αλλάξουν.

“Έμπλεκόμενοι φορείς, στελέχη, άτομα, όλ@, να λαμβάνουμε υπόψη μας, ότι η συνθετότητα του φαινομένου δε μπορεί να λειτουργεί ως άλλοθι για κενά, αδράνειες, παγιωμένες σεξιστικές αντιλήψεις και εν τέλει για την πλημμελή απόκριση των αρχών, των υπηρεσιών και των στελεχών που κατέχουν θέσεις-κλειδιά στην εφαρμογή πολιτικών προστασίας και πρόληψης αλλά και εν γένει όπου αρθρώνονται διαπροσωπικές, κοινωνικές, εργασιακές, οικονομικές σχέσεις.” (Τζαβάρα, 2023 σελ.24)

Εν κατακλείδι χρειάζεται και μπορούμε να κάνουμε κάτι. Μπορεί να φτιαχτεί ένα πλάνο συνηγορίας, μπορεί να γίνει πιο συμπεριληπτικό το επάγγελμα και η θεωρία της κοινωνικής εργασίας, μπορεί να δοξαστεί η ενσυναίσθηση και η φροντίδα και να βαφτιστούν δύναμη, και μπορούμε να απενοχοποιήσουμε η μία την άλλη και

να δούμε πως καμία δεν είναι μόνη, ποτέ δεν ήταν και ποτέ δεν θα είναι. Η παραπάνω έρευνα προσπάθησε να δείξει πως κάθε βίωμα είναι σημαντικό, και πως η έμφυλη βία, είναι καταπάτηση δικαιώματος, και οι κοινωνικές/οί λειτουργοί αποτελούν κατηγορία υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη φύση του επαγγέλματος.

Πηγές – Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Babbie, E. (2011). Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα. Αθήνα: Κριτική.
- Chatzidakis A., Hakim J, Littler J., Rottenberg C. & Segal L. (2022), *ΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΤΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ, Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΗΣ*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις ΡΟΠΗ
- Colour Youth. (n.d.) Ορολογίες. Ανακτήθηκε από: <https://www.colouryouth.gr/terms/>
- Connell, W. R., (2006). Το κοινωνικό φύλο. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Δίκτυο Δράσης Κοινωνικών Λειτουργιών. (χ.χ.). Απελευθέρωση του κοινωνικού λειτουργού Bilal Yildiz. Ανακτήθηκε από: <https://socialworkers.gr/draseis/63-apeleftherosi-tou-koinonikoy-leitourgoy-bilal-yildiz.html>
- Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας. (2022). Ετήσια Έκθεση 2022. Ανακτήθηκε από: <https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2023/04/ETHSIA-EKTHESH-2022.pdf>
- ΔΙΟΤΙΜΑ. (χ.χ.) Ορολογίες. Ανακτήθηκε από: <https://diotima.org.gr/orologies/#:~:text=%CE%95%CE%BC%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%AD%CF%87%CE%B5%CE%B9%20%CF%84%CE%B7%20%CF%87%CF%81%CE%AE%CF%83%CE%B7%20%CF%85%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%BA%CF%84%CE%AE%CF%82%20%CE%AE,%CE%B1%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B1%20%CE%B1%CF%80%CF%8C%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%BD%CE%BF%CE%BCE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%AF%CE%B1>.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (2020) Καθορισμός λειτουργίας του «Μητρώου Ελληνικών και Ξένων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ)» και του «Μητρώου Μελών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ)», που δραστηριοποιούνται σε θέματα διεθνούς προστασίας, μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης εντός της Ελληνικής Επικράτειας. Ανακτήθηκε από: <https://migration.gov.gr/wpcontent/uploads/2021/04/10616.pdf>

- Ίσαρη Φ. & Πούρκος, Μ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας [Undergraduate textbook]. Kallipos, Open Academic Editions.
<https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-473>
- Ιωακειμίδης, Β. (2012). Αντί Επιλόγου: Κοινωνική Εργασία για την Κοινωνική Δικαιοσύνη. Στο Β. Ιωακειμίδης (επιμ.), Κοινωνική Εργασία για την Κοινωνική Δικαιοσύνη Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Κριτική
- Καλλινικάκη, Θ. (2010). Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα της κοινωνικής εργασίας. Αθήνα: Τόπος.
- Καλλινικάκη, Θ. (2011). Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της κοινωνικής εργασίας. Αθήνα: Τόπος.
- Mason, J. (2011). Η διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας. Αθήνα: Πεδίο
- Μπωβουάρ, Σ. Ντε (2021). *Το Δεύτερο Φύλο*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχιμο.
- Ortner, S. (1994). «Είναι το θηλυκό για το αρσενικό ό,τι η φύση για τον πολιτισμό;» στο Α. Μπακαλάκη (επιμ.) Ανθρωπολογία, Γυναίκες και Φύλο (σελ. 75-108), Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
- Otto, J. (2023). *ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 99% ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ*. Cinzia Arruzza, Tithi Bhattacharya, and Nancy Fraser. Αθήνα: Εκδόσεις Εκτός Γραμμής
- Παπαδόπουλος, Α.Γ., Καπέλλα, Α., Κονδύλη, Δ., Λιναρδής, Α., Παπαδούδης, Γ., Χατζηγιάννη, Α., Θεοφίλη, Α. (2023). Έμφυλη βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας στην Ελλάδα (GBV-EL): Πρώτα αποτελέσματα της έρευνας. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών,
<https://doi.org/10.17903/30971.1>
- Payne, M. (2021). Κοινωνική Εργασία - Από τη θεωρία στην πράξη: Ένας απαραίτητος οδηγός (Επιμ.: Τελώνη, Δ. Δ.). Αθήνα: Τόπος.
- Πολυκάρπου, Β. (2019). Μία σύντομη εισαγωγή στη διαθεματικότητα. Στο Community Course on Intersectionality: Πράξη πρώτη. Ανακτήθηκε από:
<https://feministresearch.org/wp-content/uploads/2019/06/intersectionality-ebook.pdf>
- Robson, C. (2007). Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές. Αθήνα: Gutenberg.
- Τζαβάρα, Μ. (2023). ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ. Ανακτήθηκε από:

https://diotima.org.gr/wp-content/uploads/2024/01/GBV-PREVENTION-POLICY-BRIEF_2023_final.pdf

Τσιώλης, Γ. (2014). Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάλυσης στην Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα. Αθήνα: Κριτική.

Τσιώλης, Γ. (2018). Θεματική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Στο Γ. Ζαϊμάκης (επιμ.), Ερευνητικές Διαδρομές στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρητικές-Μεθοδολογικές Συμβολές και Μελέτες Περίπτωσης (σ. 97-125). Κρήτη: Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας.

Ξενόγλωσση

Aakvaag, H. F., Thoresen, S., Wentzel-Larsen, T., Dyb, G., Røysamb, E., & Olf, M. (2016). Broken and guilty since it happened: A population study of trauma-related shame and guilt after violence and sexual abuse. *Journal of Affective Disorders*, 204, 16–23. doi:10.1016/j.jad.2016.06.004

Abeysekera, S. (2007). *Claiming Rights, Claiming Justice: A Guidebook on Women Human Rights Defenders*.

Amnesty International. (n.d.). A brief history of human rights. Ανακτήθηκε από: <https://www.amnesty.nl/a-brief-history-of-human-rights>

Amnesty International. (2019, November 29). Challenging power, fighting discrimination: A call to action to recognise and protect women human rights defenders. Ανακτήθηκε από: <https://www.amnesty.org/en/documents/act30/1139/2019/en/>

Amnesty International. (2022, June 16). Israel/OPT: Quash flawed conviction of aid worker Mohammed al-Halabi. Ανακτήθηκε από: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/06/i-opt-quash-flawed-conviction-of-aid-worker-mohammed-al-halabi/>

BLACKPAST. (2012) AUDRE LORDE, “*THE USES OF ANGER: WOMEN RESPONDING TO RACISM*”. Ανακτήθηκε από: <https://www.blackpast.org/african-american-history/speeches-african-american-history/1981-audre-lorde-uses-anger-women-responding-racism/>

Britannica. (n.d.) The personal is political. Ανακτήθηκε από: <https://www.britannica.com/topic/the-personal-is-political>

- Columbia Law School. (2017). Kimberlé Crenshaw on Intersectionality, More than Two Decades Later. Ανακτήθηκε από: <https://www.law.columbia.edu/news/archive/kimberle-crenshaw-intersectionality-more-two-decades-later>
- Cordaid. (2021). WE ARE ALL VICTIMS OF A PATRIARCHAL SOCIETY: SOME JUST SUFFER MORE THAN OTHERS. Ανακτήθηκε από: <https://www.cordaid.org/en/story/we-are-all-victims-of-a-patriarchal-society-some-just-suffer-more-than-others/>
- Cox, L.E., Tice, C.J. & Long, D.D. (2015). Introduction to Social Work: An Advocacy-Based Profession (Social Work in the New Century). SAGE.
- Cowie, L. J., Greaves, L. M., & Sibley, C. G. (2019). Sexuality and sexism: Differences in ambivalent sexism across gender and sexual identity. *Personality and Individual Differences*, 148, 85–89. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.05.023>
- Dalrymple, J. & Boylan, J. (2013). *Effective advocacy in Social Work*. London: Sage.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2005). *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed.). Sage Publications Ltd.
- Fernández, L. E. E., & Patel, C. (2015). Towards developing a critical and ethical approach for better recognizing and protecting human rights defenders. *The International Journal of Human Rights*, 19(7). <https://doi.org/10.1080/13642987.2015.1075302>
- Frontline Defenders, (2022). FRONT LINE DEFENDERS GLOBAL ANALYSIS 2021. Ανακτήθηκε από: <https://www.frontlinedefenders.org/en/resource-publication/global-analysis-2021-0>
- Gianpa, E. (2020, August 10). Mario Paciolla was killed as a Colombian activist. *l'America Latina*. Ανακτήθηκε από: <https://lamericalatina.net/2020/08/10/mario-paciolla-was-killed-as-a-colombian-activist/>
- Harris, J. (2008). State Social Work: Constructing the Present from Moments in the Past. *British Journal of Social Work*, 38, 662-679. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcn024>
- Harrop, D. (2022, October 12). Social Workers in Palestine: Solidarity, A Verb or a Noun?. *The Palestine Chronicle*. Ανακτήθηκε από:

<https://www.palestinechronicle.com/social-workers-in-palestine-solidarity-a-verb-or-a-noun/>

- Healy, L. M. (2008). Exploring the history of social work as a human rights profession. *International Social Work*, 51(6), 735-746. <https://doi.org/10.1177/0020872808095247>
- Hong Kong Social Workers Association. (2020, June 26). Hong Kong Association of Social Workers issue statement on arrest of social worker. International Federation of Social Workers. Ανακτήθηκε από: <https://www.ifsw.org/hong-kong-association-of-social-workers-issue-statement-on-arrest-of-social-worker/>
- Hopf, C. (2004). Research ethics and qualitative research. In U. Flick, E. von Kardorff & I. Steinke (eds). *A companion to qualitative research* (pp. 335-339). London: Sage Publications
- HRD Memorial. (n.d.). About the HRD Memorial. Ανακτήθηκε από: <https://hrdmemorial.org/about-the-project/>
- Human Rights Watch. (χ.χ.). Ελλάδα Γεγονότα του 2020. Ανακτήθηκε από: <https://www.hrw.org/el/world-report/2021/country-chapters/greece>
- Ife, J., (2016). Human Rights and Social Work: Beyond Conservative Law. *Journal of Human Rights and Social Work*, 1, 3-8. Doi 10.1007/s41134-016-0001-4
- IASSW, (2018). Global Social Work Statement of Ethical Principles. Ανακτήθηκε από: <https://www.iassw-aiets.org/wp-content/uploads/2018/04/Global-Social-Work-Statement-of-Ethical-Principles-IASSW-27-April-2018-1.pdf>
- International Federation for Human Rights. (2022, June 14). Turkey: Arbitrary of 22 members for the Migration Monitoring Association. Ανακτήθηκε από: <https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/turkey-arbitrarydetention-of-22-members-of-the-migration-monitoring>
- International Federation of Social Workers. (2019, November 1). Statement by the Latin American and Caribbean Region of the murder of social worker colleague Cristina Bautista and other community leaders in Colombia. Ανακτήθηκε από: <https://www.ifsw.org/statement-by-the-latin-american-and-caribbean-region-of-the-international-federation-of-social-workers-fits-lac-for-the-murder-of-social-worker-colleague-cristina-bautista-and-other-community-leaders/>

- International Federation of Social Workers. (2018, March 16). IFSW Human rights commission: concern on imprisonment of social worker. Ανακτήθηκε από: <https://www.ifsw.org/ifsw-human-rights-commission-concern-on-imprisonment-of-social-worker/>
- International Federation of Social Workers. (2018, January 14). More social workers arrested in Palestine: statement by the PUSWP. Ανακτήθηκε από: <https://www.ifsw.org/more-social-workers-arrested-in-palestine-statement-by-the-puswp/>
- International Federation of Social Workers. (2016, December 2). Social worker killed in Aleppo. Ανακτήθηκε από: <https://www.ifsw.org/social-worker-killed-in-aleppo/>
- International Federation of Social Workers. (2016, January 27). IFSW supports Turkish social work academic facing detention. Ανακτήθηκε από: <https://www.ifsw.org/ifsw-supports-turkish-social-work-academic-facing-detention/>
- International Federation of Social Workers. (2014). Global definition of social work. Ανακτήθηκε από: <http://ifsw.org/get-involved/global-definition-of-social-work/>
- International Federation of Social Workers. (2011, November 9). IFSW writes to the Hungarian Government. Ανακτήθηκε από: [https://www.ifsw.org/ifsw-writes-Jackson S. Interchanges \(2006\). Gender, sexuality and heterosexuality: The complexity \(and limits\) of heteronormativity. Feminist Theory. 7:105–121. doi: 10.1177/146470010606146to-the-hungarian government/](https://www.ifsw.org/ifsw-writes-Jackson S. Interchanges (2006). Gender, sexuality and heterosexuality: The complexity (and limits) of heteronormativity. Feminist Theory. 7:105–121. doi: 10.1177/146470010606146to-the-hungarian government/)
- Jackson S. Interchanges (2006). Gender, sexuality and heterosexuality: *The complexity (and limits) of heteronormativity*. Feminist Theory. 7:105–121. DOI:10.1177/1464700106061462
- Jewkes, R., R. Morrell, E. Jeff Hearn, D. Lundqvist, G. Blackbeard, M. Lindegger, Y. S. Quayle, and L. Gottzen. 2015. “Hegemonic Masculinity: Combining Theory and Practice in Gender Interventions.” Culture, Health & Sexuality 17 (Suppl2): 112–127. DOI:10.1080/13691058.2015.1085094
- Johnson, A. G. (2004). *Patriarchy, the system*. Women’s lives: Multicultural perspectives, 3(2204), 25-32.
- Kaufman, D. R. (2007). From course to discourse: Mainstreaming feminist methodology. In S. N. Hesse-Biber (Ed.)

- Levy, G. & Levac, A. (2022, October 7). Out Shopping, a Palestinian Social Worker Turns Into a 'Terrorist' and Is Killed by Israeli Troops. Haaretz. Ανακτήθηκε από: <https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/2022-10-07/ty-article-magazine/.highlight/out-shopping-a-palestinian-social-worker-turns-into-a-terrorist-and-is-shot-dead/00000183-b31a-d5eb-a3af-f3be01c60000>
- Lorde, A. (1983). There Is No Hierarchy Of Oppressions. BULLETIN, Interracial Books For Children. p. 9. Ανακτήθηκε από: <https://search.library.wisc.edu/digital/AZV6IH7UCTMVC28H/pages/A5MDGTZKRXJUUG8D?view=one>
- Lundy, C. & van Wormer, K. (2007). Social and economic justice, human rights and peace: The challenge for social work in Canada and the USA. *International Social Work*. 50, 727-739. DOI: 10.1177/0020872807081899
- Mapp, S., McPherson, J., Androff, D. A., & Gatenio Gabel, S. (2019). Social work is a human rights profession. *Social Work*, 64(3), 259–269. <https://doi.org/10.1093/sw/swz023>
- Marshall, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family Practice*, 13(6), 522-525
- Mertens, D. (1998). *Research methods in education and psychology. Integrating diversity quantitative & qualitative Approaches*. London: Sage.
- Nah, A. M., Bennett, K., Ingleton, D., & Savage, J. (2013). A research agenda for the protection of human rights defenders. *Journal of Human Rights Practice*, 5(3), 401-420. <https://doi.org/10.1093/jhuman/hut026>
- National Museum of African American History & Culture. (n.d.) *Social Identities and Systems of Oppression*. Ανακτήθηκε από: <https://nmaahc.si.edu/learn/talking-about-race/topics/social-identities-and-systems-oppression>
- News Desk. (2021, December 15). Female Social Worker Stabbed to death in Karachi. *The Friday Times*. Ανακτήθηκε από: <https://www.thefridaytimes.com/2021/12/15/female-social-worker-stabbed-to-death-in-karachi/>
- Norlock, Kathryn. (2019). "Feminist Ethics", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* Edward N. Zalta (ed.). Ανακτήθηκε από: <https://plato.stanford.edu/entries/feminism-ethics/>

- Papouli, E. (2016). Development of Social Work Values and Ethics in a Greek Field Placement. *Ethics and Social Welfare*, 10(4), 378-389. doi:10.1080/17496535.2016.1225688
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.
- Raza, M. T. (2016, July 15). Seraiki social worker Zafar Lund murdered. Dawn Today's Paper. Ανακτήθηκε από: <https://www.dawn.com/news/1270991>
- Rodrigues, J. C., Campos, R. L., & Santana Jr, J. R. (2022). Environmental defenders suffering death threats and “under protection” in the state of Pará, Eastern Amazonia, Brazil. *Journal of Political Ecology*, 29(1), 430-454. <https://doi.org/10.2458/jpe.4692>
- Sadye L. M. Logan. (2020). *Seven women who changed social work forever*. Ανακτήθηκε από: <https://blog.oup.com/2020/03/seven-women-who-changed-social-work-forever/>
- Schilt K, Westbrook L. (2009) *Doing gender, doing heteronormativity*. *Gender and Society*. 23:440–464. doi: 10.1177/0891243209340034
- Schuler, S. R., & Nazneen, S. (2018). Does Intimate Partner Violence Decline as Women's Empowerment Becomes Normative? Perspectives of Bangladeshi Women. *World Development*, 101, 284–292. DOI:10.1016/j.worlddev.2017.09.005
- Sidney Ruth Schuler, Rachel Lenzi, Shamsul Huda Badal & Sohela Nazneen (2017): Men's perspectives on women's empowerment and intimate partner violence in rural Bangladesh, *Culture, Health & Sexuality*, DOI: <https://doi.org/10.1080/13691058.2017.1332391>
- Social Work Action Network. (2019, May 22). Chinese Social Workers Arrested. Ανακτήθηκε από: <https://socialworkfuture.org/chinese-social-workers-arrested/>
- Stone, A. M. (1992). The role of shame in post-traumatic stress disorder. *American Journal of Orthopsychiatry*, 62(1), 131–136. <https://doi.org/10.1037/h0079308>
- Teloni, D.D., Dedotsi, S. & Telonis, A. (2020). Refugee ‘crisis’ and social services in Greece: social workers’ profile and working conditions. *European Journal of Social Work*, 23(2), 1-14. DOI: 10.1080/13691457.2020.1772729

- Traianou, A. (2014). The centrality of ethics in qualitative research. In P. Leavy (ed.), *The Oxford handbook of qualitative research* (pp. 62-77). New York: Oxford University Press.
- Thompson, N., & Campling, J. (2002). In *Loss and Grief* (1st ed., Vol. 1, p. 80). essay, Red Globe Press London. Doi: <https://doi.org/10.1007/978-1-4039-1404-0>
- UNITED NATIONS. (n.d. a). Challenges faced by human rights defenders. Ανακτήθηκε από: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-human-rights-defenders/challenges-faced-human-rights-defenders>
- UNITED NATIONS. (n.d. b). Women human rights defenders: OHCHR and women's human rights and gender equality. Ανακτήθηκε από: <https://www.ohchr.org/en/women/women-human-rights-defenders>
- UNITED NATIONS. (1948). Universal declaration of human rights. Ανακτήθηκε από: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html>
- UNITED NATIONS. (1999). Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms. Ανακτήθηκε από: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-human-rights-defenders/declaration-human-rights-defenders>
- UNITED NATIONS. (2002). Economic and Social Council. *PROMOTION AND PROTECTION OF HUMAN RIGHTS HUMAN RIGHTS DEFENDERS Report submitted by Ms. Hina Jilani, Special Representative of Secretary-General on human rights defenders, pursuant to the Commission on Human Rights resolution 2000/61.* Ανακτήθηκε από: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g02/111/22/pdf/g0211122.pdf?token=zDJSeFOJvolsNHAI0p&fe=true>
- UNITED NATIONS. (2006). General Assembly: *In-depth study on all forms of violence against women.* Ανακτήθηκε από: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n06/419/74/pdf/n0641974.pdf?token=WXkPxZ4HdhiMGqLcCw&fe=true>
- UNITED NATIONS. (2012). Human Rights Council: *Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Rashida Manjoo.* Ανακτήθηκε από:

<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g12/136/00/pdf/g1213600.pdf?token=54zxSam9bzAqo2CyMw&fe=true>

UNITED NATIONS. (2014). General Assembly: *Promotion of the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms: protecting women human rights defenders*. Ανακτήθηκε από: <https://digitallibrary.un.org/record/764453?ln=en&v=pdf>

UNITED NATIONS. (2018). General Assembly: *Violence against women in politics*. Ανακτήθηκε από: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n18/251/00/pdf/n1825100.pdf?token=whLK005tX0nt6ebHM4&fe=true>

UNITED NATIONS. (2019). General Assembly: *Situation of women human rights defenders*. Ανακτήθηκε από: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g19/004/97/pdf/g1900497.pdf?token=pJFUDHddbEG3f5G5LP&fe=true>

UNITED NATIONS. (2022). *International Day for Women Human Rights Defenders - Statement by United Nations High Commissioner for Human Rights Volker Türk*. Ανακτήθηκε από: <https://www.ohchr.org/en/statements/2022/11/international-day-women-human-rights-defenders-statement-united-nations-high>

UNITED NATIONS. (2023). Human Rights Council: *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, Mary Lawlor*. Ανακτήθηκε από: <https://srdefenders.org/country-visit-report-greece/>

Urgent Action Fund - Latin America and the Caribbean. (2018) *IMPUNITY FOR VIOLENCE: Against women defenders of territory, common goods, and nature in Latin America*. Ανακτήθηκε από: https://fondoaccionurgente.org.co/site/assets/files/1258/regional_report_-_impunity.pdf

Van der Vet, F. & Lyytikäinen, L. (2015). Violence and human rights in Russia: how human rights defenders develop their tactics in the face of danger, 2005–2013. *The International Journal of Human Rights* 19(7), 979-998. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/13642987.2015.1075306>

Warner M. (1991) Introduction: Fear of a queer planet. *Social Text*. ;29:3–17

Wilks, T. (2012). *Advocacy and Social Work Practice*. Maidenhead: Open University Press.

Women Human Rights Defenders International Coalition (WHRDIC). (n.d.). WHRDIC HISTORY. Ανακτήθηκε από: <https://www.defendingwomen-defendingrights.org/about/whrdic-history/>

Women Human Rights Defenders International Coalition (WHRDIC). (n.d.). THE WHRD MOVEMENT. Ανακτήθηκε από: <https://www.defendingwomen-defendingrights.org/about/the-whrd-movement/>

Παράρτημα Α: Οδηγός Συνέντευξης

Δημογραφικά στοιχεία Κοινωνικού Λειτουργού:

1. Φύλο
2. Ημερομηνία Γέννησης
3. Εκπαίδευση
4. Χρόνια συνολικής εργασιακής εμπειρίας στο επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας και σε ποιο/ποια πεδία.
5. Δικαιώματα, ιδεώδη και πληθυσμιακές ομάδες που εξυπηρετείτε/ασπάζεστε
6. Τι σας οδήγησε στην επιλογή (ταυτότητες, βιώματα, αντιλήψεις κ.α.) επαγγέλματος και ακτιβιστικής δράσης;

1ος Ερευνητικός Άξονας : Ποιες είναι οι δυσκολίες που έχουν αντιμετωπίσει ως γυναίκες κοινωνικοί λειτουργοί και υπερασπίστριες ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

1. Αντιλαμβάνεστε την εαυτή σας ως Γ.Υ.Α.Δ.; Και για ποιο λόγο;
2. Έχετε υπάρξει υποκείμενο έμφυλης διάκρισης;
3. Έχετε υπάρξει υποκείμενο έμφυλης βίας;
4. Έχετε υπάρξει υποκείμενο έμφυλης διάκρισης/βίας στον εργασιακό σας χώρο ή στην καθημερινότητά σας με αφορμή την πρακτική σας ως Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ.;
5. Υπάρχουν περιορισμοί που τίθενται ρητά ή όχι από το πλαίσιο εργασίας σας, αναφορικά με την εργασία σας ή την καθημερινότητά σας εκτός πλαισίου.
6. Έχουν υπάρξει στιγμές ή καταστάσεις όπου θεωρείτε πως βρισκόσασταν σε κίνδυνο εσείς, το έργο σας, ή κάποιο/α δικό/ά σας άτομο/α;
7. Το εργασιακό σας πλαίσιο σας προσέφερε είτε μέσω καταστατικού, είτε μέσω δράσης, προστασία γύρω από το έργο σας;
8. Νιώθετε ψυχολογική και σωματική ασφάλεια εν ώρα εργασίας;
9. Έχετε γνώση για άλλες περιπτώσεις συναδέλφων Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ., όπου έχουν δυσκολευτεί οι ίδιες, ή το έργο τους, με αφορμή την έμφυλη ταυτότητά τους;

2ος Ερευνητικός Άξονας : Με ποιους τρόπους αντιμετώπισαν τις όποιες προκλήσεις;

1. Μπορείτε να αναγνωρίσετε την πρόκληση όταν αυτή εμφανίστηκε;
2. Πώς το αντιμετωπίζετε;
3. Πώς νιώσατε κατά την διάρκεια αυτού και μετά;
4. Ποια ήταν/είναι η πρώτη σας αντίδραση στην όποια πρόκληση/ποινικοποίησή εσάς ή/και του έργου σας;
5. Είχατε υποστηρικτικό δίκτυο; Εάν ναι, από τι αποτελούνταν;
6. Νιώθετε ότι η οργάνωσή σας, σας υποστηρίζει αναφορικά με αυτό;
7. Υπάρχετε/συνδικαλιζέσθε σε κάποια ομάδα/φορέα που μπορεί να προσφέρει κάποιας μορφής εποπτεία ή πλαισίωση; (Δίκτυο Δράσης ΚΛ, Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, Κινηματικές ή Αλληλέγγυες ομάδες κλπ.) Εάν ναι, με ποιο τρόπο σας υποστηρίζει;
8. Υπάρχει τμήμα συνηγορίας στην οργάνωση/φορέα που εργάζεστε;
9. Γνωρίζετε πως υπάρχουν οργανισμοί όπως ο Επίσημος Συνασπισμός Γυναικών Υπερασπιστριών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (WHRDIC); Εάν ναι, πιστεύετε ότι είναι σημαντικό να υπάρχουν αντίστοιχοι οργανισμοί/φορείς; Γιατί;

3ος Ερευνητικός Άξονας : Τι πιστεύουν πως κρίνεται αναγκαίο να γίνει με στόχο τόσο την πρόληψη, όσο και την αντιμετώπιση καταστάσεων ποινικοποίησης Κ.Λ.Γ.Υ.Α.Δ.

1. Ποια πιστεύετε είναι τα αίτια αυτής της εχθρικής κατάστασης στην οποία υποβάλλεστε;
2. Πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να βελτιωθούν οι υφιστάμενες συνθήκες; Πώς;
3. Εάν μπορούσατε να αλλάξατε κάτι σε νομοθετικό/συστημικό πλαίσιο, τι θα ήταν αυτό και γιατί;
4. Έχετε λάβει κάποια εκπαίδευση ή πλαισίωση αναφορικά με το έργο σας και το πως διασταυρώνεται με τις δικές σας ταυτότητες;
5. Που πιστεύετε ότι χρειάζεται να καταλογιστεί η ευθύνη για αντίστοιχες καταστάσεις βίας ή ποινικοποίησης; Με ποιον τρόπο θα μπορούσε (ιδανικά) να γίνει αυτό;

Παράρτημα Β: Έντυπο Συγκατάθεσης Συμμετοχής στην Έρευνα

Τίτλος έρευνας:	ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΡΙΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ, Η ΒΙΩΜΕΝΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ
Υπεύθυνος/η έρευνας:	ΝΙΚΟΛΑΟΣ (ΝΙΚΟ ο/το) ΧΑΤΖΑΚΗΣ
Ιδιότητα:	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ
Τηλέφωνο:	6949989757
Email:	nikoschatzakis1997@gmail.com

Σας προσκαλώ να λάβετε συμμετοχή στην έρευνα ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΡΙΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ, Η ΒΙΩΜΕΝΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ, ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Παρακαλώ να διαβάσετε το παρόν «Έντυπο Συγκατάθεσης Κατόπιν Ενημέρωσης» και να υπογράψετε στο τέλος εάν συμφωνείτε με τη συμμετοχή σας στην έρευνα.

ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της έρευνας αποτελεί η κατανόηση της βιωμένης εμπειρίας των επαγγελματιών Γ.Υ.Α.Δ. κοινωνικών λειτουργών, και να φανερωθούν τα κενά του νομοθετικού πλαισίου στο οποίο emπίπτουν οι ίδιες και η πρακτική τους. Η εις βάθος κατανόηση της ποινικοποίησης των Γ.Υ.Α.Δ. κοινωνικών λειτουργών, καθώς και της έμφυλης διάστασης της βίας που υπόκεινται, μαζί με την αντιμετώπιση αυτής και της γενικότερης στάσης των Γ.Υ.Α.Δ. κοινωνικών λειτουργών, αποτελεί τον πυρήνα του σκοπού και της ερευνητικής αυτής διαδικασίας.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Όλες οι πληροφορίες που αντλούνται μέσω της έρευνας είναι ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΕΣ. Οι ερωτήσεις που θα τεθούν, δε θα περιέχουν προσωπικά στοιχεία που θα μπορούσαν να αποκαλύψουν με οποιονδήποτε τρόπο την ταυτότητα των συμμετεχόντων. Σε περίπτωση που τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιευτούν ή παρουσιαστούν σε συνέδρια ή σε αντίστοιχα επιστημονικά πλαίσια δεν θα συμπεριληφθούν πληροφορίες που θα αποκαλύπτουν την ταυτότητα των συμμετεχουσών.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Η συμμετοχή στην έρευνα είναι ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ. Μπορείτε να αρνηθείτε να απαντήσετε σε τυχόν ερωτήσεις που δεν επιθυμείτε να απαντήσετε. Μπορείτε να αποσύρετε τη συγκατάθεσή σας για συμμετοχή στην έρευνα οποιαδήποτε στιγμή πριν την ολοκλήρωσή της ή τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της. Εάν έχετε οποιοσδήποτε ερωτήσεις ή ανησυχίες σε σχέση με την έρευνα, παρακάτω μη διστάσετε να επικοινωνήσετε με το ερευνητό.

Διάβασα τα παραπάνω και αποδέχομαι τη συμμετοχή μου στην έρευνα

Όνοματεπώνυμο		Ημερομηνία	
Υπογραφή			